Dzisiaj 14 stron

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 535 A P

Poznań, wtorek dnia 21 listopada 1933

Rok XXVIII

Poznań, 20 listopada.

Walka z nadużyciami wyborczemi

Przypomnieliśmy już przed kilku dniami artykuły kodeksu karnego, nakładające karę więzienia do pięciu lat za nadużycia przy wyborach. Poniżej podajemy jeszcze komentarze do tych artykułów i praktyczne wskazówki marszałka Wojciecha Trąmpczyńskiego, które prosimy uważnie przeczytać, a następnie do nich się zastosowa:

Wybory do Sejmu w r. 1919, a do Sejmu i Senatu w r. 1922 odbyły się poza pewnemi nieprawidłowościami w porządku. Ale już wybory z r. 1928 stały się polem wielkich nadużyć różnego rodzaju. Ściganie tych nadużyć na drodze sądowej sprawiało dużo trudności wobec niedostatecznych przepisów karnych, zawartych w tych różnych prawodawstwach.

Komisja administracyjna Sejmu dała w memorjale z r. 1929 obfite zestawienie bezprawi przy wyborach do Sejmu. To nakłoniło ówczesną większość sejmową do wypracowania ustawy z dn. 12 lutego 1930, w której były przewidziane wysokie kary na urzędników, nadużywających swej władzy przy wyborach.

Gdy Sejm został w sierpniu 1930 rozwiązany, wyszło rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17 września 1930 roku, rozszerzające karalność przekroczeń przy wyborach i na nieurzędników. Przepisy tego rozporządzenia przeszły prawie dosłownie do nowego kodeksu karnego, mającego walor od 1 września r. 1932. Jakie rzeczy zachodziły mimo to w okresie przedwyborczym w r. 1930, znane jest powszechnie. Przyczyną tego jest fakt, że społeczeństwo jest mało uświadomione, gdy chodzi o obronę prawa.

Przepisy karne kodeksu karnego, zawarte w artykułach 118—124, które zostały w ostatnich czasach celowo kilkakrotnie przypomniane społeczeństwu w pismach narodowych, dotyczą wszelkich głosowań w sprawach publicznych, a więc i czekających nas wyborów komunalnych. Przepisy te nie wymagają wielu wyjaśnień. Ale dobrze będzie, gdy wyborcy sobie uprzytomnią, w jakich razach będzie można ścigać na drodze sądowej nieuczciwych przeciwników.

Nie będę mówił o pospolitych oszustwach, jakie w r. 1930 zachodziły przy wyborach w Królestwie, Małopolsce i na terenach wschodnich, a które stwierdzone zostały przez miarodajne instancje. Takie oszustwa u nas nie zachodziły. Przejdę zaraz do artykułu 119 lit. a, który karze więzieniem aż do 5 lat tego, kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem przeszkadza odbyciu zgromadzenia, poprzedzającego głosowanie. A więc karze tej podlegałby starosta lub członek policji, któryby wbrew przepisom zakazał odbycia wiecu przedwyborczego, albo go bezprawnie rozwiązał. Dalej karani winni być ci, którzy wdzierają się na wiece przeciwników, aby tamże za pomocą hałasowania doprowadzić do rozwiązania wiecu. Wreszcie ci, którzy podstępnie przeszkadzają odbyciu wiecu np. w ten sposób, że groźbą nakłonią właściciela sali, najętej przez przeciwników, do cofnięcia pozwolenia na użycie sali.

Ważny jest przepis, iż karze aż do 5 lat więzienia podlega, kto obiecuje korzyść osobistą, celem wywarcia wpływu na sposób głosowania. Taką korzyścią byłaby np. obietnica kredytu, obietnica koncesyj, obietnica otrzymania urzędu lub awansu.

Takiej samej karze podlega ten, kto za pomocą groźby (np. natychmiastowego ściągnięcia zaległych podatków) usiłuje wpłynąć na wyborcę.

Wedle art. 124 podlega dalej karze aresztu do roku, kto wbrew przepisom o tajności wyborów zapoznaje się z treścią cudzego głosu. Sąd Najwyższy świeżo rozstrzygnął, że przepis, iż głosowanie jest tajne, jest nietylko prawem wyborcy, ale bezwzględnie wszystkich zobowiązuje. Stąd karze podległby urzędnik lub pracodawca, któryby kazał prowadzić swych podwładnych pod kontrolą do urny wyborczej.

Ważny jest też przepis (art. 123), karzący więzieniem aż do 5 lat tego, który przyjmuje osobiste korzyści w zamian za sposób głosowania (np. w formie kiełbasy, wódki wyborczej, lub zgoła wynagrodzenia pieniężnego).

Jeżeli żądamy ścigania takich występków, to chodzi nam nie o zemstę, ale raczej o to, aby przeciwników, pozbawionych skrupułów sumienia, odzwyczaić od dotychczasowych sztuczek.

Jednakże procedurę ścigania sądowego będzie trzeba starannie przygotować! Bo zwykle śledztwo rozbija się o brak dostatecznych dowodów; wskutek tego czyn niewątpliwie karygodny spada na barki „nieznanych sprawców".

Radzimy więc naszym zwolennikom, gdy dostrzegą karygodne manewry przy wyborach, aby natychmiast zwrócić na to także uwagę innych i razem spisali prywatny protokół, dotyczący czynu karygodnego. Protokół taki oczywiście nie ma mieć wartości dokumentu w późniejszem postępowaniu sądowem, ale ma raczej służyć świadkom przy ich późniejszych zeznaniach do odświeżenia pamięci.

Protokół taki należy przesłać do biura Stronnictwa Narodowego w Poznaniu, które potem poczyni dalsze kroki.

WOJCIECH TRĄMPCZYŃSKI.

Włochy ustępują z Ligi Narodów?

Zadecydować ma o tem główna rada faszystowska przy udziale Mussoliniego w dniu 3 grudnia

Londyn (PAT). Dzienniki angielskie donoszą z Rzymu, że na 3-go grudnia zapowiedziana jest w głównej radzie faszystowskiej generalna debata z udziałem Mussoliniego na temat Ligi Narodów, przyczem zdaniem prasy angielskiej trzeba się liczyć z możliwością ustąpienia Włoch z Ligi Narodów, jako skutkiem tej debaty.

W każdym razie prasa włoska przygotowuje opinję publiczną w tym kierunku. O ileby to nastąpiło, to miałoby to na celu poparcie stanowiska Niemiec co do konieczności reorganizacji Ligi Narodów.

Dzienniki angielskie biorą te wiadomości za asumpt do stwierdzenia, że niezadługo zostanie zwołana do Londynu konferencja międzynarodowa, na której wszystkie te sprawy, rozbrojenia i Ligi, będą rozstrzygane.

Demaskowanie niemieckich zakusów

„Petit Parisien" podtrzymuje opublikowane rewelacyjne dokumenty o metodach niemieckiej akcji szpiegowskiej

Paryż. (PAT.) Wobec dementi ambasadora niemieckiego w Paryżu w sprawie dokumentów, ogłoszonych przez „Petit Parisien", twierdzi ten dziennik we wczorajszym numerze, że musi podtrzymać autentyczność opublikowanych dokumentów, gdyż ich treść w zasadzie pokrywa się w zupełności z pewnemi ustępami oficjalnego wydawnictwa nar. socj., a mianowicie z broszurą p. t.: „Das Programm der N. S. D. A. P. und seine weltanschaulichen Grundgedankem", której autorem jest Gottfried Feder, podsekretarz stanu w min. spraw zagr. Rzeszy.

Poza tem „Petit Parisien" przytacza list otwarty dziennikarza angielskiego Frazera, który był na służbie agencji „Transocean" aż do zatrzymania go przez hitlerowców. Frazer po 37 dniach więzienia został wskutek interwencji władz angielskich wypuszczony na wolność i musiał wyjechać z Niemiec. Frazer twierdzi, że z tytułu swej współpracy w agencji „Transocean" zetknął się z projektem instrukcyj Göbbelsa dla wymienionej agencji, to też uważa, że dokument ten, opublikowany w „Petit Parisien" jako całkowicie pokrywający się ze znanemi mu instrukcjami propagandowemi Göbbelsa, jest niewątpliwie autentyczny.

Wybory do kortezów w Hiszpanji

Wyniki dotychczas nie są jeszcze znane — Liczne starcia na prowincji — Poważne szanse umiarkowanych ugrupowań

Paryż (Tel. wł.). Cała Hiszpanja stoi w ogniu walk wyborczych, które wobec bliskiego już rozstrzygnięcia przybierają charakter niezwykle zacięty. Dotychczas liczba ofiar wynosi 38 zabitych i 40 rannych. W Walencji padł ofiarą zamachu szef propagandy prawicy koalicyjnej, który został niebezpiecznie zraniony wystrzałem rewolwerowym. Oprócz niego odniosło rany od kul jeszcze 5 osób.

W Kadyksie aresztowano jakiegoś osobnika, który wykonał śmiertelny zamach na tamtejszego burmistrza. Dwóch towarzyszy zamachowca uciekło.

Rząd przedsięwziął wszelkie środki ostrożności, aby nie dopuścić do większych zamieszek, istnieje bowiem obawa, że radykalne elementy zechcą ewentualnie wyzyskać sytuację dla celów wywrotowych, urządzając demonstracje i rozruchy.

Premjer Barrios wydał odezwę do ludności, w której domaga się zachowania spokoju. Oczekiwane jest zwycięstwo koalicji prawicowej, która idzie do wyborów pod hasłem „precz z marksizmem" i w imię ochrony religji. Wielkie znaczenie będą miały głosy kobiet, które staną w obronie kościołów i duchowieństwa.

Paryż, 20. 11. (PAT). Z Hiszpanji sygnalizują szereg incydentów, które wydarzyły się podczas wczorajszych wyborów. Do poważnych starć doszło między komunistami a tzw. Akcją Ludową.

W Sewilli, gdzie nastąpiła wymiana strzałów między przeciwnikami politycznymi, w jednym z lokali wyborczych zabito 2 osoby. W Walencji również rozbito urnę wyborczą, poczem doszło do strzelaniny, w czasie której 1 osoba została zabita a kilka odniosło ciężkie rany.

W innych miastach doszło też do wypadków. W Galarata zabito księdza. W Madrycie wydarzyły się incydenty między socjalistami a „Akcją Ludową". Jeden z kandydatów oskarżony został przez tłum o przekupywanie wyborców. Tłum usiłował zlinczować go. Zarówno kandydata jak interweniującego policjanta poraniono.

W Barcelonie mimo strajku tramwajów i autobusów ruch na ulicach miasta był olbrzymi. Wybory przeszły bez poważniejszego wypadku. W jednem z biur wyborczych rozbito urnę. We wszystkich miastach frekwencja wyborców była bardzo wielka. Zanotowano silny udział kobiet.

Śp. Stefan Godlewski

Warszawa (Tel. wł.). W niedzielę zmarł po długiej chorobie jeden z najwybitniejszych przedstawicieli ziemiaństwa polskiego, senator Stefan Godlewski z Łuczywa w pow. gostynińskim w ziemi warszawskiej. Dwukrotnie piastował on mandat senatora województwa warszawskiego jako członek Stronnictwa Narodowego. Brał czynny udział w życiu organizacyj rolniczych i ziemiańskich (w)

Deficyt pocztowy

Warszawa. (Tel. wł.) Poczta polska wykazuje we wrześniu rb. deficyt 6 255 000 zł. (w)

Kandydaci Obozu Narodowego
do rady miejskiej miasta Poznania

Okręg I

Główna, Śródka, Starołęka, Rataje itd.

Wybiera 5 radnych. Naszymi kandydatami na radnych i ich zastępców są:

1) Górnicki Artur — inżynier, 2) Kiszka Stanisław — kupiec; 3) Radajewski Stefan — przemysłowiec, 4) Goleńczak Maksymiljan — robotnik, 5) Leitgeber Wojciech — rolnik, 6) Matuszewski Roman — urzędnik prywatny, 7) Borkowski Władysław — rzemieślnik, 8) Grajczak Stanisław — rzemieślnik, 9) Sikorski Michał — kupiec, 10) Piotrowski Adam — redaktor.

Okręg II

Stare miasto

Wybiera czterech radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Pluciński Maksymiljan — b. radny, 2) Türk Leon — rzemieślnik, 3) Arlt Henryk — kupiec, 4) Plonka Wincenty — przemysłowiec, 5) dr. Rydlewski Celestyn — lekarz, 6) Czamański Tadeusz — rzemieślnik, 7) Powidzki Tadeusz — redaktor, 8) Grossmanówna Helena — posłanka.

Okręg III

Śródmieście

Wybiera 16 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) ks. prałat Prądzyński Józef, 2) Smoczyńska Anna — kupiec, 3) Piestrzyński Ryszard — radny miejski, 4) Libera Stanisław — rzemieślnik, 5) Małkiewicz Józef — aptekarz, 6) Kamasa Stefan — handlowiec, 7) Borys Jan — kupiec, 8) Augustyniak Antoni — robotnik, 9) Woźnicka Julja — urz. prywatna, 10) Dankowski Roman — przemysłowiec, 11) Posieczek Tomasz — em. insp. budowlany, 12) Grześkowiak Leon — urz. prywatny, 13) Przybylski Kazimierz — kupiec, 14) Nowicki Leon — dentysta, 15) Nowakowski Kazimierz — urz. prywatny, 16) Czarczyński Adam — rzemieślnik, 17) Hedingerowa Jadwiga — mężatka, 18) Chocieszyński Stanisław — właśc. drogerji, 19) dr. Piotrowski Stefan — lekarz weterynarji, 20) Roskosz Tomasz — em. nauczyciel, 21) Kawecki Józef — poseł, 22) Dąbrowski Stefan — profesor U. P., 23) Celichowski Stanisław — adwokat.

Okręg IV

Dzielnica św. Wojciecha, Urbanowo, Winiary, Naramowice itd.

Wybiera 5 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Budzyński Franciszek — budowniczy, 2) dr. Dalbor Władysław — b. starosta, 3) Boch Józef — rolnik, 4) Skibiński Kazimierz — kupiec, 5) Eliński Józef — rzemieślnik, 6) Kiedrowski Jan — major w st. spoczynku, 7) Urbaniak Franciszek — rzemieślnik, 8) Listing Stanisław — kupiec, 9) Dominiak Stanisław — rzemieślnik, 10) dr. Winiarski Bohdan — profesor.

Okręg V

Dzielnica ul. Półwiejskiej i przylegającej części Wildy itd.

Wybiera 4 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Bytnerowicz Zdzisław — kupiec, 2) Wlazło Leonard — adwokat, 3) dr. Chełmikowski Marjan — ekonomista, 4) Konieczny Piotr — rzemieślnik, 5) Wrzesińska Jadwiga — mężatka, 6) Kubis Marcelin — em. urz. skarbowy, 7) Walczak Szczepan — robotnik, 8) Leitgeber Roman — wydawca.

Okręg VI

Pozostała część Wildy, Dębiec itd.

Wybiera 9 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Olekszy Jakób — urzędnik państwowy, 2) Suwalski Maksymiljan — kupiec, 3) Rozwadowski Wojciech — robotnik, 4) Jeske Stanisław — urzędnik prywatny, 5) Rausch Ignacy — rolnik, 6) Jankowski Józef — rzemieślnik, 7) Paetz Wojciech — rzemieślnik, 8) Goderski Walenty — właściciel dorożek, 9) dr. Dobrzycki Wacław — chemik, 10) Pełczyński Stefan — kupiec, 11) Powicki Wacław — rzemieślnik, 12) Kozłowski Antoni — robotnik, 13) Borowski Marcin — handlowiec, 14) Wasielewski Władysław — rzemieślnik, 15) Doma Władysław — rzemieślnik, 16) Pepka Bronisław — rzemieślnik, 17) Kozłowski Antoni — rzemieślnik, 18) dr. Meissner Czesław — lekarz.

Okręg VII

Część Łazarza, Jeżyc dokoła ulic Grunwaldzkiej i Bukowskiej itd.

Wybiera 5 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Jarochowski Bohdan — redaktor, 2) Kultys Władysław — em. urzędnik, 3) Bukowski Józef — b. burmistrz, 4) Liczbiński Ignacy — kupiec, 5) Goderski Teodor — rzemieślnik, 6) Pogorzelska Stefanja — wdowa, 7) Hakowski Teodor — rzemieślnik, 8) Pera Leon — kupiec, 9) Dąbrowska Zofja — mężatka, 10) Paczkowski Romuald — zast. prof.

Okręg VIII

Główna część Łazarza, Górczyn itd.

Wybiera 8 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Gładysz Wiktor — kupiec, radny miejski, 2) ks. Pawłowski Bolesław — kanonik, 3) Maciejewski Wojciech — rzemieślnik, 4) Stark Jan — adwokat, 5) Witkowski Teodor — kolejarz, 6) Jesse Jan — kupiec, 7) Jankowiak Józef — robotnik, 8) Bukowski Marcin — emerytowany kolejarz, 9) Nagler Czesław — kupiec, 10) Pajchlowa Marta — mężatka, 11) Gąsiorowski Stanisław — handlowiec, 12) Kowalski Stanisław — kupiec, 13) Michalski Władysław — em. inspektor szkolny, 14) Kowal Paweł — rzemieślnik, 15) Domagalska Helena, 16) Trąmpczyński Wojciech — poseł.

Okręg IX

Główna część Jeżyc

Wybiera 8 radnych. Naszymi kandydatami są:

1) Pawłowska Teodora — radna miejska, 2) Goebel Józef — adwokat, 3) dr. Janowicz Józef — lekarz, 4) Chmielewski Stanisław — dyr. banku, 5) Zieliński Antoni — kupiec, 6) Zaremba - Rychwalski Lucjusz — b. przemysłowiec, 7) Krzyżanowski Józefat — kupiec, 8) Przepióra Antoni — rzemieślnik, 9) Gryf-Krajewski Stefan — kupiec, 10) Garczarek Jan — rzemieślnik, 11) Śródecki Józef — robotnik, 12) Zdrojewski Antoni — rzemieślnik, 13) Cybichowska Marta — wdowa, 14) Wolska Władysława — mężatka, 15) dr. Marjan Seyda — senator.

Nr 6616

„To, czego nie dokonał Murawjew"

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Wilno, w listopadzie 1933 r.

Przed kilku laty pod powyższym tytułem ukazał się artykuł na łamach jednego z pism, mającego opinję wyraziciela poglądów ziemiańskich sfer „sanacyjnych". Było to bodaj w pierwszych miesiącach „radosnej twórczości", kiedy, jak z rogu obfitości, sypały się pożyczki hodowlane, siewne, nawozowe i t. p.

Autor, znany działacz ziemiański i zagorzały wróg obozu narodowego, rzucał gromy na rządy przedmajowe i dowodził, iż przewrót majowy przerwał proces likwidacji większej własności, a co zatem idzie i polskiego stanu posiadania na kresach wschodnich. Dowodził on m. in., że uchwalona przez pierwszy Sejm ustawodawczy reforma rolna, a następnie polityka podatkowa Władysława Grabskiego dokonały dzieła, którego nawet Murawjew nie zdołał dokonać. Chodziło mu oczywiście o proces przechodzenia ziemi polskiej w ręce miejscowych włościan prawosławnych.

Nie należymy, jak wiadomo, ani do zwolenników polityki ekonomicznej p. Władysława Grabskiego z lat 1924—25, ani tem bardziej reformy rolnej z roku 1920-go, ale w imię bezstronności stwierdzić musimy, że w stosunku do ziem północno-wschodnich ustawa o reformie odegrała raczej rolę hamulca w procesie likwidacji polskiej własności na kresach. Wprowadzając szereg ograniczeń w obrocie ziemią, w gruncie rzeczy uniemożliwiła ona w wielu wypadkach dziką, sąsiedzką parcelację, kiedy niemal z reguły nabywcą bywał chłop prawosławny, a bardzo rzadko kolonista, czy też osadnik z zachodnich dzielnic Polski.

Przy wysokich cenach ziemiopłodów i przy posiadaniu znacznych zapasów gotówki z okresu przedwojennego, lub pierwszych lat powojennych, kiedy to, szczególnie na pograniczu, kwitł bardzo zyskowny szmugiel do Rosji sowieckiej, chłop kresowy chętnie płacił wysokie ceny za ziemię, gdy jednocześnie ziemiaństwo kresowe szukało gotówki na odbudowanie zniszczonych przez wojnę gospodarstw i siedzib.

Gdyby więc nie ustawa o reformie rolnej i polityka ówczesna urzędów ziemskich, które śledziły za tem by ziemia nie trafiała w niepowołane ręce, proces kurczenia się własności polskiej w latach 1920—26 posunąłby się u nas wielokrotnie szybciej, niż to w istocie miało miejsce.

Czy słusznem jednak jest twierdzenie, że przewrót majowy spowodował zwrot w tej dziedzinie na korzyść polskości ziem kresowych? — Stanowczo nie! Mamy aż nadto wiele rzucających się w oczy dowodów, iż własność polska dziś kurczy się bez porównania szybciej, niż to miało miejsce przed przewrotem.

Że parcelacja urzędowa posunęła się znacznie naprzód i prześcignęła wszystko, cośmy znali z lat przedmajowych, o tem wiemy z oświadczeń ministrów reform rolnych wszystkich rządów „sanacyjnych". Szczególnie głośno chwalił się tem, w swoim czasie, minister Staniewicz.

Wiemy też że gros rozparcelowanych gruntów znaduje się na kresach wschodnich. Natomiast nic nie wiemy o tem, by parcelacja w województwach wschodnich połączona była z akcją kolonizacyjną. Jeżeli przybyła do nas pewna ilość osadników z Kongresówki i Małopolski, to niemal wyłącznie sprowadziły ich towarzystwa parcelacyjne. Ale i te towarzystwa po przewrocie majowym coraz częściej ograniczają się do rozsprzedaży ziemi pomiędzy ludnością miejscową, a paru włościan z innych dzielnic mają raczej jako t. zw. naganiaczy, którzy po rozparcelowaniu danego majątku przedają swe działki „tutejszym" i przenoszą się wraz z parcelatorem do innego objektu.

Jeszcze w latach pomyślnej konjunktury na bardziej żyznych terenach Nowogrodczyzny osiadały rodziny z zachodniej Polski, ale wraz z konjunkturą skończył się pęd na wschód. Co gorsza rozpoczął się proces wręcz odwrotny. Bo oto wielu osadników, siedzących nieraz już po 3—4 lata, opuszcza swe osady i ucieka z powrotem na zachód.

Wytłumaczenie tego zjawiska jest dwojakie. Wielu ucieka, bo nie może żyć w tutejszych warunkach, wśród ludności wrogo usposobionej. Szczególnie w okresie rozkrzewienia się Hromady spotykały osadników ustawiczne szykany ze strony rozagitowanych chłopów prawosławnych. Nieraz zdarzały się wypadki napadów lub niszczenia dobytku.

Nie brak też było momentów wyzysku, lub mimowolnego spowodowania strat przez parcelujących. Nieraz zdarzało się tak, że do parcelacji przystępował ziemianin, któremu już groziła licytacja. Zanim taki właściciel parcelowanego obszaru załatwił wszelkie formalności, majątek szedł na licytację, zaś nowonabywca nie chciał następnie respektować prowizorycznych umów, a tymczasem włościanin, który zadatkował parcelę, zdążył już zlikwidować swe poprzednie gospodarstwo, a nieraz pobudował się na zadatkowanej działce.

Wielu też padło ofiarą niesumiennych parcelatorów, a jeszcze więcej poniosło straty dzięki temu, że firmy parcelacyjne same znalazły się w tarapatach i zamiast wykończania akcji parcelacyjnej danego objektu musiały prowadzić procesy z właścicielami, którzy, rzecz oczywista, zabezpieczając swe wierzytelności, utrudniali wszelką akcję, uszczuplającą obciążony majątek.

Wszystko to wywołało na kresach niebywały chaos, którego ujemne skutki ponosi w pierwszym rzędzie osadnik, nie orjentujący się w powodzi dekretów, a nie mający dostatecznych środków na zorganizowanie należytej obrony.

Znamy też wiele wypadków, kiedy tacy zaplątani i omotani rolnicy uciekali z resztkami dobytku do swej rodzinnej wsi pod Kielcami, czy Włocławkiem, by tam, gdzie się było gospodarzem, służyć u byłego sąsiada za parobka.

Gdyby przynajmniej porzucona w ten sposób parcela pozostała przy dawnym właścicielu, byłoby to, mimo całej krzywdy wyrządzonej osadnikowi, zjawiskiem mniej szkodliwem niż to, że niestety i dotychczasowy właściciel najczęściej nie odnosi żadnej korzyści. Korzyść tę odnosi zawyczaj ktoś trzeci.

Ale o tem pomówimy w następnej korespondencji.

P. KOWNACKI.

50 miljonów nowych bonów

W ostatnim „Dzienniku Ustaw" ukazało się rozporządzenie o emisji nowej 4-ej serji t. zw. bonów skarbowych na sumę 50 milj. zł.

Oprocentowanie bonów wynosi: dla biletów z 3-miesięcznym terminem płatności — 4 i pół, zaś dla biletów z 6-miesięcznym terminem płatności — 5 proc. w stosunku rocznym; odsetki płatne będą zgóry przez potrącanie od wartości nominalnej biletów.

Nowe bony wypuszczone będą w obieg od dnia 18 b. m.

Żydzi szerzą komunizm

Uwagę sfer sądowniczych zwrócił fakt, że w ostatnich licznych procesach komunistycznych na ławach oskarżonych zasiadają niemal wyłącznie Żydzi.

Ostatnio znów sąd okręgowy w Zamościu rozpatrywał sprawę działaczy komunistycznych: Berka Lernera i Garfinkla Mojżesza, których skazał na 5 i 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na lat dziesięć.

Gnębienie Polaków

Wrocław (PAT). Należący do mniejszości polskiej student medycyny Jan Kurpierz, którego przetrzymano w swoim czasie w areszcie za niepodniesienie ręki podczas śpiewania nacjonalistycznych pieśni w jednym z lokali wrocławskich, został obecnie, mocą uchwały sądu powiatowego we Wrocławiu, skazany za „ten ciężki wybryk" na 6 tygodni więzienia.

Niemieckie fabryki amunicji pracują dniem i nocą

Rząd Rzeszy zamierza podnieść siłę liczebną Reichswehry do 250.000 ludzi

Praga. (Tel. wł.) Rząd Rzeszy zamierza podnieść w najbliższym czasie liczebność Reichswehry do 250.000 ludzi. Część oficerów i podoficerów Reichswehry ma być odkomenderowana do organizacji przysposobienia wojskowego. Projektowane jest również skrócenie służby w Reichswehrze z 12 lat na 4, oraz powoływanie poszczególnych roczników przysposobienia wojskowego na doroczne wielkie manewry Reichswehry. Zarządzenia powyższe oznaczałyby jawne naruszenie Traktatu Wersalskiego.

Według informacyj z tego samego źródła niemieckie fabryki amunicji w Berlin-Wittenau przyjęły w ostatnim tygodniu 3000 nowych robotników. Dyrekcja fabryki postawiła za warunek, że robotnicy ci muszą być pod każdym względem politycznym elementem bezwzględnie pewnym. To też wszyscy nowo zaangażowani rekrutują się wyłącznie z pośród członków szturmówek hitlerowskich, którym komenda szturmowych oddziałów wystawiła świadectwa prawomyślności Również w znanej odlewni stali „Ludwig Loewe" pracują zaufani ludzie oddziałów szturmowych. Praca w tej fabryce odbywa się pod stałym nadzorem inżynierów, członków partji hitlerowskiej Robotnikom i inżynierom zakazano wspominać komukolwiek o rodzaju pracy, wykonywanej w zakładach Loewe.

Poco przedłużać pustą gadaninę — w Genewie

Paryż. (PAT.) Omawiając na łamach „Journal" podjęcie praw w Genewie, Saint Brice pisze: „Francja sądziła, że po porozumieniu, zawartem w dn. 23 września i zarejestrowanym w dn. 14 października przez prezydjum konferencji, a mającem na celu przystosowanie pierwotnego planu MacDonalda do zasad porozumienia osiągniętego między Francją, W. Brytanią i Włochami, komisje i sprawozdawcy wystarcza do przygotowania projektu konwencji na dzień podjęcia obrad komisji ogólnej w dn. 4 grudnia. Henderson sądzi jednak inaczej. Anglicy pragną dalszych rozmów. Zgadzamy się na to. Jednakże należy wyraźnie podkreślić, że Francja uważa Anglję za związaną porozumieniem z dn. 23 września, które przewidywało formalnie okres próbny przed rozpoczęciem kroków, zmierzających do zrównania zbrojeń. Rzeczą konieczną jest utrzymać się na tem stanowisku."

Korespondent „Matin" stwierdza w korespondencji z Genewy całkowity marazm konferencji rozbrojeniowej. Jeżeli istnieje wspólny front, — pisze korespondent — to mielibyśmy ochotę powiedzieć, że skierowany jest on przeciw Francji.

Korespondent nie przypuszcza, aby narada dzisiejsza doprowadziła do pozyskania Niemiec Korespondencja kończy się następującemi słowy: „Pocóż przedłużać tę pustą gadaninę, która służy jedynie do uwypuklenia różnicy zapatrywań".

Dziennikarz angielski zaginął bez śladu

Londyn. (Tel. wł.) Dziennikarz angielski Johnston, który powracał z Berlina, gdzie z ramienia kanadyjskiego koncernu prasowego przeprowadził rozmowę z Hitlerem, zaginął bez śladu.

Według sprzecznych informacyj widzieć miano Johnstona ostatnio w miejscowości Hoek van Holland, wzgl. w Harvich. Niektórzy informatorzy twierdzą nawet, że widzieli majora Johnstona na pokładzie okrętu, zdążającego do Harvich Na okręcie stwierdzono jednak, że kabina Johnstona nie była wcale przez niego zajęta. Wszelkie poszukiwania za zaginionym pozostały dotychczas bez rezultatu.

Dolar ma być stabilizowany

Prez. Roosevelt zamierza przeprowadzić stabilizację z dniem 1 stycznia

Berlin. (PAT.) Z Nowego Jorku donoszą: W kołach zbliżonych do rządu słychać, że Roosevelt zamierza na 1 stycznia 1934 r. a więc przed zebraniem się kongresu, dokonać stabilizacji dolara. Stabilizacja ma nastąpić na zasadzie 50 proc. dawnego parytetu złota. Szczegóły planu stabilizacji są nieznane.

Nowy Jork. (Tel. wł.) Plan stabilizacyjny ma być przeprowadzony w ten sposób, że wartość dolara zostanie określona z 50-procentowem obniżeniem jego dotychczasowej najwyższej wartości ustawowej. Oznaczałoby to, że nie będzie brana pod uwagę obecna wysokość dolara papierowego.

Aby osiągnąć przewidziany poziom obecny kurs dolara papierowego będzie tak długo obniżany, dopóty nie dojdzie do przewidzianej normy (około 4.50 złotych).

B. więźniowie brzescy

Warszawa (Tel. wł). W ciągu dnia dzisiejszego mają być doręczone skazańcom brzeskim wezwania do odbycia kary. Wezwania mają zawierać rozkaz, ażeby skazańcy się stawili w środę do więzienia mokotowskiego dla odbycia kary. (w)

„Nasi" jako przemytnicy

Warszawa (Tel. wł.). Pod zarzutem uprawiania przemytu narkotyków z Niemiec do Polski przez zieloną granicę w okolicach Katowic został aresztowany Żyd wiedeński Moryc Walter, kierownik tej szajki. Poza tem zostali aresztowani właściciel restauracji Bienenweiss oraz właściciel sklepu tytoniowego Walstein.

Największą sensację wywołała wiadomość o aresztowaniu prezesa organizacji Agutas Izrael, Icka Lewina, dyrektora Centralnego Banku Spółdzielczego Kupców Żydowskich. Icek Lewin jest zięciem rabina cudotwórcy z Góry Kalwarji. Lewina zwolniono za kaucją, a reszta ptaszków siedzi w więzieniu. (w)

Uwalniający wyrok

Toruń (Tel. wł.). W lutym r. 1931 na Kępie Wiesego w Toruniu znaleziono zwłoki zamordowanego Antoniego Góreckiego. Jako podejrzany o dokonanie morderstwa skazany był szofer taksówki Jakubowski, którego skazano na 12 lat więzienia.

Po dwukrotnej rozprawie w sądzie apelacyjnym Jakubowski został uwolniony, bowiem trybunał przyszedł do przekonania, że działał w własnej obronie. Sąd Najwyższy ten uwalniający wyrok sądu apelacyjnego obecnie zatwierdził. (wd)

Sensacja dla Warszawy

Warszawa, (Tel. wł.). Z polecenia sądu okręgowego w Warszawie aresztowano znanego w sferach przemysłowych dyrektora Tow. „Argon", Stefana Lipskiego. „Argon" eksploatuje międzymiastowe linje autobusowe, utrzymuje komunikację miejską w Wilnie, Gdyni, podmiejskich okolicach Warszawy itd.

Minionej nocy przyszła do jego mieszkania 26-letnia Jadwiga Przedpełska, urzędniczka telefonów międzymiastowych. Po kolacji Lipski udał się na spoczynek, a Przedpełska poszła do łazienki. Kiedy nie wracała przez półtorej godziny, Lipski udał się do łazienki, a wyważywszy drzwi zobaczył Przedpełską pogrążoną w wodzie do połowy twarzy. Pogotowie ratunkowe stwierdziło śmierć.

Przedpełska prawdopodobnie wzięła zbyt gorącą kąpiel i zmarła na anewryzm serca. Lipskiego wieczorem zwolniono. (w)

18 górników zasypanych

Londyn. (PAT.) W kopalni węgla w pobliżu Chesterfieldu nastąpił wczoraj silny wybuch gazów, w którego rezultacie 18 górników zostało zasypanych pod gruzami. Energiczna akcja ratunkowa doprowadziła do uratowania czterech górników, zaś pozostałych czternastu poniosło śmierć na miejscu

Dymitrow obrońcą „sprawy"

Londyn (PAT). Na olbrzymim meetingu protestacyjnym, jaki się odbył wczoraj w Londynie, przemawiała siostra oskarżonego w procesie o podpalenie Reichstagu Bułgara Dymitrowa, której zgotowano długotrwałą owację.

Dymitrowa świadczyła, że brat jej jest całkowicie przygotowany na karę śmierci, lub na to, że w razie kary więzienia zostanie w więzieniu przez siepaczy hitlerowskich zamordowany. Nie mając nic do stracenia, niema się czego obawiać i postanowił poświęcić się w obronie sprawy, o którą walczył całe życie.

Samochód pędzony węglem

Rzym (PAT.). Prof. Marjusz Ferrauguti, znany ze swych eksperymentów zastosowania do samochodu zamiast benzyny gazu z węgla drzewnego, odbył nową podróż pomiędzy Rzymem a Peskarą i odwrotnie. Samochód typu „Alfa Romea", specjalnie dostosowany, przebywa około 140 km na godzinę. Koszt paliwa jest doprowadzony do minimum, gdyż wynosi około 30 lirów na przestrzeni 500 km.

Prof. Ferrauguti pracuje obecnie nad ulepszeniem systemu silnika przez się opatentowanego i nad udoskonaleniem karoserji, wymagającej zmian ze względu na potrzebę przewozu węgla drzewnego.

Tragiczny wypadek

Berlin (Tel. wł.) Tragiczny wypadek wydarzył się w porcie kłajpedzkim.

Po powrocie z targu pewien rybak usiłował z żoną i bratem założyć na morzu sieci. Raptem łódź przechyliła się i wszyscy troje wpadli do wody. Rybak widząc tonącą żonę usiłował ją ratować, jednak wysiłki jego były bezskuteczne. Wszyscy troje wkrótce zniknęli pod falami.

Skarb w meczecie

Paryż (el. wł.) Donoszą z Stambułu przy pracach renowacyjnych znaleziono w obecnym meczecie Mosze, a dawnej katedrze św. Zofji bardzo cenne historyczne zabytki. Są to kosztowności jak szczerozłote krzyże i krzyżyki, dalej pozłacany i wysadzany szmaragdami oraz perłami tron. Kosztowności te należące do chrześcijan, którzy ukryli je w swoim czasie.

Katastrofa lotnicza

Londyn (Tel. wł.) Donoszą z Tokio, że wydarzyła się na lotnisku cywilnem katastrofa samolotu, której ofiarą padło trzech ludzi.

Aparat pocztowo-pasażerski linji Tokio—Kobe z niewiadomych dotąd powodów runął z pewnej wysokości na ziemię, przyczem trzy osoby zostały zabite, a jedna odniosła ciężkie obrażenia i walczy ze śmiercią.

Statek zatonął

Berlin (Tel. wł.) Niedaleko Borkum zatonął motorowiec niemiecki „Kreuzsee", przyczem załoga jego za wyjątkiem maszynisty prawdopodobnie padła ofiarą katastrofy.

Maszynistę wyratował statek holenderski i odstawił do szpitala w Rotterdamie. Nieszczęśliwy jest zupełnie wyczerpany i jak dotąd jeszcze nie odzyskał przytomności.

Samobójstwo

Gdańsk (PAT). Tutejszy lekarz dr. Maks Weissler został wezwany dziś do policji, gdzie nastąpiło przesłuchanie w związku ze stawianemi mu zarzutami czynienia niedozwolonych zabiegów. Po tych przesłuchiwaniach, dr. Weissler odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru.

Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.

Kaszel i chrypkę
przerywają
Drażetki Bengalskie
Karpińskiego
Tg 586

Przepowiednia pogody na wtorek: Zrana mglisto, w ciągu dnia pogoda bez większych zmian i naogół pogodnie, temperatura również bez zmian, nadal wietrzno.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.40 — 5.41 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.37 — 5.45 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.90 zł, gotówką 210.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 172.92 do 173.18 zł, gotówką 172.58 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘZNA

Poznań, 20. 11. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych poszukiwano 5% poż. konwers. po 48—48¼%, 4% premj. dol. po 47½ oraz 3% poż. bud. po 37¾.

Z pożyczek komunalnych obracano 8% obl. m. Poznania z r. 1927 i r. 1929 po 92.—%.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano początkowo mniejszą ilość 4½% dol. list. zast. po 35% — bez notowania — natomiast później większe ilości po 34½% (przy kursie dol. 5.43), za 4½% dol listy zast. w złocie ofiarowano po 40% jak również 4½% złotowe listy zast. po 38.— W końcu obracano 4% listy zast. konwert. po 37.—

Akcje bankowe i przemysłowe bez notowania.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.
Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% pożyczka konwersyjna 48—48¼% P.
8% obl. m. Poznania z 1927 r. 92.—% +
8% obl. m. Poznania z 1929 r. 92.—% +
4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 5.43 34½% +
4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 8.90 40.—% O.
4% listy zastaw. kon.w ostempl. P. Z. K. 37.—% +

(Kurs w złotych)

4% poż. premj. dol., serja III 47.50 P.
4½% złotowe listy zastaw. s. K. z r 1933 38.— O.
3% poż. budowl., serja I 37¾ P.

Tendencja utrzymana.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań. 20. 11. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne	
Żyto 330 tonn par. Poznań	14,75
Żyto 90 tonn par. Poznań	14,70
Ceny orjentacyjne	
Żyto	14,50— 14,75
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	18,75 — 19,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	14,75— 15,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień 695—705 g/l.	13,25— 13,50
Jęczmień 675—685 g/l.	12,75— 13,00
Usposobienie spokojne	
Owies	13,00— 13,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	20,75— 21,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	30,50— 32,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	9,75— 10.25
Otręby pszenne	9,50— 10.00
Otręby pszenne (grube)	10,50— 11,00
Rzepak zimowy	39,00— 40,00
Gorczyca	35,00— 37,00
Wyka latowa	15,00— 16,00
Peluszka	15,00— 16,00
Groch Viktoria	21,00— 24,00
Groch Folgera	21,00— 23,00
Seradela	13.50— 15,50
Koniczyna czerwona	170,00—220.00
Koniczyna biała	80,00—120,00
Koniczyna żółta odłuszczona	90,00—110,00
Ziemniaki jadalne	2,80— 3.00
Ziemniaki fabr. za kilo %	17½
Makuch lniany	19,00— 20,00
Makuch rzepakowy	16,00— 16,50
Makuch słonecznikowy	18,50— 19,50
Srut Soja	23,00— 23,50
Mak niebieski	53,00— 57,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 515 tonn, pszenicy 15 tonn, jęczmienia 60 tonn, otrąb żytnich 45 tonn, otrąb pszennych 15 tonn, otrąb jęczmiennych 15 tonn, mąki żytniej 15 tonn, ziemniaków sadzonek 15 tonn.

Ludność Poznania
manifestuje na rzecz Obozu Narodowego

Niedzielne zebrania przedwyborcze „piątki"

We wczorajszą niedzielę odbyło się w Poznaniu sześć wielkich zebrań przedwyborczych Obozu Narodowego i około dwudziestu zebrań mniejszych.

Wszędzie tłumy zgromadzonych słuchaczy, wysłuchawszy przemówień referentów, z entuzjazmem opowiadały się za listą Obozu Narodowego nr. 5.

Poniżej podajemy sprawozdania z większych zebrań.

Zebranie dla śródmieścia

O godz. 12 w sali kina „Colosseum" przy bardzo licznym udziale obywatelstwa, odbyło się zebranie przedwyborcze dla Śródmieścia. Obszerna sala nie mogła pomieścić słuchaczy, którzy zalegli nawet wszystkie przejścia.

Zebranie zagaił obszernym wstępem p. dr. Piotrowski, poczem wysłuchano przemówienie p. sen. dr. Seydy, reprodukowanego przy pomocy płyty gramofonowej.

Referat o gospodarce miejskiej, oparty na ścisłych danych cyfrowych, które były najlepszem zaprzeczeniem kłamstw, jakimi „sanacja" operuje, — wygłosił b. radny p. Małkiewicz.

Wywody jego były tak rzeczowe i przekonywujące, że spotkały się z powszechnym aplauzem ze strony zgromadzonej publiczności.

Wielki entuzjazm wytworzył się wśród zebranych, gdy przemówił p. red. Sołtysiak.

Trafne i mocne jego słowa poruszyły do głębi wszystkich uczestników zebrania. Długotrwałe oklaski i okrzyki, jakie wznoszono na cześć Obozu Narodowego, świadczyły, najdobitniej o nastrojach wyborców.

W dyskusji przemawiali: p. Grześkowiak z Wildy i p. Niedziela. Ten ostatni, jako stary Poznańczyk wzywał gorąco zebranych do obrony praw właścicieli i obrońców tego miasta, których się systematycznie usuwa ze stanowisk.

Na zakończenie tego nadzwyczaj podniosłego zebrania odśpiewano „Rotę" i wznoszono gromkie okrzyki na rzecz listy Obozu Narodowego nr. 5.

Zebranie dla Jeżyc i Łazarza

W wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego odbyło się w południe zebranie Obozu Narodowego dla Łazarza i Jeżyc. Sala była przepełniona; zajęte były nietylko wszystkie krzesła, ale także wszystkie przejścia i sąsiednie ubikacje. Liczba obecnych przekraczała znacznie tysiąc osób.

Zagaił zebranie p. prezes Pawłowski, poczem przewodnictwo objął red. Bohdan Jarochowski. Wygłosił on przemówienie na temat ważności nadchodzących wyborów, przyjęte hucznemi oklaskami. Następnie przemawiali p. poseł Kornecki, p. Wiktor Gładysz, ks. kan. Pawłowski i p. radca Kultys.

Wywody mówców, opierające się na ścisłych, rzeczowych danych, znalazły powszechny aplauz sali. Przerywano je ustawicznie huraganowemi oklaskami.

Wśród wielkiego entuzjazmu przyjęto jednomyślnie rezolucję, stwierdzającą, że w dniu 26 listopada całe Jeżyce i Łazarz głosować będą na listę Obozu Narodowego nr. 5.

Zebranie zakończono gromkiemi okrzykami na cześć katolickiego i narodowego Poznania, poczem odśpiewano Rotę.

Zebranie dla Głównej

Na godz. 13 zwołane zostało do sali p. Książka zebranie przedwyborcze Obozu Narodowego dla Głównej.

Narodowa ludność tej dzielnicy miasta zgromadziła się licznie, ażeby wysłuchać referatów, poświęconych wyborom i gospodarce miejskiej.

Zebranie zagaił znany i ogólnie ceniony działacz narodowy p. Stelmaszyk, który udzielił głosu p. Liberze. Mówca w przeszło półgodzinnym referacie zobrazował obecny stan gospodarki m. Poznania, poczem przystąpił do zbijania oszczerstw i kłamstw, jakiemi operuje „sanacja" w swej agitacji.

Trafne i cięte argumenty były gorąco oklaskiwane przez zebranych. Po p. Liberze przemawiał jeszcze p. Radajewski, poświęcając szereg uwag kwestji żydowskiej. Wiec zakończono gromkiemi okrzykami na cześć Obozu Narodowego.

Po zakończeniu wiecu nasłana bojówka „sanacyjna" w pewnym momencie z okrzykiem „Niech żyje marszałek Piłsudski" zaczęła rzucać krzesłami na scenę. Zebrani dali bojówkarzom dotkliwą odprawę.

Bandycki ten napad do żywego oburzył spokojną i narodowo usposobioną ludność Głównej, która w dniu 26 listopada odpowie godnie na tę zniewagę, oddając swoje głosy na listę Obozu Narodowego nr. 5.

Zebranie dla Winiar, Sołacza i Urbanowa

O godz. 2 w południe w sali ogrodu w Urbanowie odbył się wiec przedwyborczy Obozu Narodowego dla mieszkańców Winiar, Sołacza i Urbanowa. Sala była wypełniona po brzegi.

Przewodniczył p. Jeske, który wygłosił dłuższe przemówienie na temat wyborów do rady miejskiej. Drugim mówcą był p. dr. Dalbor. Oba przemówienia gorąco oklaskiwano.

Zebrani z entuzjazmem wypowiedzieli się za listą Obozu Narodowego nr. 5.

Zebranie dla Starołęki

O godz. 4 po południu rozpoczęło się w wypełnionej po brzegi sali „Polonji" zebranie przedwyborcze Obozu Narodowego dla mieszkańców Starołęki. Przewodniczył p. Maciejewski.

Referaty na temat zbliżających się wyborów do rady miejskiej i ich ważności wygłosili pp. Libera i dr. Piotrowski. Wywody ich spotkały się z pełną aprobatą zebranych, którzy je gorąco oklaskiwali.

Nastrój sali świadczył wymownie o tem, że mieszkańcy Starołęki w dniu 26 listopada poprą listę Obozu Narodowego nr. 5.

Wielki wiec kobiet

O godz. 5 popołudniu w sali Królowej Jadwigi przy Al. Marcinkowskiego rozpoczął się wielki wiec kobiet. Salę wypełniły tłumy kobiet ze wszystkich warstw społecznych.

Wiec zagaiła p. dr. Grossmanówna, poczem przewodnictwo objęła p. Walerja Kędzierska. Nastąpiły krótkie przemówienia pań, kandydujących z listy Obozu Narodowego, a mianowicie pp. Smoczyńskiej, Pawłowskiej i Woźnickiej. Przemówienia te nagrodzono hucznemi oklaskami.

Zkolei zabrała głos p. dr. Grossmannówna, wygłaszając interesujący, fachowy referat o gospodarce miejskiej miasta Poznania. Na zakończenie przemówił jeszcze p. red. Herniczek, poczem wiec wśród entuzjastycznego nastroju zakończono okrzykami na cześć „piątki" i odśpiewaniem „Boże coś Polskę".

NA FRONCIE WYBORCZYM

CZTERY LISTY W INOWROCŁAWIU

W Inowrocławiu do głównej komisji wyborczej wpłynęły ogółem cztery listy, i to 1) „sanacyjnego" „Narodowego Bloku Gospodarczego", 2) **Obozu Chrześcijańsko-Narodowego,** 3) Narodowej Partji Robotniczej (tylko w trzech okręgach, mianowicie III, IV i V) oraz 4) Polskiej Partji Socjalistycznej.

Jak słychać, postawienie osobnej listy socjalistycznej stanowi dla „sanacji" inowrocławskiej przykrą niespodznakę, bowiem wzięła ona kilku zwolenników socjalizmu na swe listy i sądziła, że w ten sposób zlikwiduje opozycję socjalistyczną w Inowrocławiu. Stało się tymczasem inaczej.

Obóz Chrześcijańsko-Narodowy (lista nr. 2) jest na terenie Inowrocławia tem, czem w Poznaniu Obóz Narodowy (lista nr. 5).

To też cały katolicki narodowy Inowrocław głosować będzie w dniu 26 listopada na „dwójkę".

PRZED WYBORAMI W STRZELNIE

Miasto Strzelno podzielone jest na 3 okręgi i wybiera ogółem 16 radnych, z tego okręg I — 6 radnych, II — 5 i III — 5.

Żywioły narodowe zgłosiły listę pod nazwą „Obywatelska Lista Narodowa". Obejmuje ona nazwiska ludzi, znanych ze swej prawości i fachowości w zakresie spraw miejskich.

W okręgu I na czele tej listy kandyduje p. Michał Frankowski, w okręgu II — p. Stanisław Muszyński, w okręgu III — p. Maksymiljan Fiebig.

A zatem w Strzelnie głosują w dniu 26. bm. wszyscy narodowcy na „Obywatelską Listę Narodową".

Elektryczność najtańsza w Poznaniu

Poznań ma nietylko — jak już o tem pisaliśmy — najniższe opłaty za gaz świetlny, ale również za elektryczność. W poznańskiej elektrowni miejskiej opłacają konsumenci za światło 54 gr za kilowattgodzinę, a za siłę 50 gr. W innych miastach ceny te są znacznie wyższe. Np w Częstochowie za kwg. prądu dla oświetlenia płaci się 98 gr, za siłę 42 gr, w Krakowie lokale płacą 70 gr, za światło w mieszkaniach prywatnych opłaca się 60 gr, a za siłę 30 gr za kwg. We Lwowie światło kosztuje 63 gr., siła 35 gr, — w Wilnie światło 85 gr — siła 35 gr. W Katowicach światło 60 gr, siła 38 gr. W Bydgoszczy kosztuje światło 69 gr — siła 33 gr; w Toruniu światło 60 gr — siła 30 gr i w Grudziądzu 60 gr światło, a siła 33 gr.

Przytoczenie tych faktów jest wymownem świadectwem, stwierdzającem objektywną prawdę, że w Poznaniu jest najtańszą nietylko produkcja gazowni miejskiej, ale również produkcja miejskiej elektrowni. Przytoczone fakty świadczą również dobrze o przedsiębiorstwach miejskich, pod których adresem wysuwa się w okresie przedwyborczym zarzuty, pozbawione wszelkiej podstawy, mające tylko cel wybitnie agitacyjny wobec słuchaczy, nieorjentujących się w skomplikowanych szczegółach gospodarki miejskiej.

Bezprawne opłaty Izby Rzemieślniczej

Kierownictwo Izby Rzemieślniczej w Poznaniu uprasza nas o zamieszczenie następującego sprostowania:

„W „Kurjerze Poznańskim" z dnia 15 listopada b. r. nr. 525 str. 4 w art. pod tytułem: „W ważnej dla rzemieślników sprawie" znajduje się twierdzenie, jakoby Izba Rzemieślnicza w Poznaniu pobierała bez podstazane z badaniem wniosków o uzyskanie karty rzemieślniczej.

Wobec mylnie przedstawionej sprawy Izba Rzemieślnicza w Poznaniu stwierdza, że na mocy art. 183 ust. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 czerwca 1927 roku o prawie przemysłowem jest Izba uprawniona do pobierania osobnych opłat za korzystanie z urządzeń Izby, zwłaszcza, że badanie dowodów uzdolnienia dołączonych do wniosków o uzyskanie karty rzemieślniczej względnie dyspensy z art. 146 prawa przemysłowego wymaga ze strony Izby sprawdzania odnośnych danych na miejscu przez własne organa, co niewątpliwie jest połączone z dość znacznemi wydatkami. Izba Rzemieślnicza przeprowadza tego rodzaju czynności li tylko w ochronie praw samoistnego rzemiosła — zwłaszcza, że w ostatnim czasie posługują się petenci fałszywemi dowodami, stwarzając w ten sposb niedozwoloną konkurencję dla kwalifikowanego rzemieślnika przez rozpowszechnienie partactwa z dużą szkodą dla społeczeństwa.

Izba Rzemieślnicza posiadając odpowiednie urządzenie techniczne do badania tego rodzaju podań przedstawia władzom przemysłowym I wzgl II instancji na wniosek władz wzgl stron po myśli art 44,57,62 rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu administracyjnem odpowiedni materjał i tem samem przyczynia się do zapewnienia samoistnemu rzemiosłu praw zagwarantowanych przepisami polskiego prawa przemysłowego. Po pokryciu faktycznych kosztów związanych z badaniem wspomnianych spraw, przeznacza Izba pozostałe kwoty z pobranych opłat na poaprcie rzemiosła (fundusz kredytowy, urządzanie kursów i t. p.) oraz na fundusz przejęcia Domu Rzemieślniczego w Poznaniu.

E. Namysł, Prezydent — I. Kurowski, p. o. Dyrektora.

Pomimo że sprostowanie Izby Rzemieślniczej nie odpowiada przepisom prawa, umieszczamy je chętnie, ponieważ daje ono nam jeszcze raz sposobność stwierdzenia zupełnej bezpodstawności i bezprawności pobieranych przez tę Izbę opłat, ściąganych od młodych rzemieślników z tytułu wydawania opinij władzom administracyjnym przy ubieganiu się rzemieślników o kartę rzemieślniczą.

Jako podstawę prawną do tej daniny na rzecz Izby Rzemieślniczej wynaleziono art. 183 ust. 4 prawa przemysłowego, szkoda jednak, że Izba nie przytoczyła całego tego ustępu, który przecie brzmi: „Izbom wolno pobierać osobne opłaty za korzystanie z ich urządzeń, szkół, gospód, i t. p.". Bez wszelkiej wątpliwości normalna czynność administracyjna, jaką jest opinjowanie wniosków dla władz administracyjnych, nie jest korzystaniem z urządzenia Izby jak szkoły, gospody i t. p. To opinjowanie nie jest niczem innem, jak wypełnieniem jednego ze zadań Izby według ustawy przemysłowej, a mianowicie ustalonego art. 170 ust. 1 tej ustawy obowiązku Izby wydawania władzom państwowym opinij. Za to nie można żądać opłat od rzemieślnika.

Co się tyczy rzekomych kosztów, które powodują te opinje, to byłoby wskazanem, ażeby się ministerstwo przemysłu i handlu zainteresowało temi kosztami i stwierdziło, czy i jakie koszty ponosi Izba przy tem opinjowaniu. Karty rzemieślnicze wystawia się na podstawie przedłożonych dokumentów, a nie na podstawie badania sprawności na miejscu. Stwierdzenie ew. autentyczności przedstawionych dowodów jest rzeczą władzy administracyjnej, a Izba może tylko ze swej strony w danym wypadku podnieść swoje wątpliwości co do prawdziwości tych dowodów. Jest to rzeczą badania aktów, które nie powoduje żadnych wydatków.

A czy rzemieślnik musi wogóle reagować na wezwanie Izby, by jej płacić za jej opinję udzieloną władzy administracyjnej? Zgoła nie. Kto przedłożył przy zgłoszeniu rzemiosła przepisowy dowód uzdolnienia zawodowego (świadectwo mistrzowskie albo świadectwo czeladnicze i dowody trzyletniej praktyki czeladniczej, temu władza administracyjna po myśli ustawy przemysłowej musi w przeciągu 30 dni wystawić kartę rzemieślniczą, w tym samym terminie może zakazać wykonywania rzemiosła wtedy, jeżeli nie przedłożono dokumentów, wymaganych przez ustawę przemysłową. Rzemieślnik, który ma swoje dokumenty w porządku, nie potrzebuje opłacać się Izbie, gdyż władza administracyjna ma obowiązek wystawić mu kartę rzemieślniczą, a jest jej rzeczą zaciągać lub nie zaciągać opinji Izby.

Władze nadzorcze winny zbadać to postępowanie Izby i stwierdzić, czy w budżecie Izby są przewidziane tego rodzaju dochody, gdyż Izba nie ma prawa pobierać dochodów nieprelimnowanych, tak samo jak nie może wydawać pieniędzy na nieprelimnowane wydatki.

Głodne dzieci

Dzieci w Poznaniu jest dużo Zwłaszcza dużo jest dzieci biednych Ale dzieci biedne chcą jeść tak samo jak dzieci rodziców zamożnych Nic przecież temu nie są winne, że są ubogie. A są bezradne i umieją tylko płakać.

Dwa lata temu znalazło się w Poznaniu trzy tysiące ludzi dobrych Otarli oni te gorzkie łzy dziecięcej nędzy. — Trzy tysiące dzieci znalazło obiady w domach miłosiernych ludzi Jeden pan pisał, że choć jest bezrobotny i nie wie, czy za miesiąc nie pójdzie żebrać z rodziną. — ale rozumie i prosi o dziecko na obiady, bo narazie ma jeszcze co do garnka włożyć

Znów coraz więcej spotykamy mizeraków. Znów płaczą. Trzeba koniecznie, ale to koniecznie pomóc — wziąć na obiady. I to nie wolno czekać Zaraz dziś, najpóźniej jutro trzeba się zgłosić do Wydziału Parafjalnego albo do Poznańskiego Okręgu „Caritas" (Podgórna 10 a, tel. 55-88 i 16-80). — Dzieci są głodne, nie mogą czekać.

Wczorajsze wypadki w Poznaniu

Powtarzają się sceny z listopada r. 1930

Jeszcze kilka dni temu przebieg akcji wyborczej w Poznaniu był naogół spokojny. Optymiści żywili nadzieję, że obóz „sanacyjny", nauczony doświadczeniami z r. 1930, kiedy to metody pałkarzy „sanacyjnych" wzbudziły powszechną odrazę, zrezygnuje z ich powtórzenia przy obecnych wyborach samorządowych. Ze swej strony Obóz Narodowy robił co mógł, by walka była utrzymana w granicach, godnych społeczeństwa kulturalnego.

Wystarczy stwierdzić, że na zebraniach Obozu Narodowego dopuszczano zawsze do głosu w dyskusji mówców przeciwnych ugrupowań, nie przeszkadzając im w ich wywodach. To też zebrania narodowe mogły służyć za wzór ładu, spokoju i wyrobienia obywatelskiego mimo, że panował na nich nastrój gorący i zdecydowany, w przeciwieństwie do zebrań „sanacyjnych", gdzie atmosfera była i jest zawsze ponura i przybita.

Ostatnie trzy dni jednak rozwiały te optymistyczne nadzieje. Obóz „sanacyjny", skonsternowany tłumnem garnięciem się ludności naszego miasta pod sztandary Obozu Narodowego, powrócił do swych dawnych metod. Puszczono w ruch cały aparat, mający na celu podjudzanie niskich instynktów. Do tego celu służy kolportowana po mieście broszura przedwyborcza „jedynki", rojąca się od kłamstw i oszczerstw. Broszura ta, którą przedrukowują kawałkami miejscowe organy B. B., służy jako materjał do przemówień agitatorów „sanacyjnych".

Na zebraniach różnych kategoryj pracowników państwowych i samorządowych karmi się słuchaczy nieprawdopodobnemi wprost bredniami i fałszami. Tak np. powtarza się stale, jakoby dług m. Poznania w ciągu kadencji ostatniej rady miejskiej wzrósł z 5 miljonów na 70 miljonów, choć w rzeczywistości dług ten utrzymał się na poziomie poprzednim, niższym znacznie, niż w chwili wyrzucenia Niemców ze stolicy Wielkopolski.

A oto inny „kwiatek" demagogji i złej woli. Jeden z agitatorów B. B., p. Szklarz operuje na zebraniach twierdzeniem, jakoby któraś z „endeckich" rad miejskich na Pomorzu powzięła uchwałę, wyrażającą votum nieufności obecnemu rządowi. Jest to oczywiście świadomy fałsz, ponieważ wiadomo dobrze, że tego rodzaju sprawy nie należą wogóle do kompetencji rad miejskich — i nie trzeba dodawać, że żaden taki fakt nie miał miejsca.

Do tego jednak robota „sanacyjna" się nie ogranicza. Od paru dni jesteśmy świadkami wydarzeń, żywcem przypominających pamiętne dni w listopadzie r. 1930 przed wyborami do Sejmu i Senatu.

Niezależnie od wydarzeń tej nocy, „sanacyjny" komitet wyborczy przygotowywał się do wystąpień niedzielnych. Postanowiono w dniu tym urządzić manifestację na rzecz „jedynki" na ulicach miasta. Ponieważ jednak brak było kandydatów do tej „roboty" z powodu nastrojów ludności, zdecydowanie wrogich „sanacji", użyto do tego celu członków „Strzelca".

Już na kilka dni przed niedzielą zarząd Związku Strzeleckiego na miasto Poznań rozesłał okólnik, nakazujący członkom „Strzelca" przybyć gremjalnie na niedzielne zebrania przedwyborcze B. B., z których miano ruszyć pochodem na plac Wolności.

W niedzielę, w myśl tego planu, „strzelcy" z miasta i okolicy obsadzili zebrania B. B., które poza tem zresztą świeciły pustkami. Z orkiestrami na czele udano się następnie na plac Wolności; krążyły po nim samochody, również z orkiestrami, z których „sanatorzy" rozrzucali ulotki „jedynki".

Na placu Wolności zamierzano urządzić manifestację na rzecz listy „sanacyjnej". Na balkonie naprzeciw wylotu ul. Ratajczaka pojawili się leaderzy B. B. z p. Machowskim na czele, zaopatrzeni w tuby, którzy próbowali wznosić jakieś okrzyki. Próby te zostały jednak zagłuszone przez zgromadzoną na placu publiczność, która wznosiła bezustanne gromkie okrzyki na cześć Obozu Narodowego i listy nr. 5.

Nie mogąc sformować zamierzonego zgromadzenia, bojówki „sanacyjne" rzuciły się na manifestującą na rzecz „piątki" ludność z pałkami i drągami.

Powstało nieopisane zamieszanie, w którem najwięcej ucierpiały kobiety i dzieci. Kilka pań zostało dotkliwie pobitych przez pałkarzy „sanacyjnych". Zamieszanie trwało przez czas dłuższy.

Podobne sceny odgrywały się na św. Marcinie.

Dochodziło do zajść oburzających.

Wśród ludności Poznania niedzielne występy bojówek „sanacyjnych" wywołały wielkie wzburzenie. Ogólne nastroje jeszcze bardziej przechyliły się na rzecz listy Obozu Narodowego.

OFIARY BOJÓWEK „SANACYJNYCH"

Jak się dowiadujemy, pogotowie lekarskie (55-55) opatrzyło w niedzielę 19 b. m. dwóch rannych przez pałkarzy „sanacyjnych" obywateli m. Poznania; mianowicie pp. Antoniego Kubickiego (ul. Szamarzewskiego 60) i Wojciecha Nowaka (Zwierzyniecka 8).

Pierwszy ma ranę ciętą na twarzy, drugi ranę ciętą na głowie. P. Nowakowi musiano ranę zaszyć.

Pp Nowak i Kubicki zostali zatrzymani przez pałkarzy „sanacyjnych", gdy przechodzili spokojnie św. Marcinem. Pobili ich kastetami, drągami i odłamkami szkła.

Forman *przeciw katarowi*

Tg 579

U kobiet w ciąży i młodych matek stosowanie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa** wzmacnia prawidłowość funkcji żołądka i kiszek.

Tg 581.

Na zdjęciu powyższem widzimy transparent propagandowy Obozu Narodowego, symbolizujący walkę młodego pokolenia z zalewem żydowskim i z ludźmi — jak głosi napis — bez charakteru, który to transparent obwożono w niedzielę po Poznaniu. O transparencie tym tutejszy „sanacyjny" „Przegląd Codzienny", bezprzytomny w swych wylewach oszczerczych, napisał, że „endecja" obwoziła po mieście... portret Hitlera w brunatnej koszuli ze swastyką... Takiemi to nikczemnemi środkami walczy się z Obozem Narodowym.

Prasa francuska o porozumieniu polsko-niemieckiem

W pierwszych głosach francuskich o oświadczeniach niemiecko-polskich w Berlinie jest niemało ostrożności i nawet nieufności. Półurzędowy „Le Temps" pisze:

„Ma się wrażenie, że trzeba było potężnych powodów politycznych, by skłonić rząd hitlerowski ku pojednaniu z Polską, gdy wiadomo, że rewizja granic wschodnich Rzeszy i zniesienie t. zw. korytarza są celami istotnemi polityki zagranicznej Niemiec. Czyż zmianę tę wyjaśniać należy zaniepokojeniem, które w Berlinie wywołało zbliżenie między Polską i Rosją, lub troskami, których przysparza kierownikom niemieckim zażyłość stosunków między Polską i Małą Ententą, zapowiedziami bloku bałkańskiego oraz obawą całkowitego odosobnienia Rzeszy w Europie środkowej i wschodniej? Istnieją również pomysły, które wysuwane są na czoło w pewnych kołach niemieckich, co do polityki ekspansji niemieckiej w krajach bałtyckich podczas gdy Polska miałaby być zachęcana do skierowania swej działalności ku Ukrainie, a chociaż pomysły te w okolicznościach obecnych wydają się nieco mrzonkami, wiadomo, że cała doktryna polityczna niemiecka, ujęta w pewien system, chętnie przyjmuje niektóre mrzonki. Być może też, że wyjaśnieniem tej inicjatywy niemieckiej jest pragnienie Hitlera, by przez ten gest, wywołujący duże wrażenie, podkreślić chęć pokoju Niemiec, która wraz ze sprawą równouprawnienia stanowiła główne hasło kampanji wyborczej."

P. Pierre Bernus w „Le Journal des Débats" mówi wyraźniej:

„Powiedzą nam zapewne, że Francja i Europa cała mogą tylko cieszyć się z porozumienia niemiecko-polskiego, a doda się, że wzmacnia ono pokój. Żyjemy w czasach, w których najbardziej szalone poglądy podtrzymuje się z pewnością siebie i wpaja się je w opinję publiczną, która, stale wprowadzana w błąd, w końcu nic już nie rozumie i wszystko wchłania. Prawda jest taka, że zabieg, z powodzeniem wszczęty przez Niemcy od strony Polski, jest szczególnie niebezpieczny dla pokoju w przyszłości."

P. Bernus dodaje, że nie można z powodu oświadczeń berlińskich składać wyrazów uznania i radości polityce polskiej, oraz podkreśla współodpowiedzialność polityki francuskiej.

Nowy ustrój gimnazjów

Jedna z agencyj informacyjnych donosi:

Minister wyznań rel. i ośw. publ. wydał zasadnicze rozporządzenie o wykonaniu reformy szkolnictwa średniego, regulujące ustrój gimnazjów nowego typu. W myśl tych przepisów, maksymalna cyfra oddziałów równoległych dochodzić może do 12-tu. W poszczególnych klasach pobierać może naukę najwyżej 45 uczniów. Czas trwania lekcji określony został na 45 minut, przyczem lekcje przedzielone muszą być pauzami, trwającemi nie mniej niż 10 minut.

Cenzus wieku uczniów, którzy mogą być przyjęci do klasy 1-szej gimnazjum nowego typu, wynosić musi conajmniej lat 12. Uczniowie w wieku ponad lat 16 do klasy 1-szej przyjmowani nie będą. Przy wstępowaniu do klas 1-szych gimnazjów wymagane będzie złożenie egzaminów z języka polskiego, geografji, arytmetyki i geometrji. Bezwzględnie zakazane zostaje urządzanie egzaminów promocyjnych przy przechodzeniu z klasy do klasy. Egzaminy dla nowowstępujących do klas 1-szych gimnazjów odbywać się będą corocznie, do klas wyższych zaś w miarę wolnych miejsc.

Rozporządzenie ministerjalne ustala trzy typy gimnazjów: męskie, żeńskie i koedukacyjne. Program nauczania zalicza do przedmiotów obowiązkowych ćwiczenia cielesne, zaś do nadobowiązkowych rysunki, śpiew i drugi język obcy. Zajęcia domowe uczniów w klasach niższych nie powinny zajmować więcej niż godziny dziennie, w klasach wyższych zaś do 2 i pół godzin.

Na dyrektorów gimnazjów nałożony został obowiązek czuwania nad związkami uczniowskiemi. Opiekunowie klasowi interesować się mają życiem uczniów nie tylko na terenie szkolnym, ale również na terenie domowym.

Świadectwo ukończenia gimnazjów nowego typu uprawniać będzie do wstępowania do liceów ogólnokształcących i zawodowych.

Rozporządzenie wspomina oddzielnie o nauce religji. Z omówieniem tego punktu zmuszeni jesteśmy wstrzymać się do czasu otrzymania pełnego tekstu rozporządzenia.

Z. Z. P. w sprawie wyborów

Od Wydziału Rady Zjednoczenia Zawodowego Polskiego otrzymujemy poniższy komunikat:

Z powodu zapytywań z wszech stron, co Zjednoczenie Zawodowe Polskie uczyni we wyborach do ciał samorządowych, aby nie tracić czasu na poszczególne odpowiedzi, oświadczamy:

Zarządy poszczególnych związków już wydały do swych członków odpowiednie komunikaty, że Zjednoczenie Zawodowe Polskie jest organizacją apolityczną, bezpartyjną i niezależną od żadnej partji politycznej, wybory te uważa za akcję polityczną, dlatego **członkom swym pozostawia zupełnie wolną rękę** jako obywatelom, mogącym głosować tam, gdzie im wskaże ich rozum i sumienie.

Naturalnie, że Z. Z. P., stojąc na zasadach narodowych i chrześcijańskich, nie może polecać głosowania na partje wrogie państwu i kościołowi.

Za Wydział Rady Z. Z. P.

(—)Fr. Mańkowski (—) J. Jakubowicz,
(—) A. Przybyła.

SPOLSZCZENIE MIAST NASZYCH TO KARDYNALNY POSTULAT POLSKIEJ RACJI STANU!

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Poniedziałek, 20 listopada 1933.
Słońce: wschód 7,23; — zachód 15,53; — długość dnia 8 godz. 28 min.
Kal. rzk.: Feliksa Walez.; jutro Ofiarowanie N. M. P.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.: Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 3 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo - wschodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 764 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 4 st. Cels. najniższa plus 1 st. Cels.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: wczoraj plus 0,19 m.; dziś plus 0,23 m.

Z POZNANIA

— * **Z targu.** Dnia 20 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono:

Za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3.20—3,40 zł; 1 kg. masła mleczarskiego 3,40—3.80 zł; 1 kg. twarogu 0,60—0,80 zł; za litr śmietany 1,40—1.60 zł; litr mleka pełnego 20—22 gr; mendel jaj 1,50—1,70 zł. wapnowanych 1,30 zł.

Za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 1,70—1,80 zł; słoniny wędzonej 2.00—2.20 zł; wieprzowiny 1.60—2,00 zł; wołowiny 1.40—1.80 zł; cielęciny 1.20—1.80 zł; koziny 1,00—1.20 zł; skopowiny 1,30—1.60 zł: smalcu 2.40—2.60 zł.

Za drób i dziczyznę: kura 1,80 do 3.00 zł: kaczka 2.00—3.50 zł; gęś 4.00 do 6.50 zł; para gołębi 1.00—1.20 zł; indyk 3,50 do 6.00 zł; perlica 2.30—3.00 zł; królik 1.00 do 1.25 zł; zając 2.50—3.25 zł: para kurcząt 2.00—3.20 zł; bażant 1.80—2.00 zł.

Za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 6 do 8 groszy; 1 kilogram szpinaku 20 do 30 groszy; 1 pęczek pietruszki 10 groszy; 1 kg. cebuli 20 gr; 1 kg. bobu 40—50 gr; pomidorów 40—60 gr; 1 kg. fasoli 30—80 gr; pęczek marchwi 10—15 gr: główka zielonej sałaty 10 gr; 1 kg. kapusty brukselskiej 30—40 gr.

Za ryby: 1 kg. szczupaka 2.20—2.40 zł; okonia 1.40—2,00 zł; lina 2.20—2.40 zł; suma 2.60—3.00 zł: leszcza 1.40—2.00 zł; 1 kg. białych ryb 0.60—1.20 zł; 1 kg. sandacza 3.60—4.00 zł; 1 kg. karasia 0.80 do 2.00 zł; 1 kg. karpia 2.00—2.20 zł; z ryby śnięte płacono 40—60 gr mniej.

Za grzyby: 1 kg. grzybów suszonych 6,40—8,00 zł.

Za owoce: 1 kg. owoców suszonych 1,60—2,40 zł; 1 kg. jabłek 0,20—1,00 zł; 1 kg. borówek (brusznic) 1.00—1.20 zł; 1 kg. gruszek 0,40—1,00 zł; 1 kg. orzechów włoskich 2.40—3.00 zł; laskowych 2.00 zł

Targ mało ożywiony. Duży dowóz owocu, warzyw i mięsa. Ceny naogół bez zmian. (hu)

— * **Ceny detaliczne nabiału,** notowane w mieście Poznaniu w dniu 15 bm.: mleko niezbierane 1 litr 24 gr. jaja 1 szt. 12 gr, twaróg 1 kg. 80 gr, masło solone 1 kg. 3.40 zł, masło mleczarskie 1 kg. 3.60 do 3,80 zł.

— * **Tragiczna śmierć dziecka.** Tragiczną śmiercią zginął 7-letni syn rolnika Szatkowskiego w Werkowie w pow. wągrowieckim Stanisław. Chłopiec spadł z wozu podczas jazdy i wpadł pod koła. Nieszczęśliwy odniósł tak ciężkie obrażenia, iż wyzionął na miejscu ducha. (kl)

— * **Kradzieże i włamania.** Bieżąca kronika policyjna notuje 18 doniesień o kradzieżach. Między in. z samochodu p. Jana Sobieckiego z Warszawy, pozostawionego przed hotelem „Monopol", skradziono zegarek srebrny i reflektor, wartości 200 zł. (kl)

— * **Ujęcie „paczkarza".** Tak zwani „paczkarze" pojawili się znowu w Poznaniu. Policja osadziła w areszcie niejakiego Adama Siejaka (ul. Strumykowa 10), który usiłował nabrać p. Katarzynę Balcerkową z Baranowa. Wspólnik Siejaka wyłudził pod pozorem sprawdzania pieniędzy od p. Balcerkowej 40 zł. (kl)

— * **Sfałszowany weksel.** W areszcie policyjnym osadzono Czesława Małeckiego (ul. Dąbrowskiego 71) jako podejrzanego o oszustwo. Małecki kupił od p. Gertrudy Drzewieckiej na Wielkich Garbarach 7 materjał i zapłacił wekslem podpisując go nazwiskiem Jankowski. (kl)

— * **Za kradzież torebki.** Za kradzież torebki damskiej p. Marji Mącznik (ulica Poznańska 58 a) osadzono w areszcie policyjnym Szczepana Maciejewskiego (ul. Piotra Wawrzyniaka 29). Kradzieży tej miał się dopuścić Mącznik na ul. Poznańskiej w godzinach wieczornych. (kl)

Z POZNAŃSKIEGO

— * **BUK.** (Kim jest aresztowany zbrodniarz Stawnjak?) Stanisław Stawnjak pochodzi z porządnej rodziny. Ojciec jego był robotnikiem folwarku Łagwy, należącego do dóbr Dachowsko - Wojnowskich. Stawnjak urodził się 8. 4. 1902 w Łagwach. Od wczesnej młodości służył jako parobek u okolicznych gospodarzy a nawet przez pewien czas uczył się kowalstwa, lecz zawód ten mu nie odpowiadał. W 16 roku życia przedostał się Stawnjak na papiery poszukiwanego za morderstwo jakiegoś osobnika do Berlina i tam złączywszy się z szajką włamywaczy, rozpoczął swą karjerę przestępczą. Kilkakrotnie karany na terenie Niemiec, wydany został wreszcie władzom polskim. Odtransportowano go do więzienia w Lesznie, skąd po zwolnieniu rozpoczął na terenie Wielkopolski swój niecny proceder. Nieuchwytny przestępca, na którego ślad już nieraz wpadła policja, po mozolnych staraniach został aresztowany i osadzony w więzieniu w Lesznie, skąd zbiegł i znów rozpoczął kradzieże. W roku 1928 po żniwach zastrzelony został przez nieznanych sprawców stróż nocny Antoni Borowczyk w Łagwach a trzy lata później zginął od kuli stróż miasta Buku Wojciech Brych, patrolujący park proboszczowski. Dochodzenia ustaliły, że zbrodni tych dopuścił się Stawnjak, który w tym czasie właśnie ukrywał się w Łagwach u brata swego Franciszka. Osadzony w lecie rb. w więzieniu w Środzie, po kilku tygodniach zdołał zbiec z więzienia, powracając znów do złodziejskiego fachu. Obecnie, jak już donosiliśmy, ujęty został w Poznaniu po raz trzeci i prawdopodobnie nie wymknie się już więcej z rąk sprawiedliwości.

— * **INOWROCŁAW.** (Osobiste). W tych dniach obchodzili srebrne gody małżeńskie pp. Antoni i Marja z Bucholzów Gryczkowie. P. Gryczka jest ogólnie cenionym pedagogiem i znanym społecznikiem. Szan. Jubilatom życzymy „Ad multos annos"

— (Kradzież koni). W nocy z 15 na 16 bm. skradli nieznani sprawcy ze stajni Fryderyka Gintera w Leszczach pow. Inowrocław 2 konie Jak wykazują ślady, zbiegli oni w stronę Pakości.

— (Z działalności Komitetu L. O. P. P.). W ostatnich dniach odbyło się zebranie Komitetu L. O P. P., które zagaił prezes, wiceprezydent m p. Juengst, zdając sprawozdanie z konferencji głównego zarządu L. O. P. P. w Warszawie i zarządu wojewódzkiego w Poznaniu. Na wymienionych konferencjach podkreślono sprężystą organizację podczas poświęcenia i otwarcia lotniska w Inowrocławiu, sprawność komisji prasy i ofiarność społeczeństwa kujawskiego. Przybycie zapowiedział do Inowrocławia prezes głównego zarządu L. O. P. P., inspektor armji, gen Bartecki, celem lustracji lotniska i zapoznania się z poszczególnemi oddziałami L. O. P. P. Pozatem stwierdzono powstanie nowego Koła przy sądzie grodzkim, liczącego 29 członków, któremu przewodniczy naczelnik sądu p. Walerch. Aktualny referat o modelarstwie lotniczem wygłosił znany instruktor p. Grajeta. W dalszym ciągu zebrania uchwalono wysłać pismo, zapraszające zwycięskiego lotnika kpt. Skarżyńskiego z referatem do Inowrocławia.

— * **KROTOSZYN.** (Zbiórka na rzecz biednych.) Miejscowe Tow. św. Wincentego a Paulo wykazuje w ostatnich czasach ożywioną działalność, czego dowodem jest zarządzona zbiórka używanej odzieży na gwiazdkę dla najbiedniejszych. Obywatelstwo miejscowe doceniając znaczenie tej inicjatywy, okazało duże zrozumienie i hojnemi datkami przyczyniło się do częściowego złagodzenia dotkliwej biedy.

— (Przedstawienie.) Staraniem Tow. św. Wincentego a Paulo odbyło się w ub. środę bardzo udane przedstawienie p. t. „Sprawa kobiet". Jak wszystkie poprzednie, tak i to przedstawienie cieszyło się ogromnem powodzeniem, o czem świadczyła nabita sala p. Ratajczaka. Należy się pełne uznanie tym wszystkim amatorom i amatorkom, którzy z przejęciem wykonali swoje role. Specjalnie podkreślić należy występ pp. Bajerlajnowej, Kończakowej Tylczewskiej oraz pp. Szlangiego i Jelinowskiego. Żałować tylko należy, że Tow. św. Wincentego a Paulo nie urządza częściej przedstawień, które mają ustaloną opinję i zapewniony dochód.

— * **NOWE MIASTO** n. Wartą. (Wyrodna matka). Bezdomna Emilja Czarniecka, zamieszkała ostatnio w gminie Pokrzywnicy koło Poznania, która przechodziła 19 października przez Nowe Miasto i porodziła w areszcie miejskim syna, odstawioną została po wyzdrowieniu do dworca w Chociczy i stąd wraz z dzieckiem odesłana do miejsca ostatniego zamieszkania. Obecnie dowiadujemy się, że Czarniecka dziecko swoje zamordowała w okolicy Środy. Twierdzi ona jednak, że dziecko zadusiła mimowoli w czasie snu, co wydaje się jednak nieprawdopodobnem. Czarniecka, licząca lat 20, zdradzała chwilami objawy nienormalności. Policja średzka odstawiła ją do dyspozycji władz sądowych w Środzie jako podejrzaną o dzieciobójstwo.

— * **OSTRÓW.** (Aresztowania.) Dnia 16 bm. wieczorem aresztowały władze policyjne dwóch młodych działaczy narodowych, należących do Z. M. N. i to Ignacego Wiśniewskiego i Bolesława Marciukowskiego. Obydwaj znaleźli się na wiecu przedwyborczym miejscowej „sanacji" i po wyjściu ze sali zostali aresztowani i dotąd trzymani są w areszcie.

— (Wiec przedwyborczy.) W niedzielę 19 bm. o godz. 17 w teatrze miejskim odbyło się zebranie przedwyborcze. Przemawiali posłowie Osada z Warszawy i Jaźwiński z Kalisza.

— * **ROGOŹNO.** (Nazwiska poległych.) Na odsłoniętej niedawno w gmachu tutejszego gimnazjum tablicy poświęconej pamięci bohaterów byłych wychowanków zakładu, widnieją nazwiska: Bukowski Feliks, Ciecierski Feliks, Dandelski Mieczysław, Machowiński Antoni, Pacolowski Telesfor, Ceche Tadeusz, Światłak Bolesław i Wieczorek Stefan.

— (Składki na wybory.) Zwolennicy Obozu Narodowego składać mogą datki na pokrycie kosztów listy Obozu Narodowego na ręce skarbnika pana Romana Rymarkiewicza, ul. Czarnkowska 163.

— (Osobiste.) Nazwisko nowego wychowawcy fizycznego tutejszego gimnazjum brzmi p. Kistowski, a nie, jak mylnie podano Skrzynkowski.

— („Sanacyjne" metody.) Miejscowa sanacja w swej akcji wyborczej nie przebiera w środkach. Tak np. ostatnio przy zbieraniu podpisów pod swą listę operowali kłamstwem, tłumacząc ludziom, że nie są to podpisy pod listy ich kandydatów, lecz że są to zapisy na listy wyborców uprawnionych do głosowania. Gdy na podstawie powyższego Obóz Narodowy ogłosił na afiszu ostrzeżenie dla obywatelstwa i pouczenie, iż podpisy te cofnąć można do dnia 16 bm., afisz ten uległ zniszczeniu ze strony jednego z funkcjonarjuszy P. P.

— (Z życia Stow. Młodych Polek.) Kurs gotowania S. M. P. został odwołany ze względu na nikłą liczbę zgłoszeń. Na ostatniem zebraniu S. M. P., odbytem pod przewodnictwem p. Rejewskiej, referat na temat „Kim jest Bóg" wygłosiła p. Kachlicka, deklamacje p. t. „29" p. Małecka, a wesoły monolog p. Rozmarynowiczówna.

— (Napad na listowego.) W ubiegłą środę w godzinach wieczornych pod wioską Marlewo nieznani dotąd sprawcy dokonali bandyckiego napadu na listonosza p. Zakrzewskiego z Rogoźna, który uległ ogólnemu potłuczeniu. Ze względu na toczące się śledztwo szczegółów napadu narazie podać nie możemy.

— (Zebranie Str. Narodowego.) W ub. niedzielę odbyło się o godz. 13.30 w sali Hotelu Polskiego wielkie zebranie przedwyborcze Stronnictwa Narodowego i Zw. Młodych Narodowców. Przemawiał m. in. p. poseł Kawecki.

— (Ze sali sądowej.) Na rozprawie odbytej w ubiegły czwartek w tutejszym sądzie grodzkim, skazany został za kradzież zboża i paserstwo na szkodę rolnika Szóstaka z Garbatki, członek Związku Strzeleckiego niejaki Cisek Franciszek z Garbatki na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem kary na dwa lata. Towarzyszy Siska, niejakiego Kantaka Celestyna i Kurczewskiego Józefa, skazał sąd na 7 i 6 miesięcy więzienia. Tego samego dnia skazany został Hoffman Artur w Ryczywole za kradzież na 7 miesięcy więzienia.

— * **SWARZĘDZ.** (Dla ścisłości.) Swarzędz głosuje w jednym okręgu i wybiera 12 radnych, a nie, jak mylnie podano, w dwóch okręgach.

— * **WRZEŚNIA.** (Zmiana na stanowisku proboszcza). Parafję wrzesińską opuścił w pierwszych dniach listopada ks. radca Fierek, idąc na emeryturę do miasta Grodziska, gdzie prywatnie zamieszka. Przejście na emeryturę spowodowała choroba. Ks. radca Fierek był proboszczem we Wrześni przez lat dwanaście, a złożony cierpieniem brał mały udział w życiu społecznem. Osierocone probostwo będzie obsadzone prawdopodobnie z dniem 1 stycznia 1934.

Z POMORZA

— * **TCZEW.** (Kradzież z włamaniem.) Nieznani sprawcy włamali się do mieszkania Franciszka Cyfermana w Piasecznie, skąd skradli razem 112 dolarów amerykańskich, 110 zł polskich w gotówce, 2 weksle na sumę 280 zł oraz większą ilość wartościowych przedmiotów.

— (Złote gody małżeńskie.) W sobotę 18 bm. obchodzili złote gody małżeńskie małżonkowie Michał Górski z żoną swą Anną z domu Stelmach.

— („Sanacja" przy „robocie".) Okres przedwyborczy daje znów pole do popisu różnym naganiaczom z obozu sanacyjnego. Bardzo dużą aktywność wykazuje kierownik miejscowego urzędu celnego p. Adamczyk, a pomagają mu urzędnicy tego samego urzędu pp. Szablewski, Makowski, Mazur i inni. W tym celu założono w świetlicy K. P. W. przy dworcu żeński oddział „Strzelca". Werbowaniem członkiń do tej strzeleckiej gromady zajmuje się specjalnie kierownik tutejszego urzędu celnego p. Pawłowski, który podobno nawet w czasie służby uprawia agitację i namawia swych podwładnych, ażeby na zebranie oddziału żeńskiego „Strzelca" wysłali swoje żony. Wszystkie manewry na nic się nie przydadzą, gdyż społeczeństwo polskie poznało się już na obiecankach przedwyborczych „sanacji" i głosować będzie na listę obozu narodowego.

Z BYDGOSZCZY

— **Wzrost Niemców i Żydów.** Charakterystyczne jest, że od roku 1926 daje się zauważyć w Bydgoszczy bardzo poważny wzrost i Niemców i Żydów. Gdy bowiem przy końcu r. 1925 ilość mieszkających w Bydgoszczy Niemców wynosiła 8390 osób, a Żydów 918, to przy końcu r. 1930 mieliśmy już Niemców 8962 i Żydów 1644. Dalszy przyrost wykazał rok 1931 (Niemców 10.107 i Żydów 1880). Od roku 1931 wobec zniesienia w kartach meldunkowych rubryki „narodowości" trudno ściśle ustalić liczbę mieszkających Niemców. Natomiast liczba mieszkańców wyznania mojżeszowego, a więc Żydów, wzrosła na dzień 1 listopada rb. do liczby 1962. Według spisu ludności z września 1921 r. było w Bydgoszczy Żydów 646. Liczba więc ich wzrosła wtrójnasób

— **Z Lombardu Miejskiego.** Przy ostatnich licytacjach dużo zastawów osiągnęło wyższą kwotę od udzielonych przez lombard pożyczek. Nadwyżki zwraca kasa lombardu tylko do pewnego terminu, po którym nieodebrane nadwyżki lombard, w myśl swego statutu, przelewać musi na rzecz urzędu Opieki Społecznej.

— **Nakręcanie filmu strażackiego w Bydgoszczy.** Od dwóch dni bawią w Bydgoszczy operatorzy wytwórni filmowej „Gong", która realizuje film propagandowy strażacki pt. „Alarmy". Ponieważ bydgoska Straż Ogniowa zaliczana jest do rzędu najsprawniejszych straży polskich, wszystkie szczegóły strażackie filmu zdejmowane być mają na terenie Bydgoszczy.

— **Dni Chopinowskie.** W sobotę odbyło się sprawozdawcze walne zebranie bydgoskiego oddziału Komitetu Dni Chopinowskich. Ze sprawozdania dowiedzieliśmy się, że poza ofiarami w naturze, pod postacią drzew do parku i zegly pod budowę domu ogrodnika, bydgoski oddział na rzecz odnowienia miejsca urodzenia Chopina w Żelazowej Woli, przesłał w ciągu roku zgórą 800 zł. Kasa oddziału w dniu walnego zebrania posiadała 1000 zł w gotówce. W niedzielę w południe odbył się w Teatrze Miejskim poranek wokalno - muzyczny, poświęcony Chopinowi. Poranek stał pod względem artystycznym na wysokim poziomie. Prelekcję o polskości muzy Chopina wygłosił prof. Alfons Roesler.

— **Koncert „Echa".** Najpoważniejszy zespół śpiewaczy, chór „Echo", wystąpi w piątek dnia 1 grudnia z własnym koncertem pod dyr. świetnego dyrygenta prof. Alfonsa Roeslera.

— **Zebranie.** Bydgoskie Koło Szybowcowe urządza w czwartek 30 listopada walne zebranie członków dla uchwalenia statutu koła i wyboru stałego zarządu.

— **Ostatni dancing.** Ostatni przed adwentem dancing organizuje w nadchodzący czwartek w sali hotelu Pod Orłem dyrekcja francuskich kursów rządowych, wyznaczając zysk z tej zabawy na Fundusz

Poświęcenie Domu Kupiectwa Polskiego

Otwarcie nowoczesnej kręgielni i strzelnicy

W ubiegłą sobotę, dnia 18 bm. zebrało się liczne grono członków Resursy Kupieckiej i zaproszonych gości, by uczestniczyć w akcie otwarcia i poświęcenia nowocześnie urządzonej kręgielni i strzelnicy przy Domu Kupiectwa Polskiego (ul. Zwierzyniecka nr. 12).

Wiceprezes Resursy p. Henryk Żak powitał przybyłych na pierwsze zebranie sezonu członków i gości i gorąco zachęcał do kontynuowania z nowych urządzeń Resursy, które przyczynić się mają do zacieśnienia życia towarzyskiego wśród kupiectwa poznańskiego.

Następnie p. prezes Władysław Majewicz, którego inicjatywie i zapobiegliwości zawdzięczać należy w pierwszej mierze powstanie kręgielni i strzelnicy, zdał sprawę z wykonania prac., związanych z budową. Pierwotny kosztorys opiewał na 17 tysięcy zł. Faktyczne koszty budowy wraz z urządzeniem wewnętrznem wyniosły kwotę 21 tys. zł. Na cele budowy ofiarowano w materjałach około 9.500 zł, w gotówce zaś 5.700 zł, na co składają się głównie dary kupieckich klubów kręglarskich. Wszystkim ofiarodawcom, którzy dopomogli do realizacji dzieła, p. prez. Majewicz wyraził gorące podziękowanie.

Poświęcenia nietylko kręgielni, ale i całego gmachu Domu Kupiectwa Polskiego dokonał ks. prof. Nowakowski, prob. kościoła Św. Michała na Łazarzu, który wygłosił przy tej sposobności nader serdeczne przemówienie, wyrażając życzenie, by z tego gmachu promieniował na cały kraj zdrowy duch kupiectwa polskiego.

Na zakończenie p. prez. Żak podziękował imieniem Resursy Kupieckiej wszystkim tym, którzy współdziałają dokoła rozwoju tej instytucji, i poprosił obecnych do bufetu.

Wśród miłego nastroju to inauguracyjne zebranie sezonu przeciągnęło się do późnej godziny.

Zaznaczyć należy, iż urządzenie kręgielni i strzelnicy jest ostatnim wyrazem techniki na tem polu, o czem członkowie Resursy mieli sposobność się przekonać.

bibljoteki kursów. Początek o godz. 8 wieczorem.

— **Nowy kierownik P. A. T.** Kierownikiem bydgoskiego oddziału PAT został w miejsce zwolnionego p. Grosmana em. maj. W. P. p. Południowski.

— **Śmierć z poparzenia.** W Solcu Kujawskim zdarzył się tragiczny wypadek, którego ofiarą padło półtoraroczne dziecko Karol Puziak. Kociołek z wrzącą wodą wywrócił się i oblał bawiącego się w kuchni chłopca. Mimo natychmiastowej pomocy dziecko w ciężkich męczarniach zmarło po kilku godzinach.

— **Dyżury aptek:** Od 20 — 26 listopada apteka Centralna (ul. Gdańska) i apteka Pod Lwem na Okolu.

— **Repertuar kin:** Kino Rewja: film „Królowa huzarów". Na scenie podwójny program rewjowy.

— **Odezwa T. C. L.** Z okazji „Tygodnia książki polskiej" bydgoski komit. Tow. Czytelni Ludowych zwraca się do społeczeństwa z apelem o poparcie działalności tej ze wszech miar pożytecznej instytucji oświatowej. Komitet T. C. L. zawiadamia, że przez osobnych kursorów zapisywać będzie nowych członków tej instytucji i prosi o przychylne przyjęcie ich.

Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 20. 11. 1933 r.

Warunek: handel hurt., ład wag. dostawa bież. za 100 kg. w złotych.

Ceny tranzakcyjne: żyto 15 tonn par. Bydgoszcz 14,50, owies 32 tonny par. Bydgoszcz 13,45—13,55.

Ceny orjentacyjne; wszystko bez zmiany.

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 711 tonn, pszenicy 181 tonn, jęczmienia brow. 75 tonn, przem 110 tonn, owsa 178 tonn, mąki żytniej 66 tonn pszennej 91 tonna, otrąb żytnich 32 tonn, pszennych 75 tonn, grochu Vikt. 20 tonn, Folgera 30 tonn polnego 25 tonn makuchu 15 tonn, wytłoków suszonych 135 tonn, buraków suszonych 15 tonn, ziemniaków jadalnych 200 tonn.

Z ŁÓDZKIEGO

— * **KALISZ.** (Przeniesienie sędziego.) Minister sprawiedliwości, na prośbę własną, przeniósł sędziego grodzkiego w Turku p. Ignacego Krawca, na takież stanowisko do sądu grodzkiego w Kaliszu.

— (Śmiertelne ryzyko.) W majątku Sulimów, gm. Goszczanów pow. tureckiego, w czasie pracy robotników dworskich przy składaniu kloców drzewa z wozu, uległ śmiertelnemu wypadkowi 19-letni Stanisław Gawron. Widząc swoich kolegów, szamoczących się z klocami drzewa, dumny ze swej siły, Gawron kazał im odejść, a sam podsadził się pod gruby kloc dębowy, uniósł go ponad koło wozu do góry i w chwili, kiedy miał zrzucić drzewo na ziemię, upadł pod ciężarem wraz z klocem i został nim uderzony tak nieszczęśliwie, że po paru minutach zmarł.

— * **PAEJANICE.** (Z życia Narodowców.) Lokal Narodowców, z którego wychodziła inicjatywa i zdrowy ruch narodowy, został w naszem imieście mocą zarządzenia władz zamknięty ze względów higjenicznych i pożarowych. — Co do względów pożarowych, zasadniczego błędu nie zrobiono, wiadomo bowiem, że wszystkie lokale idei narodowej są rozgrzane przez entuzjazm i szczere oddanie dla sprawy. Tam jest gorąco, „więc gaście" (zamykajcie) Panowie, ten płomień narodowego ducha, ale raczcie wiedzieć, że po zgaszeniu jednego ogniska kuźni narodowej, dziesięć innych się zapala.

— W dniu 15 bm. odbyło się zebranie Stronnictwa Narodowego, z powodu braku własnego lokalu, w mieszkaniu jednego z sympatyków, przy udziale przeszło 130 członków. Referat p. t. „Państwo" wygłosił p. Majewski, poczem rozwinęła się żywa dyskusja. Następnie zabrał głos kol. Ramski, który w gorących słowach przemówił do zebranych, by z zapałem szli do walki i nigdy nie zapierali się idei narodowej. Zkolei przemówił p. Najchajzer, odczytał afisz żydowsko - socjalistyczno - masoński, nawołujący do walki z duchem narodowym. Afisze te rozlepiane były przez Żydów.

— * **PIOTRKÓW TRYB.** (Zjazd oficerów 25 p. p.) 2 grudnia rb. odbędzie się zjazd koleżeński dawnych oficerów 25 p. p. (kielecki pułk okręgowy grupa podpułk. Norwida) z czasów wojny polsko - bolszewickiej. Zjazd organizuje komitet w ramach święta pułkowego.

— (Trzy miesiące aresztu za tępienie ryb.) W maju rb. pod wsią Barkowice-Mokra zjawili się nad rzeką Pilicą bracia Konstanty i Franc Matiuszewscy, Stanisław i Ignacy Morawscy, Jan Gorzeń, Wojciech Cyra i Jan Jagodziński, wszyscy zamieszkali w Sulejowie, którzy przy pomocy materjałów wybuchowych zaczęli łowić ryby. Wskutek tych materjałów zniszczona została znaczna ilość ryb narybku, a nawet ikry. W tych dniach wyżej wymienieni miłośnicy sportu rybackiego stanęli przed sądem grodzkim w Piotrkowie, który skazał ich po 3 mies. aresztu każdego.

— (Echa napadu rabunkowego.) Głośną była sprawa napadu rabunkowego na kasjerkę cegielni p. Jadwigę Majewską, której rabusie zabrali 600 zł. Wyrokiem sądu okręgowego w Piotrkowie zostali skazani jako podejrzani o dokonanie tego napadu Antoni Stefański na 2 lata, a jego wspólnik, Zygmunt Kuśka, na 10 miesięcy więzienia. Na skutek skargi apelacyjnej, sąd, po rozpatrzeniu motywów skargi, obu oskarżonych uwolnił.

Śmiertelne starcie policjanta z rabusiami węgla

Z Piotrkowa donosi (sk): W ub. sobotę, w nocy, do pociągu węglowego, w pobliżu huty „Kara", wskoczyło kilku osobników, usiłując zrzucić z wagonów węgiel. Konwojujący pociąg posterunkowy starał się krzykiem odpędzić złodziei, a następnie dał strzał ostrzegawczy. Ponieważ rabusie nań nie zareagowali, oddał kilka strzałów.

Złodzieje pierzchnęli, a w kilka chwil później znaleziono na torze kolejowym w pobliżu Budek nieprzytomnego mężczyznę z przestrzeloną twarzą: okazał się nim Jan Poprawski. W stanie ciężkim przewieziono go do szpitala św. Trójcy w Piotrkowie, gdzie walczy ze śmiercią.

Jest to już trzecia ofiara węgla w bieżącym sezonie zimowym.

Krwawy pojedynek na siekiery

Epilog pijackiej libacji

Z Łodzi donosi (z): Dom przy ul. Gnieźnieńskiej 5 był widownią krwawej awantury, jaka rozegrała się między lokatorami 30-letnim Władysławem Milewskim i 18-letnim Kazimierzem Pilarczykiem.

W mieszkaniu Milewskiego odbywała się libacja, w czasie której około godziny 2 po północy między pijanymi już biesiadnikami wynikła krwawa bójka.

Milewski i Pilarczyk uzbroili się w siekiery i poczęli nawzajem się rąbać. Matka Pilarczyka 60-letnia Pelagja Pilarczyk, stając w obronie syna, doznała również lżejszych obrażeń.

W rezultacie obaj walczący odnieśli rany rąbane głowy, klatki piersiowej i rąk. Zajście zlikwidowała policja, która przybyła na miejsce. Obu rannych opatrzył wezwany lekarz pogotowia i w stanie ciężkim przewiózł ich do szpitala okręgowego, gdzie zarówno przy Pilarczyku jak i Milewskim wystawiono posterunek policyjny, gdyż awanturników zatrzymano do dyspozycji władz sądowych.

Strzałem przez okno zastrzelił wychowawczynię

Krwawy wynik zatargu majątkowego

Z Kalisza donosi (mk): Sprawca mordu, dokonanego w dniu 9. bm. na osobie Adaminy Mędrykowskiej vel Jędrychowskiej, we wsi Chlewo, gm. Staw, został ujęty. Okazał się nim Henryk Henclowski, lat 30, pomocnikiem zaś jego był Stanisław Furmaniak, lat 19, obaj mieszkańcy wsi Suliszewice, gm Staw.

Henclowski, bliski kuzyn zabitej, był razem z kuzynką, Wandą Henclowską, wychowankiem Mędrykowskiej. Za życia Mędrykowskiego, właściciela 50-morgowego gospodarstwa, wychowankowie mieli obiecane, że po śmierci jego obejmą gospodarstwo, lecz by go nie rozdrabniać, mieli się pobrać.

Inaczej się jednak stało. Mędrykowski zmarł w marcu rb., zaś 60-letnia Mędrykowska zamierzała powtórnie wyjść zamąż. Wychowankom wówczas poczęło się dziać źle pod dachem Mędrykowskiej. Henclowski ani myślał o ożenku z kuzynką, a i Wanda Henclowska znalazła sobie również innego narzeczonego. Wówczas Henclowski postanowił, chociażby przemocą, dorwać się do majątku Mędrykowskiej. Dlatego też uplanował mord. Celnym strzałem przez okno zabił ją na miejscu. Henclowski w dniu 18 bm. został przekazany sędziemu śledczemu w Kaliszu.

Nierozpoznane trupy wisielców

Z Łodzi donosi (z): W lasku pod Aleksandrowem na terenie wsi Adamów, gminy Bełdów, znaleźli zdążający do kościoła wieśniacy wiszące na sznurze, umocowanym na drzewie, zwłoki mężczyzny w wieku około 20 lat.

Powiadomiona policja wdrożyła dochodzenia, jednak narazie tożsamości samobójcy nie zdołano ustalić z braku jakichkolwiek dokumentów przy zmarłym.

Desperat jest wzrostu średniego, ubrany w garnitur marynarkowy koloru ciemnego, półbuty czarne i, wnioskując z wyglądu, należy do uboższej sfery robotniczej.

Drugi podobny fakt miał miejsce na terenie gminy Ludmierz. W lasach dominjum Ludmierz, w gęstym zagajniku, znaleziono zwłoki mężczyzny, którego wieku nie zdołano narazie ustalić, albowiem zwłoki znajdowały się już w stanie kompletnego rozkładu.

Trup musiał wisieć na drzewie kilka dni, a nawet tygodni, nim go odkryto; znajdował się on w najustronniejszej części lasu. Z braku jakichkolwiek dokumentów tożsamości denata nie ustalono. Zwłoki przewieziono do kostnicy miejskiej w Zgierzu.

Z ŁODZI

— **Poparzenie.** W mieszkaniu własnem przy ul. Bielskiej podczas rozpalania ognia przy pomocy nafty, spowodowała wybuch i doznała poparzenia twarzy i rąk, 41-letnia Aniela Jóźwiak. Poparzonej udzielił pomocy wezwany lekarz pogotowia ratunkowego.

— **Upadek z tramwaju.** Na ul. Rogowskiej 85 wypadł z tramwaju znajdującego się w biegu 13-letni Jankiel Cymerman, zamieszkały przy ulicy Wapiórkowskiej 9. Wskutek upadku Cymerman odniósł okaleczenie głowy i rąk. Rannego przewiozło pogotowie do domu.

Doskonałe pieczywo na proszku do pieczenia Dawa Dra Wandera

nr 6 360

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Marjan Łaniecki, Swarzędz, z prośbą o zdrowie, 20 zł; —N z podziękowaniem za zdrowie syna, 5 zł; — rodzina Wiśniewskich, Gumuchab (Afryka) 25,86 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 148,36 zł.

Na chleb św. Antoniego: Marja Rowińska z podziękowaniem za wysłuchanie prośby 6 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 21 zł.

Samobójstwa z nędzy

Z Łodzi donosi (z): W mieszkaniu przy ul. Dobrej 4 usiłowała pozbawić się życia przez zatrucie kwasem solnym i jodyną Zuzanna Staniaszczyk.

Desperatkę znaleziono w stanie kompletnego osłabienia. Lekarz po udzieleniu pierwszej pomocy przewiózł chorą w stanie groźnym do szpitala okręgowego. Powodem desperackiego kroku był brak środków do życia.

Z podobnych przyczyn usiłował pozbawić się życia w mieszkaniu własnem przy ul. Chłodnej 12 Stefan Walczak. W czasie nieobecności domowników zamknął się on w mieszkaniu i zażył większą dozę jodyny. Wezwany przez sąsiadów lekarz pogotowia udzielił choremu pierwszej pomocy i przewiózł go w stanie ciężkim do szpitala miejskiego w Radogoszczu.

Nareszcie skończył swą karjerę

Z Łodzi donosi (z): W związku ze zwolnieniem ze stanowiska wicedyrektora warszawskiej Kasy Chorych Jerzego Garmata, obecnie poruszona zostałą na nowo sprawa zarzutów, jakie przeciw niemu wysuwano jeszcze za czasów, gdy Garmat pełnił funkcje wiceprezesa Izby Skarbowej w Łodzi.

Jerzy Garmat, którego nazwisko rodowe faktycznie brzmi Harmata, w roku 1905 był urzędnikiem do specjalnych spraw przy gubernatorze rosyjskim w Piotrkowie i odznaczył się gorliwością przy tępieniu niepodległościowców polskich, za co nawet przez rząd moskiewski został odznaczony. Ojciec Harmaty-Garmata, prawosławny pop, dotychczas zamieszkuje w Hrubieszowie, brat zaś z powodu krewkich wystąpień przeciw bojówkom socjalistycznym, został w roku 1906 zastrzelony przez wydział bojowy PPS.

Tenże Garmat-Harmata Jerzy mianowany został naczelnikiem powiatu (starostwa) w Będzinie, gdzie sprawował ciężką ręką rządy moskiewskie, aż do ustąpienia Moskali. Później jednakże powrócił do Polski i zdołał się wcisnąć na stanowisko wiceprezesa Izby Skarbowej w Łodzi, skąd jednak został szybko usunięty naskutek podniesionych zarzutów, co jednak nie przeszkodziło mu dostać się na stanowisko wicedyrektora kasy chorych.

Obecnie karjera Harmaty-Garmata została zdaje się ostatecznie zakończona.

Inowrocław w cieniu szubienicy

Sprawcy napadu na mlecz arkę przyznali się do winy

Z Inowrocławia donosi (flor): Sprawcy napadu bracia Antoni i Józef Podkowińscy z Gniewkowa, którzy napadli z bronią w ręku, żonę kierownika mleczarni z Ośniszczewka, przyznali się do winy. Zostali oni przewiezieni przez policję na miejsce zbrodni, gdzie wskazali w pobliskim lesie miejsce, w którem ukryto teczkę. Pieniądze, w sumie 3.400 zł znajdowały się częściowo na strychu domu rodziców, częściowo w szopie. Reszty pieniędzy około 400 zł nie odnaleziono.

Dodać należy, że 23-letni Antoni Podkowiński jest już żonaty.

Pismem prokuratora III. Okr. zostało zarządzone postępowanie w trybie doraźnym.

Z Inowrocławia donosi: (flor): Czterech sprawców napadu rabunkowego w Nowym Dworze pod Inowrocławiem, po poranieniu i zbiciu Brendtfeldów, zabrali ostatnie 10 zł, które ci posiadali, i zbiegli. Rany, zadane Brendtfeldowej nożem i toporkiem, są poważne i stan jej jest groźny. Ofiarom napadu udzielił pierwszej pomocy lekarskiej dr Milan z Dąbrowy Biskp. pow. Inowrocław.

Jeden z sprawców napadu został przez Brendtfelda uderzony siekierą w twarz, drugi zaś, uderzony widłami przez żonę Brendtfelda. Ślady krwi widać na przestrzeni pół kilometra i prowadzą one w kierunku Bękowa i Pierania w pow. inowrocławskim.

Bandyci pozostawili na miejscu świeżo ucięty, okorowany i mocno zakrwawiony kij.

Policja, która udała się na miejsce wypadku, zdołała wpaść na tropy bandytów dzięki śladom krwi.

Rabusiom grozi sąd doraźny.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

MARCINKOWSKI NIE CHCIAŁ ŁASKI...

(Nieznany list Karola Marcinkowskiego do rodaków w Poznaniu).

Karol Marcinkowski to postać związana przedewszystkiem ściśle z Poznaniem. Poznań też czci wielkiego współobywatela przez stałe podtrzymywanie instytucji tak pięknej, jaką jest Towarzystwo Pomocy Naukowej. Życie Marcinkowskiego jest jak szlachetny kamień, który im będziemy więcej oświetlać, badać, tem piękniej lśnić nam będzie — nie dostrzeżemy skazy. Co za połączenie prawości z energją, wolą, zdolnością do czynu! Kiedy czytam „Ludzi Bezdomnych" Żeromskiego, zawsze doktór Judym przywozi mi na myśl rzeczywistą, historyczną, postać Marcinkowskiego. Nie mogę się nigdy oprzeć chęci porównania tych dwóch szlachetnych ludzi.

Poniżej cytowany list (bruljon), pisany w r. 1832 z Paryża do Rady Miasta Poznania, nie wnosi specjalnie nowych rysów do charakterystyki Marcinkowskiego i podkreśla tylko silnie rysy znane — lecz po raz pierwszy, jak się zdaje, dowiadujemy się, że czynniki miejskie w Poznaniu wzywały Marcinkowskiego gorąco do powrotu z emigracji i że ofiarowano mu nawet wstawiennictwo u króla pruskiego o darowanie kary za udział w powstaniu. Marcinkowski patrzał na tę sprawę inaczej. — Dodać należy, że bruljonowy list pochodzi ze Zbiorów Kórnickich, przytaczam go w zmodernizowanej pisowni i interpunkcji. Brzmi on tak:

Do Prześwietnej Rady Obywateli Miasta Poznania. List Wasz, Szanowni Współrodacy, na dniu 20 lipca r. b. do mnie pisany, wyrażający mi żywe chęci Wasze oglądania mnie jak najprędzej pośród Was, pełniącego jak dawniej posługi cierpiącej ludzkości, odebrałem i uważam go jako dowód Waszego zaufania, jako najlepsze świadectwo gorliwości mojej wypełnienia obowiązków mego powołania. Widzę, że potrafiłem sobie zjednać miłość cierpiących, a wyżej ambicja mego egoizmu nigdy sięgać nie mogła. Gdybym dla mej nieograniczonej chęci służenia dobru publicznemu potrzebował jeszcze podniety, oświadczenie, któreście mi w liście Waszem wynurzyli, oparte na przywiązaniu mych rodaków, dla których nic nie mam, czegobym nie poświęcił, powrót mój do Was tylkoby przyśpieszyć zdołało. Czuję to bardzo mocno, że nie gdzie indziej jak w Poznaniu, tylko w pośród przywiązanych do mnie rodaków jest moja jako lekarza posada. Tylko tak mozne uczucie jak miłość Ojczyzny, którem natura Polaka obdarzyła, tylko tak święta powinność, jak ta, którą względem straconych narodowych swobód mamy, zdołała mnie wywołać ze spokojnego wpośród Was zacisza na pole krwawych mordów w nieszczęśliwym kraju. Uczyniłem z tysiącami innych co zaniedbać byłoby występkiem.

Po najniepomyślnieszem zakończeniu świętej za Ojczyznę walki na obcej ziemi chciałem znaleźć ulgę przeciwnościami losu rozjątrzonemu sercu. Przecież się zawsze myśl moja w rodzinną stronę zwracała i kazała korzystać z konieczności dobrowolnego wygnania na rozszerzenie w mych wiadomościach lekarskich, w celu, abym za moim do Was powrotem, z lepszym niż dawniej skutkiem był w stanie przynosić ulgę cierpiącej ludzkości. To dziś istotna pobudka, która mój pobyt zagranicą przedłuża — chęć służenia rodakom w użytecznym sposobie, ach! o ileż przeważa obawę kary, jaką rząd pruski przeciwko mnie wymierzyć potrafi. Z chęcią się poddam na pociski prawa wymierzonego przeciw tym, co poszli walczyć za niepodległość Polski. Dziękuję Wam za oświadczenie wstawienia się za mną o ułaskawienie króla, ale go przyjąć nie mogę. Nie zgadza się ono z wyobrażeniem mojem o łasce królewskiej. Ja ją tylko za ostatnią ucieczkę zbrodniarza uważam i wolę się najsurowszemu poddać prawu, jakie się przemocy narzucać spodoba, niż skazić uznaniem jakiejś winy, przez przyjęcie łaski, najmilsze przekonanie, żem względem nieszczęśliwej Ojczyzny dopełnił powinność Polaka.

Życzę, byście w tem oświadczeniu mojem uznali tę szczerą otwartość i te, żadną poniżającą czołobitnością, niesplamione chęci, z któremi Wam wnet znowu i tak długo póki siły pozwolą użytecznym być pragnę.

D. 8 września, Paryż 1832".

Helena Łuczakówna.

Kórnik.

CO PRZYNIÓSŁ POLSCE KONGRES HISTORYKÓW?

(Głos uczonego francuskiego)

Witając na tem miejscu w sierpniu rb. Kongres Historyków, zbierający się w Warszawie wskazaliśmy na rolę, którą Kongres ten winien spełnić w stosunku do interesów polskich: pokazać elicie umysłowej Europy zachodniej Polskę dzisiejszą i unaocznić, jaką rolę spełniała ta Polska w przeszłości dziejowej Europy.

W poważnym naukowym perjodyku „Revue historique de droit français et étranger", który wychodzi w Paryżu, zamieścił teraz wspomnienia z Kongresu znakomity uczony francuski, prof. Olivier Martin. Posłuchajmy wrażeń, jakie odniósł:

„Kongres warszawski — pisze — nie był bylejakim kongresem międzynarodowym. Zasługuje na osobną uwagę i posiada własne znaczenie. — Przypomniał historykom, którzy może o tem wiedzieli lecz niedość myśleli o tem, jakie to kapitalne znaczenie odegrały — i odegrają — w historji cywilizacji europejskiej Polska i inne kraje Europy środkowej. Wierzę głęboko, że nasi przyjaciele polscy, którzy dobrze wiedzą o tem, czego chcą, uczynili wielki wysiłek, by prawda ta dotarła do świadomości ich gości. Ci ostatni powracają do siebie przekonani, a trochę w nastroju melancholicznym — ponieważ wyrastają przed nimi zadania nowe, które dołączają się do zwykłego planu pracy. Lecz niewątpliwie uczynią konieczny wysiłek: nie będzie dla nich na przyszłość nieznaną ani Polska, ani jej sąsiedzi, ani jej historycy, którzy wiedzą wiele ponad to, co dotyczy historji ich własnego kraju. W ten sposób piękna podróż do Warszawy i Krakowa przyczyni się do wykształcenia uczonych, którzy zawsze są potrosze czemś w rodzaju wielkich dzieci i którzy nie podróżują, jak chyba tylko z okazji kongresów."

Co do szczegółów Kongresu, prof. Martin składa nasamprzód pełen wdzięku hołd gościnności polskiej, która przez cały czas obrad wyrażała się w mnóstwie przyjęć, wycieczek itd. „Gościnność polska — pisze nasz znakomity gość — która ma stare tradycje, prześcignęła siebie samą". Podkreśla też uroczystości kongresowe w Krakowie, gdzie osobny komitet podejmował uczonych przez dwa dni, omawiając zaś różne pokazy i wycieczki, stwierdza, że konstatuje, iż „najmniej nawet zwracający uwagę łatwo mogli stwierdzić, że Polska, mimo utraty na wiek przeszło swej niepodległości, była krajem starej cywilizacji i że od czasu swego odrodzenia wszystkiemi sposobami dąży do odzyskania swej pozycji jako wielkiego mocarstwa."

Szczegółowo traktuje naturalnie prof. Martin prace naukowe kongresu i stwierdza, że w sensie „międzynarodowo-naukowym" odniósł on wielki sukces. Przed Kongresem rozlegały się różne głosy, które mogły były mu zaszkodzić. Nie miało to żadnych następstw. „Kongres ten — stwierdza prof. Martin — przewyższył co do swego nasilenia Kongres poprzedni... Warszawa oznaczała postęp w stosunku do Oslo, tak jak Oslo w stosunku do Brukseli". Sukces ten należy przypisać m. in. silnemu przekonaniu kół naukowych, że międzynarodowa współpraca naukowa jest potrzebną. Świat jest politycznie podzielony, kongresy zaś międzynarodowe stwierdzają, że nauka jest zasadniczo uniwersalną. Postęp, o którym wyżej była mowa, przypisuje również z całem uznaniem prof. Martin dobrej wierze i woli, z jaką pracował nad Kongresem polski komitet organizacyjny.

Głosy takie, jak znakomitego uczonego francuskiego są dowodem, że nauka polska osiągnęła przez Kongres warszawski w niemałej mierze to, co wymieniliśmy na wstępie, jako jeden z jego celów.

Poznań. Dr. Z. Wojc.

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU

Dzisiaj wieczorem wygłosi w naszem mieście odczyt naukowy profesor Uniwersytetu Karola w Pradze, dr. Wacław Dolejszek. Znakomity uczony czeski przybył do Poznania aby uczestniczyć w obchodzie, jakim uczcił wczoraj Uniwersytet nasz — łącznie z poznańskim oddziałem Polskiego Tow. Fizycznego — pięćdziesięciolecie skroplenia powietrza przez znakomitych fizyków krakowskich prof. Olszewskiego i Wróblewskiego — oraz w dziesięcioleciu pracy, naukowej, jakie obchodzi wspomniany wyżej oddział poznański Polskiego Tow. Fizycznego.

Prof. dr. Dolejszek będzie przemawiał dzisiaj na zebraniu naukowem Polsk. Tow. Fizycznego w sali Śniadeckich (Coll. Medicum, ul. Fredry 10). Za temat wziął sobie „Miękkie promienie X". Odczyt wygłoszony będzie w języku czeskim, poczem streści go po polsku prof. U. P. S. Kalandyk.

Poznański oddział Tow. Fizycznego posiada, jak wiadomo sekcję dydaktyczną. Jutro o godz. 19, również w sali Śniadeckich, odbędzie ta sekcja posiedzenie naukowe. Pierwszy zabierze głos docent dr. B. Gawecki, instruktor Ministerstwa Oświecenia, mówiąc na temat „Programy fizyki w nowem gimnazjum". Następnie mg. J. Cepuch, master of Arts Columbia University, zajmie się kierunkami nauczania w szkołach amerykańskich.

Wileńskie Tow. Ginekologiczne odbyło posiedzenie z referatami: dr Łopatko p. t. „Przypadek raka sromu leczonego promieniami Roentgena", dr. Abramowicza p. t. „Demonstracje ze Szpitala Żydowskiego" oraz dr. Sedlisa „Demonstracje preparatu".

TEATR

„Robinzon Kruzoe" na scenie Lwowski teatr miejski wystawił dla młodzieży przeróbkę „Robinsona Kruzoego", dokonaną przez Fedorowskiego. Rzecz ma powodzenie.

MUZYKA

Muzyka w Katowicach. Donoszą nam z Katowic (ad): Dyrektorem Konserwatorjum Muzycznego został p. Faustyn Kulczycki, wicedyrektorem p. Adam Mitscha.

Pierwszy rok zbiórki Chopinowskiej, zorganizowanej na odnowienie Żelazowej Woli przez komitet Dni Chopinowskich przyniósł (do 1 października r. b.) 100 000 złotych zgórą. W 200 miejscowościach Polski powstały komitety lokalne organizujące imprezy na rzecz zbiórki. Z zebranych funduszów zaczęto na razie tworzenie parku w okół domu, gdzie Chopin się urodził, nadto opracowuje się urządzenie wnętrza.

POLONICA FRANCUSKIE

„Zielona kadra" po francusku. Cykl świetnych nowel, któremi zadebiutował Jerzy Kossowski w literaturze, a które pierwszy bodaj zasygnalizował nasz Dział Kultury i Sztuki, został wydany w Paryżu u Fayarda w przekładzie francuskim.

OCHRONA ZABYTKÓW

Przeszło miljon złotych wynosi już fundusz budowy Muzeum Narodowego w Krakowie. Dary instytucyj i osób prywatnych doszły w tem do zgórą pół miljona złotych.

SZKOLNICTWO

8 000 złotych za dobrą naukę. Ze Lwowa piszą nam (k): Książnica - Atlas uchwałą walnego zgromadzenia akcjonarjuszy postanowiła wypłacić w roku bieżącym 40 stypendjów po 200 złotych ubogim uczniom i uczenicom szkół średnich, seminarjów nauczycielskich, szkół handlowych i zawodowych, którzy odznaczają się dobremi postępami w nauce. Dyrekcje szkół nadesłały ogółem 481 zgłoszeń kandydatów. Wylosowano z nich 38, bowiem dwa pozostałe stypendja przeznaczone są dla młodzieży szkolnej z Brazylji i z Charbina. Pierwszą ratę stypendjum w sumie stu złotych otrzymali stypendyści w dniu 11 listopada. Druga taka sama rata zostanie im wręczona w dniu święta Narodowego 3 Maja.

Na województwa zachodnie przypadło ogółem osiem stypendjów. Otrzymali je: stypendja im. J. Kasprowicza — W. Lenczewski z Bielska, S. Miktuś z Tczewa, M. Zgoła z Poznania, — im. F. Kierskiego — T. Dachowski z Krotoszyna i E. Marcinkowska z Torunia; stypendja za dobre postępy w nauce matematyki — J. Jędrak z Rudy Śląskiej, — w nauce przyrody — M. Szwaba z Ostrowa, i w nauce geografji — K. Behnke z Rogoźna. Stypendja przeznaczone dla Polaków zamieszkałych zagranicą otrzymali: im. Krzysztofa Arciszewskiego — E. Kowalewska z Gdańska, im. Karola Dawidowskiego — E. Triba z Gdańska i im. Karola Marcinkowskiego — W. Poloczek z Bytomia. (sz)

WYSPIAŃSKI PO ANGIELSKU

W Krakowie przebywa już trzeci rok na studjach p. Elżbieta Munk Clark, Amerykanka, korzystająca ze stypendjum Fundacji Kościuszkowskiej. Jako odbitka z londyńskiego czasopisma „The Slavonic Review" ukazał się obecnie jej przekład „Protesilasa i Laodamji", dokonany wespół z prof. Noyesem, który na uniwersytecie kalifornijskim prowadzi w swem slawistycznem seminarjum studja polonistyczne.

„Protesilas i Laodamja" ma w istocie warunki, aby wśród czytelników władających angielszczyzną, znaleźć mocniejsze echo, niż np. dramaty Wyspiańskiego osnute na martyrologji Polski niewolnej. Treść ogólnoludzka tej tragedji przemówi równie silnie do każdego czującego człowieka. Niemniej p. Clark zamierza w dalszym ciągu przełożyć m. in. „Wesele", ufając, że niezwykła forma tego dzieła scenicznego zyska mu poczytność. „Wesele" będzie przez p. Clark przetłumaczone wierszem, podobnie jak „Protesilas i Laodamja". Dotychczas „Wesele" było przekładane na język angielski tylko prozą a i ten przekład pozostał w rękopisie.

RUCH REGJONALISTYCZNY

O nazwach i osadźcach ziemi bydgoskiej zamieszcza ciekawe wywody ks. prof. Kozierowski na łamach „Przeglądu bydgoskiego". Opierając się o swe dawniejsze badania omawia autor nazwy wód, wsi i miast dawnego powiatu bydgoskiego oraz zajmuje się możnemi rodami, które na tem terytorjum miały swe posiadłości, rodami: Pałuków, Odrowążów, Awdańców, Leszczyców, Ostojów, Gryfitów, Szreniawitów, Porajów i Dryjów. Z. Malewski podaje „kronikę lekarzy bydgoskich od XVI w. do 1800 r." na podstawie dawnych ksiąg i akt. kpt. Kulwieć w ogólnych zarysach opisuje „potrzebę wiedeńską" prof. Münnich „Siedemsetlecie Torunia". Z. Malewska zwyczaj letnie i jesienne w Bydgoskiem. Prof. Kolbuszewsk. zamieszcza dalszy ciąg pracy o Przybyszewskim. (J. St.)

LITERATURA

„Stefan Batory". 27 września 1533 roku urodził się Stefan Batory jako syn wojewody Siedmiogrodu. Stefana i małżonki jego Anny Katarzyny ze znakomitego rodu Thelegdy. W roku bieżącym obchodzi więc Polska czterechsetlecie urodzin jednego z największych swych królów wybieralnych. Wobec przypadających równocześnie licznych rocznic, przedewszystkiem 250-tej rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej, 400-lecie urodzin Stefana Batorego odeszło na plan dalszy. Powinna jednak zwrócić uwagę powieść Edmunda Jezierskiego p. t. „Stefan Batory", która dla młodzieży przedewszystkiem przeznaczona, ma jej przypomnieć i oświetlić należycie postać wielkiego monarchy. W formie opowiadania zapoznajemy się z epoką, wydarzeniami historycznemi, wybitnemi postaciami w życiu politycznem Polski tego okresu. Bardzo interesująco przedstawiony jest zatarg z Gdańskiem i wojna moskiewska, rola Possewina jako pośrednika między Batorem a Iwanem Groźnym, postać Jana Zamoyskiego, knowania Zborowskich. Dla ożywienia wątku wprowadza autor lekką intrygę romantyczną. Reprezentuje ją piękna Włoszka, Juljetta Castello, która powodowana nienawiścią za porzucenie jej przez Batorego przy wyjeździe do Polski, prowadzi przeciwko niemu zdradzieckie knowania. Wprowadza autor jej tajemniczą postać wszędzie, gdzie plany królewskie napotykają na opór, a nawet przesuwa ją w pobliżu łoża królewskiego, na którem zmarł Batory nagłą zmożony chorobą. Młodzież z zainteresowaniem przeczyta zapewne tę powieść a lektura przyniesie jej niewątpliwe korzyści. (tk)

W następnym Dziale:
DZIEIĘĆ KILOMETRÓW ARCHITEKTURY
przez
dr. Lecha Niemojewskiego.

Pisma nadesłane

„Przegląd Pedagogiczny". Nr 31—32. Treść: „Nowe uposażenia". — Mgr pr. B. Jeziorski: „Umowa o prace nauczycieli szkół prywatnych w świetle nowego Kodeksu Zobowiązań". — Dr Wł. Kowalenko: „Historja Polski w nowym programie gimnazjalnym". — Dr. W. Gottlieb: „Z czasopism angielskich i amerykańskich". — J. K.: „Kongres nauczycielstwa we Francji". — Rs.: „Z orzecznictwa N. T. A." — Porady prawne. — Komunikaty Zarządu Głównego T. N. S. W. — Z życia T. N. S. W. — Gamma: „Światła i cienie". — Kronika. — Nowe książki. — Adres Red. Warszawa, Bracka 18.

DZIAŁ GOSPODARCZY

13 milj. zł deficytu w bilansie handlowym

Przeczytaliśmy wszyscy, że bilans handlowy za październik wykazał nadwyżkę przywozu w wysokości 13.000.0000,— zł. Przywieźliśmy w tym miesiącu za 104,3 miljonów zł, a wywieźliśmy za 91,0 milj. zł. W roku ubiegłym przywóz wyniósł 73,0 milj. zł a wywóz 96,4 milj. zł, a więc nadwyżka wywozu wynosiła 23,4 milj. zł. Porównajmy te liczby...

Jakie są przyczyny tego wzrostu importu. Zamieszczono w prasie wyjaśnienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, że wzrost przywozu jest wynikiem wprowadzenia nowej taryfy celnej. Jak zwykle bywa, importerzy przed wprowadzeniem wyższej taryfy celnej dążą do zaopatrzenia swych składów towarami. Podobne zjawisko miało miejsce u nas kilkakrotnie.

Przeżywamy okres kurczenia się obrotów, handlowych, okres, kiedy wszystkie kraje odgraniczają się murami celnemi, zakazami przywozu, reglamentacją dewiz, kontyngentami przywozu i t. d. Zrównoważenie obrotów handlowych stanowi największą troskę kierowników polityki gospodarczej wszystkich krajów.

Polska znajduje się w sytuacji podobnej; eksport podstawowych pozycyj naszego wywozu — artykuły rolne — kurczy się w dalszym ciągu. Przytoczymy tu kilka liczb, przedstawiających spadek wywozu główniejszych artykułów w okresie 10 miesięcy 1933 r. w porównaniu z rokiem poprzednim. Wywóz jaj spadł do 25,6 milj. zł wobec 49 milj. zł w 1932 roku. Wywóz cukru z 30,6 milj. zł na 15,1 milj. zł, wywóz wędlin i szynek z 13,6 milj. zł na 6,7 milj. zł, trzoda chlewna z 18,8 milj. zł na 8,9 milj. zł. Jak widzimy spadek wywozu wyraża się w poważnych liczbach. Podobną sytuację obserwujemy również w innych podstawowych pozycjach naszego wywozu.

W tych warunkach wzrost przywozu towarów staje się szczególnie groźnym i niebezpiecznym. Trzeba żeby szerokie sfery społeczeństwa zdały sobie z tego sprawę.

Cośmy przywieźli? Pozwolimy tu sobie przytoczyć zestawienie; niech suche liczby mówią same za siebie.

Przywóz towarów w tysiącach złotych w październiku:

	1932 r.	1933 r.
Produkty spożywcze	10.199	12.037
Skóry wyprawione	1.305	3.176
Metale i wyroby z metali	4.767	9.845
Maszyny i aparaty	2.886	7.105
Przyrządy i materjały elektrotechniczne	1.774	3.011
Samochody	303	2.124
Papier i wyroby	1.236	1.859
Tkaniny bawełniane i wełniane	1.060	2.296
Przędza bawełniana i wełniana	1.549	3.227

Przegląd tych liczb wskazuje dobitnie, że w większości wypadków przywozimy jednak rzeczy, które z łatwością mogą być zastąpione przez krajowe. W zakresie produktów spożywczych Polska jest przecież zupełnie samowystarczalna (z wyjątkiem towarów kolonjalnych, których przewóz, nawiasem powiedziawszy, nie wykazuje w październiku wydatnego wzrostu).

Postępujący z każdym rokiem rozwój produkcji naszego przemysłu coraz większe otwiera możliwości zastąpienia wyrobów przywożonych — krajowemi.

Da się to zastosować przedewszystkiem w odniesieniu do przemysłu elektrotechnicznego, który w chwili obecnej — z małemi jedynie wyjątkami, które liczbowo przedstawiają się bardzo skromnie — jest w stanie pokryć zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. A nasz przemysł włókienniczy? Gwałtowny wzrost importu tkanin i przędzy bawełnianej i wełnianej jest poprostu marnotrawstwem.

Jak wytłumaczyć przywóz maszyn i wyrobów metalowych przy zastraszającem bezrobociu w przemyśle metalowym i maszynowym?

Nie pomogą żadne cła. Mało skuteczną staje się reglamentacja przywozu. Okazuje się, że i kryzys i narzekania na brak pieniędzy, i zaciskanie pasa — wszystko to staje się bezskuteczne, wobec przyzwyczajenia do dobrych marek zagranicznych, wobec przekonania, że zagranica lepsze wyrabia towary od nas.

Na nic tu się nie przydadzą zakazy. Społeczeństwo musi samo wiedzieć, jaką krzywdę wyrządza przez nieuzasadnione gospodarczo kupowanie towarów zagranicznych. Każdy musi zrozumieć, że od niego zależy w wysokim stopniu dodatnie saldo bilansu handlowego, powiększenie produkcji krajowej, zmniejszenie liczby bezrobotnych, stałość waluty i dobrobyt ogólny. Każdy obywatel państwa jest w swoim zakresie za to odpowiedzialny. Przy takiem tylko nastawieniu społeczeństwa można być przekonanym, że rozwój naszych stosunków handlowych właściwą pójdzie drogą.

Zdrowe, białe zęby — świeży oddech, gdyż używa pasty Colgate

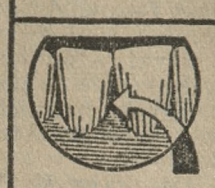

Nieczysty oddech pochodzi często z pozostałych między zębami resztek jedzenia. Colgate zapobiega temu gruntownie.

Szczery, radosny i pewny siebie jest uśmiech kobiety tylko wtedy, gdy wie, że zęby jej są czyste, a tem samem piękne. Pewność tę daje pasta Colgate, gdyż czyści zęby gruntownie. Delikatna jej piana wnika w wąskie szczeliny i szpary pomiędzy zębami i usuwa gruntownie wszelkie pozostałości jedzenia, które są największym wrogiem zębów. Pasta Colgate posiada ponadto jeszcze jedną poważną zaletę: nadaje powierzchni zębów nieskazitelną białość. Orzeźwiający jej aromat sprawia, że oddech staje się czysty i świeży.

Colgate-Palmolive Sp. z o. o.

Zł. 2.- i Zł. 1.-

Wyrób polski

Wymawiać: Kolget

ng 6612

KRONIKA GOSPODARCZA

STAN ZASIEWÓW W POLSCE

Główny Urząd Statystyczny podaje do wiadomości, że stan zasiewów ozimych, ustalony na podstawie 4 714 sprawozdań korespondentów rolnych, przedstawiał się w połowie października przeciętnie dla całej Polski w stopniach kwalifikacyjnych następująco:

	1933	1932
Pszenica	3,2	3,4
Żyto	3,2	3,6
Jęczmień	3,2	3,3
Rzepak	3,4	3,5
Koniczyna	3,2	3,4

(Stopień 5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni przeciętny, 2 — mierny, 1 — zły).

Ze wszystkich województw korespondenci donoszą o dość znacznem uszkodzeniu zasiewów ozimych; uszkodzenia te zostały spowodowane w większości wypadków przez masowe wystąpienie myszy. Dotyczy to zwłaszcza województw zachodnich, w których na ogólną liczbę 726 odpowiedzi korespondentów rolnych, stwierdzających uszkodzenia ozimin — 88% odpowiedzi stwierdza uszkodzenia, spowodowane przez myszy.

ZWIĄZEK IZB PRZEMYSŁOWO - HANDLOWYCH O OBROCIE SPECYFIKAMI FARMACEUTYCZNEMI

Izba Przemysłowo - Handlowa w Warszawie przedstawiła min. przemysłu i handlu poprawki i uwagi Związku Izb do projektu rozporządzenia ministra opieki społecznej o wyrobie i obrocie specyfików farmaceutycznych. Związek Izb wyraził opinję, że projektowane rozporządzenie stanowiłoby poważne ograniczenie swobody przemysłu chemiczno - farmaceutycznego i handlu towarami aptecznemi; w szczególności zbyt szeroki zakres ustalonej definicji „specyfiku farmaceutycznego" wychodzi poza konieczną granicę ochrony konsumenta z punktu widzenia wymogów zdrowia publicznego.

Z tegoż też względu Związek Izb wypowiedział się za wyjęciem z pod zakresu działania nowego rozporządzenia środków kosmetycznych, uważając, iż rozporządzenie powinno jedynie objąć specyfiki, zawierające składniki trujące lub gwałtownie działające.

Licząc się jednak z tem, że ministerstwo opieki społecznej prawdopodobnie nie zaakceptuje takiego ujęcia zagadnienia, Związek Izb przyjął za podstawę swych wniosków przesłany mu do zaopinjowania tekst rozporządzenia, wypowiadając równocześnie przekonanie, że uregulowanie całokształtu zagadnienia wyrobu i obrotu środków leczniczych, winno nastąpić drogą skodyfikowania przedewszystkiem zasadniczych norm prawnych, przez wydanie ustawy aptekarskiej i drogeryjnej, gdyż dotychczas obowiązujące w tym zakresie ustawy są przestarzałe i nie odpowiadają obecnym potrzebom życia. Poza tem jest konieczna unifikacja odmiennych przepisów, obowiązujących w poszczególnych dzielnicach kraju. Poza tem Związek Izb Przemysłowo - Handlowych wypowiedział się za dopuszczeniem do obrotu detalicznego, poza aptekami, specyfików, niezawierających składników trujących lub gwałtownie działających, t. j. niezastrzeżonych do sprzedaży wyłącznie na podstawie przepisu lekarza, — i wreszcie o wprowadzenie systemu rozpraw w sprawach związanych z udzielaniem lub odbieraniem zezwoleń na wyrób i obrót specyfików, przy udziale strony zainteresowanej oraz znawców medycyny, przemysłu i handlu aptecznego

PODATKI I OPŁATY

(p) **Rozlew piwa — czynnością handlową.** Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń, poznańska Izba p. h. wydała opinję, że — z punktu widzenia podatkowego — rozlew piwa do butelek w przedsiębiorstwach handlu hurtowego piwa należy uważać za czynność handlową przygotowawczą. (AZ)

Z KRAJU

(k) **Wypuszczenie biletów skarbowych serji IV.** W Dzienniku Ustaw R. P. Nr 90 z dnia 17. bm. ogłoszone zostało rozporządzenie ministra Skarbu z dnia 15 bm. o wypuszczeniu biletów skarbowych serji IV Powyższe rozporządzenie postanawia, że poczynając od dnia 18. bm. wypuszczone będą do obiegu bilety skarbowe serji IV z trzy i sześciomiesięcznemi terminami płatności, w odcinkach po 1.000 i 10.000 zł, ogółem do wysokości 50.000.000 zł. Oprocentowanie biletów skarbowych serji IV będzie wynosić dla biletów z trzymiesięcznym terminem płatności 4½%, zaś dla biletów z 6-miesięcznym terminem płatności 5% w stosunku rocznym. Odsetki płatne będą zgóry przez potrącanie od wartości pieniężnej biletów. Sprzedaż biletów skarbowych serji IV odbywać się będzie w oddziałach Banku Polskiego.

(k) **Z rynku wydawniczego.** Dowiadujemy się, że naczelny redaktor „Kupca-Świata Kupieckiego" i szeregu innych czasopism kupiecko - branżowych, p. Leszek Gustowski przejął w tych dniach na własność następujące pisma: „Kupiec - Świat Kupiecki", „Drogerzysta", „Rynek Metalowy i Maszynowy", „Kupiec Kolonjalno-Spożywczy i Delikatesowy", „Dom Gościnny" i „Przegląd Cukierniczy". Dotychczasowy wydawca tych pism, p. Artur Gustowski, zatrzymuje nadal dwa pisma branżowe, mianowicie „Przemysł Skórny" i „Przegląd Papierniczy". Zasługi pp. Gustowskich na polu rozwoju różnego rodzaju wydawnictw kupieckich są dostatecznie znane i uznawane. Powyższe zmiany mają charakter wewnętrzno - majątkowy i nie odbiją się na fizjognomji zewnętrznej pism pozostających pod dotychczasowem kierownictwem redakcyjnem.

(k) **Prace w zakresie aktywizacji bilansu handlowego.** Kontynuując prace nad aktywizacją bilansu handlowego. Związek Izb Przemysłowo - Handlowych uchwalił ostatnio sprecyzować ponownie dzisiejsze postulaty poszczególnych działów eksportu. W związku z tem dokonano pomiędzy izby przemysłowo - handlowe podziału odnośnych prac na 3 grupy, mianowicie: 1) pod względem branżowym dla zbadania obecnej sytuacji eksportowej poszczególnych artykułów, 2) pod względem kierunkowym — celem monograficznego opracowania niektórych rynków zbytu (Indje Holenderskie, Brazylja, Argentyna, St. Zjednoczone, Bliski Wschód i t. p.), wreszcie 3) pod względem rzeczowym; chodzi tu przedewszystkiem o wszechstronne rozpatrzenie specjalnych zagadnień, związanych z pomocą dla eksportu jak n. p. sprawy obrotu konpensacyjnego, premjowania wywozu, clearingu dewizowego, eksportowych taryf kolejowych, obrotu uszlachetniającego, preferencji dla krajowych surowców i t. p.

(k) **Lekki spadek cen.** Ogólny wskaźnik cen hurtowych w Polsce, biorąc za podstawę rok 1927 = 100, wyniósł w październiku r. b. 54 wobec 55 w miesiącu poprzednim, obniżył się więc o 1,2%. Ogólny wskaźnik za październik 1932 r. wyrażał się cyfrą znacznie wyższą, gdyż 58,8. Obniżenie się ogólnego wskaźnika przypisać należy zniżce cen hurtowych artykułów rolnych, oraz nieznacznej redukcji cen artykułów przemysłowych. Wskaźnik artykułów rolnych wynosił bowiem we wrześniu r. b. 45,1, a w październiku 44,2, spadł więc o 2% (wskaźnik za październik 1932 r. — 47,3), a wskaźnik artykułów przemysłowych 63,4 — 63,1 (w październiku 1932 r. — 68,5).

Z ZAGRANICY

(z) **Światowa produkcja ziemniaków.** Według obliczeń Międzynarodowego Instytutu Rolniczego w Rzymie, światowa produkcja ziemniaków w bieżącym roku wyniosła 1 157 miljonów q. czyli, że stanowiła 92,3% produkcji światowej w r. 1932. Największym producentem ziemniaków są Niemcy, które wyprodukowały w r. 1933 blisko 440 miljonów q., na drugiem zaś miejscu wśród światowych producentów ziemniaków stoi Polska z ilością 282 milj. q. w r. b., dalszymi producentami są: Stany Zjednoczone A. P., Czechosłowacja, Hiszpanja, Belgja, Austrja, Węgry, Holandja i inne kraje. W porównaniu z ub. r. produkcja polska uległa zmniejszeniu, stanowiąc 94,1% produkcji z r. 1932.

(z) **Znaczny odpływ złota z Banku Francuskiego.** Począwszy od 20 paźdz. r. b. Bank Francuski stracił 1¾ miljarda fr. w złocie, przyczem ostatni wykaz notuje ubytek złota wartości 730 milj. fr. fr. Ten stały odpływ kieruje się nie do Ameryki, jak możnaby przypuszczać wobec amerykańskiej akcji zakupu złota, lecz do Anglji, która dzisiaj uchodzi za najniebezpieczniejszy ośrodek rynku kapitałowego. Zapas złota Banku Francuskiego wynosi obecnie wartość 80 miljardów fr. fr.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Przegląd Gospodarczy".** Zeszyt 22 z dnia 15 listopada r. b., zawiera następującą treść: „Przegląd sytuacji" — E. R.; „Pierwszy wyrok Sądu Kartelowego" — T. Sławiński; „Świadczenia na rzecz interwencyjnej akcji rolniczej" — W. M-ski; „Sytuacja na rynkach walutowych" — T. S.; „Z gospodarczego położenia dominjów brytyjskich" — dr. Stefan Janicki; „Zatargi zbiorowe o pracę" — J. B.; „Kryzys w kolejnictwie Z. S. R. R." — Stanisław Glass. Poza tem zeszyt zawiera: Rynek pieniężny, Rynki towarowe oraz Kronikę.

Listy do redakcji

Błędne informacje o cenach

W Dziale Gospodarczym nr. 527 „Kurjera Poznańskiego" z dnia 16 listopada 1933 r. ukazała się informacja, podana z pism warszawskich pod tyt.: „Benzyna, nafta i cukier mają być tańsze". We wzmiance tej czytamy, iż przemysł naftowy zwrócił uwagę ministerstwa na kolosalną rozpiętość cen nafty w kraju, której litr w handlu detalicznym kosztuje od 60 do 75 gr. podczas gdy ten sam litr kosztuje w hurcie 49—51 gr i t. d. Aby znów nie poszła naganka na kupców - detalistów, aby się nie nazywało, że detalista za dużo zarabia, przez co staje się on wyłącznie winien wysokich cen i drożyzny, jestem zmuszony sprostować powyższe doniesienie przemysłu naftowego, mianowicie: Nie jest zgodne z prawdą, że cena na naftę jest w całym kraju różna czyli że waha się od 49—51 gr za litr, natomiast cena w całym kraju nie jest różna, naprzykład tutaj (w Tucholi) kosztuje nafta u hurtownika litr 55 gr, a po 60 gr za litr się sprzedaje w detalu, czyli że zarabia się 9% nie żadne 20—50% jak z twierdzenia przemysłu naftowego wynika. Na artykułach skartelizowanych zarabia się od 8—10%, naturalnie podatek dochodowy wymierza się nam i od tych towarów, na których mamy 8% netto zysku.

Tak zarabiają kupcy detaliści, a w szczególności na towarach skartelizowanych.

Józef Karwik.

600-lecie Kazimierza nad Wisłą

Żydowska dziś przeważnie mieścina Kazimierz Dolny, w odróżnieniu od Kazimierza, przedmieścia krakowskiego, obchodziła w tym roku 600-lecie swego istnienia. Roku 1333, zaraz po swej koronacji, Kazimierz W. nadaje ówczesnej nadwiślańskiej osadzie, zwanej Wietrzna Góra, prawa miejskie i nazwę według swego królewskiego imienia. Musiała to być ważniejsza osada. Według miejscowych akt kościelnych już r. 1008 Bolesław Chrobry nadaje ją wraz z przyległościami Benedyktynom na Łysej Górze, którzy ją odstępują Norbertankom fundowanym na Zwierzyńcu pod Krakowem.

Kazimierz W. w poszukiwaniu odpowiedniego miejsca nad Wisłą, gdzie mógłby powstać port i koncentrować się handel zbożem, zwłaszcza pszenicą, którą już wówczas produkował „Polski Egipt" na wielkich przestrzeniach upatrzył sobie Wietrznią Górę jako punkt na ten cel najdogodniejszy. Wykupiwszy od zakonnic miejsce, założył miasto portowe, śpichlerze i składnice zboża z kamienia wapiennego którego stoki nadwiślańskie dziś jeszcze dostarczają w nieprzebranej ilości — a dla siebie nie wielki wprawdzie, lecz uroczo położony zamek, po którym znaczne pozostały ruiny. Na najwyższym punkcie, ponad szeregiem wzgórz — tereny bowiem poprzecinane są głębokiemi jarami i wąwozami — dominuje stara strażnica z jasnego wapienia, dobrze jeszcze utrzymana. Jest to wieża okrągła, wysoka podobna swym kształtem do pozostałych baszt pomorskich zamków pokrzyżackich. Mury strażnicy, zapuszczając się głęboko w ziemię otaczają loch, do którego spuszczano złoczyńców. W lochu tym skończył śmiercią głodową wojewoda poznański Maciej Borkowic, za rzekome ciężkie zbrodnie, ten sam Maćko, który 1335 r. wyrwał z rąk najeźdźców śląskich obronny zamek w Zbąszyniu, a ziemie te połączył z macierzą.

Istnieje przypuszczenie, że wieża kazimierzowska, której szczyt ozdobiony jest blankami była w nocy oświetlona, służąc statkom żeglującym na Wiśle jako latarnia. Na zamku chętnie przebywał Kazimierz Wielki. W pobliskiej Bochotnicy na lesistem wzgórzu, stał drugi zamek królewski, siedziba Esterki, oblubienicy królewskiej. Ruiny zamku w B są zdaleka widoczne. Żydzi, czy to w Kazimierzu, czy Janówcu we Wąwolnicy czy innych miast w sąsiedztwie zachowali głęboką pamięć o Esterce, która fundowała im bóżnice i synagogi i ujmowała się za nimi wobec króla.

Ongiś był Kazimierz miastem ludnem i bardzo ruchliwem, zasobnem i dobrze zbudowanem, naco wskazuje kilka kamienic, które mimo pożogi wojennej i klęsk gospodarczych przetrwały jako zabytki sztuki budowlanej do dni obecnych. Dwie z nich stoją obok siebie w rynku; dolne ich piętra zbudowane były niegdyś w podcieniu, każde o trzech sklepionych arkadach, z których pozostała tylko jedna, stanowiąca bramę dzisiejszego ratusza wszystkie inne zamurowano. Obie kamienice wybudowane są z kamienia wapiennego i grubo tynkiem obrzucone na którym artysta różnorodne wymodelował rysunki. Na kamienicy, w której mieści się ratusz, wystawiony jest św. Mikołaj; obok niego widnieje rok 1625. Była ona podówczas własnością Mikołaja Przybyło bogatego rajcy kazimierzowskiego, który też fundował piękny kościół farny tamże i kościół Reformatów. W pewnej części kamienicy Przybyły umieszczone są obrazy czterech ewangelistów ze stosownym napisem. Dawny właściciel sąsiedniej kamienicy, z wizerunkiem św. Krzysztofa, nie jest znany. Zdobiące ją popiersiowe medaljony odnoszą się do świeckiej historji, na płaskosłupach wpisane są sentencje moralne, poczęści już zatarte i nieczytelne. Zakończenie frontonów obu kamienic, zasłaniając dach, przechodzi w ostrosłupy wzgl. attykę, które potęgują piękno architektoniczne gmachów. Tuż obok szeregują się na zmianę nędzne, częściowo drewniane domki o fantastycznie łamanych dachach, pod któremi rozmieszczone są chaotycznie maleńkie komórki mieszkaniowe. Te dwie obok siebie znajdujące się grupy budowli unaoczniają niejako dwa okresy dziejów miasta: jego rozkwit i upadek.

Z trzech świątyń kazimierzowskich najpiękniejszą jest fara. Pierwotnie parafja istniała w Skowieszynie, skąd Kazimierz W. ją tu przeniósł. Kościół ówczesny był drewniany a murowany wzniósł niewiadomo kiedy Wojciech ze Żnina, proboszcz miejscowy. Najciekawszym jego zabytkiem jest drewniana statua Matki Boskiej, przypominająca czasy król. Kazimierza.

Na równinie nadbrzeżnej znajdują się pozostałości śpichlerzy kazimierzowskich, wystawianych z kamienia wapiennego. Dzielono je ongiś na śpichlerze gdańskie i krakowskie, zależnie od tego w jakiem stały miejscu: na północ czy na południe od miasta. Nagie mury niektórych z nich są stosunkowo jeszcze dobrze zachowane, lecz pozostając bez odpowiedniej opieki i te skazane są na niepewność losów.

Królowie polscy darzyli miasto rozlicznemi przywilejami. Władysław Jagiełło r. 1420 przyznał mu targi tygodniowe; Zygmunt I 1519 r. zwalnia je od opłat ceł w granicach królestwa, udziela 1526 r. przywilej bezpłatnego wyrębu drzewa w lasach królewskich i dozwala pobór mostowego. Następnie Zygmunt August wyłączał mieszkańców z pod władzy starostów; król zezwala na trzy jarmarki i na wystawienie trzech młynów nad Wisłą. Roku 1572 miasto otrzymuje przywilej wolnego wprowadzenia soli z żup krakowskich. Wskutek tych przywilejów miasto rychło się podnosi pod względem handlowym i staje w szeregu pierwszych miast w Polsce tak dalece, że osiedlają się tu

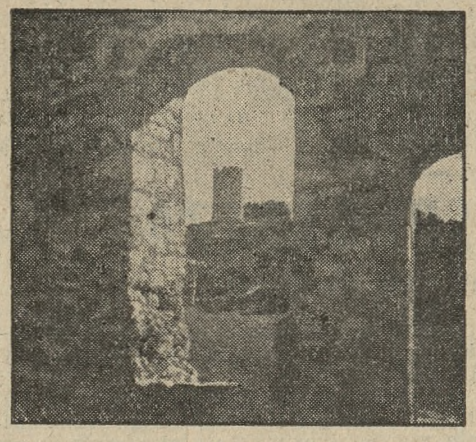

Widok z ruin zamku Kazimierzowskiego na strażnicę.

kupcy zagraniczni. Był czas, że poza kupcami z Gdańska, Elbląga i Torunia — Anglicy w Kazimierzu mieli swój kantor, co miastu zjednało zaszczytną nazwę Małego Gdańska. Przez Kazimierz szedł trakt handlowy ze Lwowa na Lublin. Panowanie Zygmunta III i Władysława IV było dlań epoką najświetniejszą. Dla komunikacji i dowozu zboża z lewej strony Wisły zbudowano most stały, od którego pobierano cło. Zygmunt III uwolnił miasto od wszelkich świadczeń wojskowych od dawania podwód i wojskowych kwaterunków a syn jego założył tutaj komorę celną i specjalne składy towarowe.

Wojny szwedzkie i upadek ekonomiczny kraju doprowadziły miasto do ruiny; późniejsza opieka monarchów i dalsze przywileje nie przywróciły mu już dawnej świetności. Jan Sobieski jeszcze 1677 r. dał mu przywilej na nowych siedm jarmarków, a co ważniejsza, pozwolił Ormianom, Grekom i Żydom stawiać domy własne (r. 1661 mieszkało w Kazimierzu tylko 30 Żydów, posiadających 7 domów). Zniszczone przez nieprzyjaciela dwukrotnie miasto, dotknięte pozatem 1705 r. przez morową zarazę, szybko zaczęło upadać. Ludność chrześcijańska malała przy napływie żydowskiej. Na domiar złego Wisła, zmieniając bieg, oddaliła się od śpichlerzy piaszczystą po sobie zostawiając płaszczyznę i liczne mielizny, które i dziś utrudniają żeglugę.

Przywileje, zachowane w archiwum miejskiem, sięgają czasów Władysława Jagiełły. Najdawniejszy z r. 1406 obejmuje według Il. Encykl. Orgelbranda zakaz, aby „Żydzi nie ważyli się mięsa ani soli przynosić na sprzedaż do miasta. R. 1672 zakazano im sprzedaży owoców, chleba i śledzi, a r. 1738 zastrzegł August III, że nie wolno im utrzymywać szynków w mieście. Zrównał ich dopiero z innymi obywatelami Stanisław August, pozwalając im stawiać domy i trudnić się handlem. Tym sposobem, klęskami wojny i morowego powietrza z ludności chrześcijańskiej poprzednio ogołocony Kazimierz przeszedł w ich ręce: Żydzi zajęli główniejsze w nim domy i stali się wyłącznymi panami upadłego miasta. K. O.

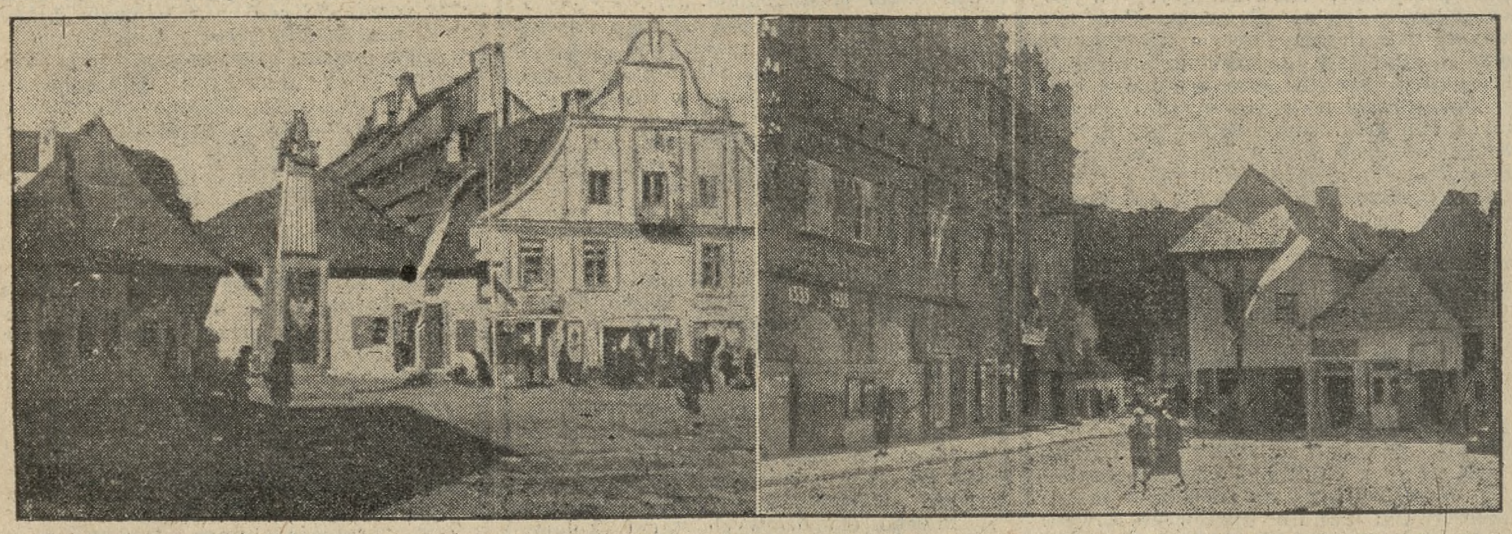

Posąg Kazimierza Wielkiego na tle nieciekawych chat. — Ratusz, ongi dom bogatego rajcy Mikołaja Przybyło. Narożna kamienica wykazuje niemniej bogatą ornamentację.

Wielka rocznica nauki polskiej

Wczoraj, w niedzielę, 19 b. m. odbył się w Auli Uniwersytetu Poznańskiego uroczysty obchód rocznicy doniosłego odkrycia z dziedziny fizyki, a mianowicie pięćdziesięciolecie skroplenia powietrza przez znakomitych polskich uczonych śp. Zygmunta Wróblewskiego i Karola Olszewskiego.

Uroczystość zagaił JM. rektor U. P. prof. dr. Runge, podnosząc w swem przemówieniu, że postęp wiedzy jest powodem słusznej dumy narodowej. Narody, prowadząc szlachetną rywalizację na polu naukowem, szczycą się temi wkładami, które ich przedstawiciele wnoszą do ogólnego skarbca wiedzy. Jednem z ważniejszych odkryć w dziedzinie fizyki było skroplenie powietrza przez dwu polskich uczonych, to też z prawdziwą dumą obchodzimy rocznicę tego odkrycia. Wspomniał też mówca, że jednocześnie z wielką rocznicą naukową obchodzi poznański oddział Polskiego Towarzystwa Fizycznego dziesięciolecie swego istnienia. Następnie zabrał głos prof. dr. Pękalski, przewodniczący tego Towarzystwa i przedstawił w swem przemówieniu krótkie życiorysy obu uczonych, charakteryzując ich: Zygmunta Wróblewskiego, jako typowego wynalazcę, obdarzonego wielką intuicją i zmysłem badawczym, Karola zaś Olszewskiego, jako typowego uczonego, nadzwyczaj dokładnego i skrupulatnego w swych badaniach. Uzupełniali się oni wzajemnie, a z ich naukowej współpracy w pracowniach fizycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego powstały liczne prace z dziedziny skraplania gazów oraz udała się doniosła próba skroplenia powietrza.

Następnie zabrał głos przedstawiciel nauki czesko-słowackiej, prof. Uniwersytetu Karola IV w Pradze, dr. Dojeszkal. Złożył on hołd wielkiemu dziełu uczonych polskich, podniósł przodującą rolę Polski w nauce wśród narodów słowiańskich oraz znaczenie słowiańskiej na polu wiedzy współpracy.

Na zakończenie prof. Pęczalski wygłosił odczyt o skroplonem powietrzu. Zapoznał w nim referent z metodami skraplania gazów oraz w szeregu doświadczeń zademonstrował właściwości skroplonego powietrza. Zarówno demonstracje, jak odczyt wzbudziły ogólne zaciekawienie. (tk)

Język zwierciadłem zdrowia

Lekarz, oglądając uważnie język pacjenta czyni to nietylko dla stwierdzenia czy język jest różowy lub obłożony, lecz ponieważ wygląd języka w wielu wypadkach informuje o rodzaju choroby i stanie zdrowia pacjenta. Znany ten fakt potwierdzają ponownie wyniki ostatnich badań, które ujawniły, że między wyglądem języka a organami wewnętrznemi istnieje ścisła łączność, której poprzednio nie znano. Stan powierzchni języka, wielkość, kolor i kształt drobnych brodawek, zmieniają się bardzo poważnie u poszczególnych ludzi i zależne są od ogólnego stanu ich zdrowia. Stwierdzono np., że przy zapaleniu opony brzusznej, przy zaparciu kiszek i przy zapaleniu płuc powierzchnia języka jest szorstka i że brodaweczki wyraźniej występują. Przeciwnie ma się sprawa w wypadkach zachorzenia wątroby, cukrzycy choroby żołądka i serca, wreszcie przy gruźlicy płuc.

Przyczynowość tych objawów nie jest dotąd dostatecznie zbadana, w każdym razie stanowią one ważny moment w diagnozie lekarskiej. W i P

Obrona stanu posiadania polskiego handlu i rzemiosła jest obowiązkiem narodowym każdego prawego Polaka!

Musi Pani zachować Swe

naturalne blond włosy

już choćby dla Niego!

Nie wolno się zaniedbywać! On jest pierwszym, który zauważy, gdy włosy Pani ciemnieją. Przecież Pani wie, że delikatna, wrażliwa struktura naturalnych blond włosów wymaga szczególnej pielęgnacji. Dlatego musi Pani chronić Swe włosy zapomocą Stablond, specjalnego shampoo tylko dla blondynek. Nie pozwala włosom ściemnieć i przywraca też ściemniałym lub spłowiałym blond włosom ich pierwotny jasny złocisty odcień. Stablond nie zawiera żadnych barwników, ani henny, jest wolny od sody i wszystkich szkodliwych substancyj. Z górą miljon Amerykanek i już teraz tysiące blondynek w Polsce stosują

STABLOND

Specjalny shampoo dla blondynek

z najlepszym wynikiem. Wszędzie do nabycia. Proszę spróbować jeszcze dziś. Wyłączna sprzedaż na Polskę: E. Klapholz, Kraków, Zwierzyniecka 7.

ng 6613

Z najnowszej mody paryskiej: Elegancka suknia wieczorowa z jasno - niebieskiego crepe - satin z oryginalnemi w dolnej tylko połowie przyszytemi rękawkami z suto marszczonej folbanki; na zakończenie wycięcia dekoltowego klamra strasowa.

APIASKI ŚMIETANKOWE

A. PIASECKI S. A. ng 6307

TEATRY

4-ty koncert symfoniczny

orkiestry miejskiej odbędzie się w Teatrze Wielkim w czwartek, dnia 23 b. m. wieczorem o godzinie 8. Wieczorem tym dyryguje znany kapelmistrz Tadeusz Mazurkiewicz z Warszawy, pod którego kierownictwem usłyszymy po raz pierwszy symfonję e-moll Rachmaninowa. Jako solistkę pozyskano świetną wiolinistkę Irenę Dubiską, która odegra koncert skrzypcowy Czajkowskiego z towarzyszeniem orkiestry. Bilety do nabycia w firmie Szrejbrowski, ul. Gwarna 20 w cenie 50 gr. do 3 złotych.

Z Teatru Wielkiego

Dziś Teatr nieczynny. We wtorek operetka „Palestrant", która przez pierwszorzędne wykonanie jak i wspaniałą wystawę cieszy się nadal wielkiem powodzeniem. Ceny miejsc 60 gr do 3 zł.

Z Teatru Polskiego

Dziś i jutro raz jeszcze arcywesoła krotochwila „On i jego sobowtór" w koncertowem wykonaniu całego zespołu. W środę premjera doskonałej komedji Pagnola „Fanny", niegranej dotąd w Poznaniu, a która stanowi dalszy ciąg świetnej sztuki tegoż autora „Marjusz".

Z Teatru Nowego

Dziś w poniedziałek i jutro we wtorek ostatnie dwa dni — „Gotówka", arcywesoła komedja, z fascynującą historją z kilkudziesięcioma tysiącami dolarów.

W środę z powodu wielkiego zainteresowania „III piętro 17". Po raz ostatni.

SPORT

Piłka nożna

Warszawa i Gdańsk 0:2. Rozegrany w Gdańsku wobec 10 tysięcy widzów mecz piłkarski o puhar komisarza generalnego p. min. Papee, zakończył się niespodziewanem zwycięstwem Gdańska w stosunku 2:0 (1:0). Walka toczyła się na śliskiem boisku w niepomyślnych warunkach atmosferycznych. Początkowo zaznaczyła się przewaga Warszawy niewyzyskana cyfrowo z powodu doskonałej gry bramkarza i obrony Gdańszczan. W 20 min. atak gospodarzy kończy się pierwszą bramką, strzeloną przez von Głowackiego. Po zmianie pól Gdańszczanie w dalszym ciągu atakują. Karny, zarządzony przez sędziego przynosi im drugi punkt przez Revelowsky'ego. (Pat.)

Porażka „Gedanji" w Królewcu. Po ostatniem zwycięstwie w rozgrywkach o mistrzostwo ligi wschodniopruskiej w niedzielę, przegrała ona z „VFB" w Królewcu w meczu ligowym w stosunku 5:2. U „Gedanji" zawiódł atak i bramkarz.

Team B bije Team A 3:2 (3:2). Drugi zespół treningowy pokonał po naogół ciekawej grze drużynę, która teoretycznie uchodziła za lepszą, przyczem zwycięstwo było zupełnie zasłużone Bramki uzyskali dla zwycięzców Smoczek wszystkie trzy, dla pokonanych Majtas i Nawrot. Zawody odbyły się w Krakowie. Sędziował p. Lustgarten.

„Czarni" i „Śmigły" 5:2 (3:0). Zupełnie niezasłużone zwycięstwo „Czarnych" przekreśliło widoki Wilnian na wejście do ligi. Goście byli drużyną bezwzględnie lepszą i górowali niemal przez cały czas. Nie potrafili jednak swej przewagi wyzyskać cyfrowo, a przytem beznadziejny wprost był ich bramkarz. Trzy bramki dla „Czarnych" uzyskał Żurkowski, po jednej Makuch i Niemiec.

„Warta" i „Sparta" 2:0 (2:0). „Warta" wystąpiła w znacznie odmłodzonym składzie, opartym na szkielecie drużyny ligowej, bez Radojewskiego i Knioły, a z Nawrotem na łączniku, i Prósińskim na skrzydle. Szwarcem oraz Nowackim na lewej stronie. W pomocy na środku zagrał Przykucki „Sparta" — bez Jakubowskiego. Stroną niemal zawsze przeważająca była „Warta", która pod bramką zawodziła. Ponadto bramkarz „Sparty" spisywał się bardzo dobrze. Sama gra nie była ciekawa i stała na niskim poziomie. Bramki zdobyli Nowacki i Scherfke II. Sędziował p Kwiatkowski.

„Pogoń" i „Korona" 3:2 (2:1). Gra szybka, chwilami prowadzona ostro, nieciekawa. Siły obustronnie równe. „Pogoń" wystąpiła z 5 rezerwowymi. Bramki strzelili: dla „Korony" obie Wiśniewski, dla zwycięzców Ożyński dwie i Czachowski jedną. Sędziował p. Dabert.

Pięściarstwo

Sekcje pięściarskie „Sokoła" i „DrużynyBłękitnych", wykazują dużą ruchliwość. Przed oczekiwanym z wielkiem zainteresowaniem pierwszym występem międzynarodowym reprezentacji obu klubów, odbyły się w niedzielę w sali „Boulevard" zawody o charakterze eliminacyjnym. Poza tem w ich ramach spotkali się w elimiancyjnej walce, przed międzymiastowemi rozgrywkami, Dankowski (S) z nowym zawodnikiem, Lewandowskim (Stella Gn.). Przeważał Sokół posyłając przeciwnika dwukrotnie w trzeciem starciu na deski i uzyskał zdecydowane zwycięstwo na punkty. Dalsze wyniki były następujące: w papierowej Koziołek (Bł) wygrywa na pkt z Janowczykiem. W muszej Walkowiak II (Bł) przegrywa przez techn. k. o w trzeciem starciu z Pelą (S). a Romański II (S) odnosi zwycięstwo na pkt. nad Skibińskim (HCP). W mieszanej Łęcki (W) ulega Romańskiemu I (S) na pkt. W półśredniej Ladek (S) wygrywa z Wojewodą I (Bł) nieznacznie. Wreszcie Przybylski (Bł) pokonał przez k. o Gawlaka (Stella) już w pierwszem starciu. Publiczności jak zwykle dużo. Sędziowali pp. Ermanowicz i Kaczmarek w ringu oraz Derda II i Gucki na punkty. (wz)

Różne

25-lecie prof. Wacka We Lwowie odbyły się we Lwowie uroczystości 25-lecia pracy w dziennikarstwie sportowem zasłużonego w tej dziedzinie prof. Wacka. Referat odtwarzający działalność jubilata wygłosił Tadeusz Kuchar, a obok tego była rekordowa liczba przemówień, bo aż 34. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele związków sportowych, władz i delegacje klubów.

RECENZJE KINOWE

Kino „Corso" wyświetla dwa filmy — „Robin Hood" i „Wielka afera". Pierwszy jest wznowieniem sławnego przed kilku laty filmu z Douglasem Fairbanks'em w roli „Robina z lasów". Kto zna i lubi kreacje Fairbanks'a w roli Zorry czy D'Artagnan'a, temu rycerski romans filmowy o „Robinie z lasów" z pewnością będzie się podobał.

Program uzupełnia film p. t. „Wielka afera" należący do dużego cyklu komedyj, wyświetlanych często przed kilku laty, z poczciwymi (oczywiście tylko w filmie), jowjalnymi żydkami amerykańskimi, Potaszem i Perlmutterem. Jednego z nich gra znany nam z późniejszej serji komedyjek z Kohnem i Kellym George Sidney. Wielka afera jest przeciętną komedyjką. (Sz)

RADJO

Wtorek, dnia 21 listopada 1933 r.

Poznań (335 m) godz **7.00** — **7.55** audycja poranna z Warszawy; godz. **11.35** program na dz. bież.; godz. **11.40** tr. z Warszawy; godz. **11.50** wiedomi bież.; godzina **11.57** sygnał czasu; godz **12.05** — **13.20** tr. z Warszawy; godz. **13.20** płyty gramof.; godzina **13.59** sygnał czasu; godz. **14.02** notow. giełdy pien. i cen targ., wiadom. gosp. rolnicze; godz. **15.25** — **16.40** tr. z Warszawy; godz. **16.40** VIII skrzynka pocztowa; godz. **16.55** tr. z Warszawy; godz. **17.50** skrzynka rolnicza; godz. **18.00** — **19.00** tr. z Warszawy; godz. **19.00** program na dz. nast.; godz **19.05** rozmaitości; godz **19.25** — **22.00** tr. z Warszawy; godz. **22.00** „Facecje przyrodnicze" — pogad. pt. „Co mówi nauka o mądrości psa"; godz **22.05** płyty gramof.; godzina **23.00** tr. z Warszawy; godz **23.05** — **23.30** d. c. muzyki z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. **7.00** audycja poranna; godz. **15.40** mało znane utowry symfoniczne muzyki francuskiej (Debusy i Ravel z płyt); godz. **16.25** skrzynka P. K. O.; godz. **16.40** „Kącik językowy" — prelegent prof. Stanisław Słoński; godz. **16.55** orkiestra jazzowa teatru „Cyganerja" pod dyr. Stanisława Górzyńskiego oraz Iola Mankiewiczówna (piosenki); godz. **17.50** „Bieżące wiadomości rolnicze" — wygł p. Józef Płatek, godz. **18.00** odczyt z cyklu „Na etapie pierwszych 15 lat"; godz. **18.20** skrzynka pocztowa; godz. **18.35** popularne fantazje operowe z płyt; godz. **19.25** feljeton aktualny; godz **19.40** wiadomości sportowe; godz. **19.47** dziennik wiecz.; godzina **20.00** III koncert z cyklu „Muzyka Niepodległej Polski"; wyk.: orkiestra symfoniczna P. R. pod dyr. Kazimierza Wiłkomirskiego, Stanisława Argasińska (śpiew), Paweł Lewicki (fort.); koncert poprzedzi prelekcja dr Alicji Simonówny; godzina **21.00** sylwetki akademików literatury; godzina **22.00** muzyka taneczna z rest. „Gastronomja".

28 Loterja Państwowa

(Nieurzędowa).

W pierwszym dniu ciągnienia II klasy, wygrane padły na numery następujące:

20.000 zł na nr. 56465.

Po **15.000 zł** na nr nr.: 54241 78805 90558.

Po **10.000 zł** na nr. nr.: 49478 136638.

5.000 zł na nr. 890.

Po **2.000 zł** na nr. nr.: 23357 100474 149276.

Po **1.000 zł** na nr. nr.: 18074 21675 29807 62886 69735 90922 150239 155608 159916 160796.

Po **500 zł** na nr. nr.: 14518 33985 37762 87460 105739 127924 119271 140755.

Po **400 zł** na nr. nr.: 13006 21706 39034 40202 57794 62504 66738 94432 110067 117488 117558 122114 126984 131928 142115 140308 143075 145965 156080 157204.

Po **250 zł** na nr. nr.: 15191 17354 23366 33939 37168 44109 45545 52114 66182 69112 71911 89227 90058 101899 102141 102718 110466 112458 115448 125913 130991 155615 161284 168126.

Po **200 zł** na nr. nr.: 7765 17038 18651 21873 31660 40475 42713 52600 54772 57002 59968 63016 64017 65027 74002 75274 84067 85086 87588 88041 92756 93141 95563 97261 99930 100423 102968 103450 104623 124283 125689 129145 133140 134034 134730 144141 144706 145716 146269 146415 166763 167832.

Po **150 zł** na nr nr.: 132 274 853 1147 2031 240 41 312 413 31 626 95 846 919 3297 425 505 15 28 636 910 32 4005 43 148 309 414 517 35 600 40 65 800 34 76 5029 49 63 252 317 536 65 607 917 40 97 6129 582 731 974 7150 408 520 752 59 8163 390 643 82 841 47 9045 180 213 34 360 425 69 713 860 63 906 20 46 10040 170 436 569 811 11178 411 683 93 733 50 829 47 925 74 12241 315 24 568 740 13209 18 43 448 715 51 843 63 14112 315 439 681 95 745 901 15318 577 602 740 849 951 90 16036 54 84 117 67 82 200 49 314 66 486 534 612 87 711 84 835 17060 106 20 267 309 411 606 77 976 18274 753 972 96 19160 251 95 380 645 706 845 20122 84 312 473 509 637 814 82 910 21048 63 97 228 307 522 640 822 22054 102 302 56 598 682 733 822 71 946 23097 102 260 329 74 616 896 24037 95 231 409 611 90 743 807 917 25044 56 85 243 90 94 418 06 641 55 816 930 26026 93 149 270 321 38 57 425 36 840 27187 302 13 22 55 820 39 980 28346 697 811 37 942 29068 424 531 848 30367 422 526 738 824 31399 449 67 514 30 654 721 92 953 32245 77 93 706 930 86 33186 492 536 47 674 732 842 34035 155 66 96 546 54 757 61 816 939 35046 148 220 72 321 86 735 50 884 944 36009 136 47 81 391 537 91 607 13 69 713 73 995 37051 75 244 409 500 640 87 772 822 961.

38009 69 126 228 94 328 400 74 82 555 690 740 94 39069 131 226 61 515 41 71 738 908 40048 129 284 308 508 640 60 782 818 57 41028 518 858 42160 459 96 797 43134 49 93 539 58 690 840 44145 202 03 48 424 71 533 57 905 45029 159 92 498 651 933 46247 322 74 497 69 725 872 89 47117 209 441 691 885 949 56 74 48151 365 413 661 888 958 49078 130 277 793 50042 106 77 270 305 403 610 797 818 942 77 51019 86 188 227 397 493 577 716 46 942 67 52009 22 23 267 68 526 844 949 53063 200 48 579 638 752 57 54019 383 455 535 912 14 48 55002 27 194 212 44 322 92 433 594 709 81 56130 86 265 408 65 565 730 835 36 980 57011 131 94 228 455 674 765 832 38 46 964 58070 12 210 57 483 523 44 767 59354 69 453 696 824 70 89 973 60043 145 50 385 420 611 13 63 828 97 93 61206 325 83 452 56 86 505 32 72 641 883 8 980 62120 24 70 392 582 91 609 46 68 793 86 33175 415 646 58 840 64017 196 211 71 323 6 713 45 825 65 940 93 65120 225 35 54 461 55 606 90 907 66165 288 498 756 909 70 67056 11 78 392 96 540 89 644 702 79 90 827 957 68115 85 835 90 914 69073 356 470 607 31 732 83 983 70016 34 242 329 488 677 720 67 815 4 71119 35 212 78 399 435 528 662 72084 130 20 47 541 44 65 73169 324 57 622 44 731 53 99 74163 73 240 342 63 482 506 56 676 822 79 75186 338 408 15 99 613 803 11 32 41 961.

76120 98 203 94 534 730 851 965 77045 114 497 507 70 658 713 956 94 78014 85 129 79 252 420 51 68 796 824 32 79013 543 853 944 83 80 533 751 820 72 89 81283 447 564 864 82120 56 391 418 500 678 894 946 83335 509 65 642 70 74 764 887 982 84080 436 55 518 26 64 755 88 944 68 85026 592 662 736 995 86031 46 200 377 523 830 86 920 87310 49 571 813 938 88011 208 530 34 35 708 89059 408 905 95 90094 119 321 427 634 49 94 893 91163 230 451 565 87 92242 410 575 649 82 714 876 93003 57 193 327 48 576 657 765 818 94035 79 366 432 699 707 57 814 971 95081 160 240 740 800 55 77 932 96298 335 461 601 729 65 857 902 24 35 42 97299 344 65 96 99 446 545 765 98053 118 45 262 69 518 652 69 518 652 942 50 99015 42 347 525 84 723 829 988 100529 61 714 50 76 101039 70 84 397 512 57 64 97 794 102001 187 343 424 45 594 601 8 23 825 28 944 103041 132 495 680 104050 211 404 99 557 747 86 856 86 987 105022 29 327 28 61 458 545 88 893 996 106099 117 405 591 603 841 53 107154 264 475 612 736 63 809 75 87 964 108092 140 383 441 560 608 785 899 109009 188 644 843 901 110092 102 203 62 326 401 21 503 671 725 87 857 86 987 111030 53 108 12 275 365 423 952 112236 305 47 427 513 86 617 832 113124 58 231 636 803 63.

114009 141 202 64 92 381 533 669 957 115232 363 651 64 66 900 69 116038 104 352 437 45 540 697 726 118266 401 60 601 720 988 118009 42 86 128 240 70 398 440 537 67 766 77 119063 114 201 355 601 776 801 61 908 26 120020 117 79 97 512 810 964 121109 202 363 520 29 617 773 816 901 78 87 93 122095 207 367 458 81 516 800 936 93 123050 237 67 380 434 77 550 57 648 848 124089 94 255 716 862 125054 121 497 915 126597 706 944 127096 105 44 215 36 66 449 65 559 68 869 128053 91 146 71 307 502 71 76 89 661 880 129093 321 405 549 689 760 86 87 850 65 130043 135 46 65 79 81 349 53 91 581 868 131076 132 47 211 99 343 64 473 572 92 730 62 844 132072 99 142 211 16 300 425 544 665 704 63 133038 454 523 621 893 917 23 134242 62 370 419 36 679 765 898 908 135069 74 259 427 746 64 87 976 136099 144 44 261 316 68 426 94 569 82 667 970 137039 153 251 485 569 712 862 83 138080 292 316 35 37 95 647 54 139118 361 449 140099 179 82 94 314 19 28 897 141421 98 502 632 75 84 732 52 948 75 142 142021 130 63 251 63 497 572 752 66 974 143156 99 292 331 40 45 441 584 631 718 20 862 975 144323 405 20 36 642 990 145189 210 356 76 581 690 146002 69 224 74 599 799 147214 89 385 751 54 74 836 976 148310 774 929 149055 222 321 712

150154 301 34 91 95 417 27 500 74 716 915 84 151134 52 372 408 649 802 31 91 930 152074 105 80 233 375 462 582 625 870 99 911 22 153465 518 743 67 96 875 154046 78 112 21 226 347 75 90 430 43 84 618 91 742 903 29 155059 85 162 230 428 501 613 743 156067 388 611 957 157080 145 266 99 331 604 34 835 958 84 158132 61 7 304 23 779 159220 327 408 59 713 79 160113 328 412 42 604 875 161491 988 162014 59 260 520 163064 298 450 740 86 164127 98 264 383 436 68 569 605 79 89 778 165035 128 837 927 166050 65 199 218 452 70 527 45 671 751 844 167134 86 637 701 2 168071 124 38 544 621 818 46 169103 47 275 321 475 87 670 837 921 54.

Ciągnienie popołudniowe.

15 000 zł na nr. 117679.

10 000 zł na nr. 36517.

Po 5 000 zł na nr. 16031 46425.

Po 2 000 zł na nr. 14407 151628.

Po 1 000 zł na nr. 3977 16391 93377.

Po 500 zł na nr 25512 46113 66017 91461 102128 109261 135308 144843.

Po 400 zł na nr. 52434 25373 27330 51507 66260 74748 81943 101709 115912 116976 122116 132698 139991 157543 168078 168388.

Po 250 zł na nr 22915 38125 47437 48502 48858 66022 81618 84937 94355 99483 101166 107789 121357 130724 134379 139396 143536 157611 159933 166611.

Po 200 zł na nr 1224 13008 14500 16483 22107 25314 28639 41620 49896 59333 66159 66405 68273 72407 76243 80749 83806 84280 85404 89822 93878 94623 95942 108232 109510 110218 111422 117756 118107 121655 134026 142638 145257 145 995 146686 148722 152877 153703 154460 164717 166492 168106 169239.

Po 150 zł na nr.:

01 108 38 618 31 757 814 927 1026 96 206 351 470 667 911 78 2067 69 127 257 429 51 707 92 3168 328 88 437 603 42 934 4076 164 793 842 914 15 5007 43 194 447 643 778 6083 143 310 542 779 7107 14 350 768 943 95 8181 205 21 36 55 341 520 64 848 951 63 9052 304 473 754 82 917 21 48 63 92 10105 325 452 55 796 840 954 11169 358 76 97 578 673 936 60 12242 509 39 706 991 98 13435 93 677 787 828 972 14185 92 216 28 42 542 779 874 15182 204 12 56 81 87 96 308 432 604 952 96 16134 232 367 436 66 68 722 829 954 17026 119 237 53 61 388 515 672 73 727 56 60 24 18103 15 264 304 444 596 801 19349 404 34 90 526 656 66 740 20098 115 592 795 802 21466 554 79 740 22042 166 242 350 437 904 23118 235 79 532 62 700 89 813 973 82 24001 44 160 66 76 89 341 563 618 44 764 902 52 25217 315 55 497 546 656 713 80 26034 158 341 543 795 957 27013 178 98 222 359 534 76 623 71 74 876 955 87 28005 244 415 551 859 99 935 29353 711 874 917 30019 35 235 337 79 512 94 618 31125 80 303 580 653 32166 94 307 521 95 98 667 742 904 12 33173 279 88 189 597 669 98 718 995 34153 209 491 575 656 90 711 67 820 24 913 22 45 35041 109 11 18 44 872 427 39 574 37230 307 32 89 612 55 76 82.

38041 64 135 74 273 83 410 607 21 38 789 839 924 39116 462 821 26 45 40130 216 64 81 909 10 14 456 586 667 761 809 908 11 28 78 41067 141 82 368 767 986 91 94 42096 152 381 79 552 639 80 730 43082 209 569 44038 81 110 3 291 32 344 504 607 757 821 959 45234 56 64 91 311 400 57 635 804 86 46193 243 61 372 79 26 33 74 662 731 926 47032 151 81 212 47 466 37 823 48073 115 67 245 49047 77 170 80 89 2 265 542 857 50172 248 76 316 57 530 713 4 15 33 90 845 906 49 71 51142 248 303 581 76 962 52016 163 350 409 850 917 53 55 53010 1 57 193 284 516 602 71 718 98 54286 368 515 2 63 90 91 95 610 879 55033 161 288 554 662 64 700 15 894 944 56189 421 606 32 46 812 26 57011 220 55 90 646 946 58144 91 281 345 402 536 64 795 96 825 59040 381 789 93 841 957 60300 24 43 443 702 6 8 54 61117 253 371 492 688 752 62075 313 67 467 87 587 620 862 931 63184 214 375 527 635 896 901 11 64068 207 27 314 78 403 506 687 822 63 88 938 65016 361 437 49 83 504 12 50 634 55 856 66058 171 225 97 378 90 710 58 757 67272 476 629 71 918 68218 82 95 349 74 400 11 14 530 79 69174 240 494 537 614 742 813 912 70074 183 337 59 64 70 702 6. 877 71004 74 102 237 686 955 66 72306 545 58 80 600 97 743 803 73255 381 503 47 82 835 954 74101 435 516 718 35 55 947 75031 233 441 72 543 57 763.

76225 378 429 812 56 77009 391 425 500 24 640 718 918 78103 214 384 472 630 890 929 79116 70 296 347 473 518 630 793 839 80136 76 341 57 655 761 81295 303 608 895 941 82173 287 337 407 657 781 811 34 83078 155 261 313 87 487 681 91 84278 390 459 678 390 459 594 678 85166 81 236 49 417 674 797 852 970 86126 82 425 79 517 87132 210 447 526 866 88045 239 71 416 50 555 661 844 89223 38 315 33 47 52 461 760 950 90061 111 669 796 852 53 915 91154 260 87 333 504 7 702 869 92023 135 82 400 626 717 807 940 85 93238 74 461 582 733 86 66 74 957 94113 307 600 57 715 70 823 925 95061 90 115 352 63 663 76 716 64 81 803 96064 135 580 658 71 76 868 85 946 97051 189 258 309 39 79 449 75 976 98011 36 208 48 385 92 541 97 750 71 84 99105 306 19 493 534 665 96 763 911 63 74 100066 533 696 820 101020 22 53 69 178 889 927 61 102021 104 215 440 600 48 796 831 55 966 78 103079 167 208 338 90 408 657 104020 45 73 217 49 59 541 697 707 50 51 952 105122 281 363 486 517 722 80 845 75 106206 564 937 107376 452 547 676 78 717 866 108026 87 97 129 72 253 379 614 745 9 810 905 56 109036 303 443 631 37 63 868 110339 59 462 670 111269 87 378 515 19 39 65 832 63 112042 89 111 61 578 688 865 947 113380 660.

114112 220 51 67 83 507 729 43 60 83 963 115014 254 342 472 90 734 980 116306 12 552 53 642 737 81 810 28 85 927 67 94 117038 39 78 223 29 84 756 869 948 118107 285 319 68 91 510 842 119135 69 539 878 120189 249 417 88 716 64 121183 225 319 64 76 432 58 505 78 122042 215 46 96 307 54 530 88 687 719 123147 538 76 981 124208 423 511 607 943 125048 203 386 414 587 682 854 912 84 126057 72 204 11 17 332 99 451 538 47 722 50 54 79 127084 135 37 39 363 461 94 522 78 604 39 710 37 897 948 128409 686 129390 808 78 904 130040 46 117 489 669 83 87 701 55 856 131005 87 182 528 609 866 132028 125 251 334 133050 73 111 271 504 50 645 134123 285 373 479 84 612 963 135101 650 726 63 136101 262 442 562 626 137073 431 666 840 939 95 138109 64 216 644 778 88 139192 227 83 477 95 630 781 942 73 140019 77 362 559 648 839 60 905 141150 66 68 306 74 83 465 648 768 967 92 142194 424 542 50 621 891 929 73 143089 218 395 768 923 39 86 144005 152 366 93 442 75 94 684 860 145072 130 99 704 05 17 29 815 146006 115 640 873 941 147012 44 212 691 758 69 148140 427 524 52 88 743 76 79 85 149104 11 247 95 314 496 522 30 638 939

150002 39 73 99 116 65 415 48 596 612 53 792 830 906 31 151029 240 44 562 80 603 754 843 83 919 152003 146 98 218 42 327 436 74 82 87 532 93 611 59 76 762 96 989 97 153282 323 523 39 66 727 964 94 154014 176 437 517 708 827 41 54 63 97 952 155131 264 571 757 156214 449 550 637 713 70 818 23 75 157180 403 523 36 679 881 89 158009 111 221 91 313 24 174 801 21 68 916 159065 273 332 72 403 16 556 64 647 85 160036 142 361 488 90 569 693 710 917 64 161018 391 436 502 58 60 615 51 78 878 917 162103 217 81 311 498 654 163188 214 308 84 656 94 711 883 925 89 164110 65 66 326 47 472 585 654 860 165106 204 660 717 855 977 166188 89 376 541 623 819 939 97 167247 434 37 62 672 94 865 934 168107 54 331 72 431 504 41 832 961 169185 440 509 59 614 66 84 740.

BIAŁA LILJA

dg 6616

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Runowiecka w „Iksie"

Cieszące się niebywałem powodzeniem pierwsze dwa występy świetnej artystki scen rewjowych Warszawy **Hanki Runowieckiej** w Instytucie Krzewienia Sztuki, plac Wolności 14 a, skłoniły kierownictwo do przedłużenia występów. Dziś w poniedziałek i jutro we wtorek codziennie o godz. 9,30 wieczorem śpiewa Runowiecka zupełnie nowe piosenki. Wstęp wolny, nakrycie 2,— zł.

Równocześnie kierownictwo Iksu wprowadza z dniem dzisiejszym inowację, bowiem pomiędzy 5-tą a 8-mą wieczorem w kawiarni pod Kaktusem urządza koncert kameralny świetnego tria p. Kowalika.

dg 2225

Ś. †. P.

Roman Daszkowski

właściciel maj. Kwilno

po krótkich cierpieniach, zmarł dnia 18 listopada r. b., przeżywszy lat 63. Eksportacja zwłok odbędzie się z Kwilna do kościoła parafjalnego w Byczynie, w środę, dnia 22 listopada, o godz. 3-ej po poł. Złożenie zwłok na miejscowym cmentarzu w grobach rodzinnych nastąpi w czwartek, o godz. 10 rano po nabożeństwie.

O smutnych tych obrzędach zawiadamiają, stroskani

żona, brat, syn, córki, zięć, wnuki i rodzina.

ng 6621

†

Dnia 19 listopada 1933 r., o godz. 12 w południe, zasnął na wieki, opatrzony św. Sakramentami, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, mój ukochany mąż i nasz nigdy niezapomniany brat, szwagier i wujek, ś. p.

Stanisław Załuskowski

emeryt. urzędnik O. U. Z.

przeżywszy lat 63. Pogrzeb odbędzie się w środę, 22. bm. o godz. 2 z kaplicy cmentarza Jeżyckiego. Msza św. żałobna w czwartek, 23. bm. o godzinie 9 w kościele Serca Jezusowego.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona i rodzina.

dg 2228

Poznań, ul. Staszica 3 a.

Zakład Pogrzeb. „Ceremonjał" Towarowa 25. Tel. 3180.

†

Dnia 18 listopada 1933 zasnęła w 83 roku życia moja żona, nasza matka, babka i prababka, ś. p. zg 20514

Marja z Chełaków Klimkowa

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 22. bm., o godz 15-tej z kostnicy cmentarza na Górczynie.

W ciężkim smutku

Poznań, ul. Łukaszewicza 6. **rodzina.**

†

Dnia 18 listopada zasnął w Bogu w 66 roku życia, mój najdroższy mąż, nasz najtroskliwszy ojciec i najlepszy dziadek, ś. p.

Stefan Łukomski

Sodalis Marianus, radca miejski, członek zarządu Banku Ludowego, członek Rady Parafjalnej, odznaczony orderem papieskim „Pro Ecclesia et Pontifice".

Pogrzeb odbędzie się w Chełmży, we wtorek, 21 b. m. o godz. 9,45 przed południem.

W smutku pogrążona

Chełmża, 18 listopada 1933. **żona z dziećmi i rodzina.**

Osobnych zawiadomień nie wysyła się ng 6622

Nowy naskórek

Biały, świeży, delikatny

Wypróbuj ten przepis specjalisty

Usuń te wągry i szpetne łuszczenie skóry

Najnowsze wynalazki ułatwiły dziś każdej kobiecie szybkie oczyszczenie, udelikatnienie i wybielenie skóry — jakąby ona nie była szorstką, zgrubiałą i bezbarwną. Nowy znakomity paryski Krem Tokalon, kolor biały (nie tłusty), ma właściwości wzmacniania, ściągania i wybielania skóry. Wnika momentalnie do por i w ten sposób uśmierza podrażnione gruczoły oraz ściąga pory. Rozpuszcza wągry, które same odpadają. Zmarszczki znikają. Najsuchsza nawet skóra zostaje odświeżona, tłusta zaś przestaje się błyszczeć. Regularne stosowanie co rano tego nowego Kremu Tokalon (koloru białego), gwarantuje osiągnięcie zdumiewająco świeżej i pięknej cery, niemożliwej do zdobycia żadnym innym sposobem

ng 6614

Lokal handlowy

naprzeciw ulicy Masztalarskiej w bardzo ruchliwym punkcie, **od zaraz bardzo korzystnie do wynajęcia.** Zgłoszenia

Pocztowa 31, skład tapet.

Pg 5746-57.391

KUPUJEMY

za gotówkę w ładunkach wagonowych wagi nie mniej 6 500 — 7 000 kg

SŁOMĘ LNIANĄ (omłóconą)

po cenach korzystnych. ng 6[illegible]

Oferty i próbki prosimy kierować pod adresem:

TOWARZYSTWO ZAKŁADÓW ŻYRARDOWSKICH Sp. Akc.

Biuro Zakupu Lnu w Żyrardowie.

Gmina stoł. miasta Poznania zamierza wydzierżawić od 1 stycznia 1934 r. słupy reklamowe (litfasy) w mieście Poznaniu.

Oferty należy składać w ciągu 14 dni od dnia ogłoszenia w Wydziale XII/1. Ratusz II ptr. pokój 49, gdzie można przejrzeć również warunki dzierżawy. ng 6624/5

Zarząd stoł. m. Poznania.

5 FLEURS FORVIL

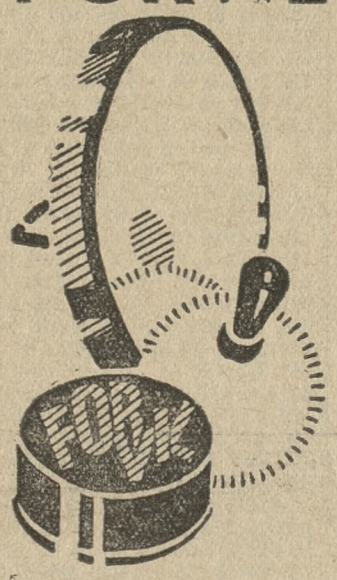

PUDER DLA PIĘKNEJ PANI

Prosimy nie ulegać namowom sprzedawców, usiłujących pudry o łudząco podobnych opakowaniach i nazwach, sprzedawać zamiast oryginalnego pudru 5 Fleurs Forvil Paris.

Oryginalny puder 5 Fleurs Forvil Paris posiada napis na denku

„POUDRE FORVIL"

Polecamy wszechświatowej sławy wody toaletowe i perfumy **5 Fleurs Forvil Paris** oraz inne zapachy.

ng 6306

MASZYNY RZEŹNICKIE

z motorem gazowym w całości lub częściowo **na sprzedaż.**

Cz. Jankowski, Kruszwica, Rynek tel. 83. ng 6623

Na ból głowy tylko proszek z żabką

Pg 5 431-31,5

Zarząd leśny Drzeczkowo pow. Leszno ma do oddania

ca. 3000 świerków

(choink). zg 20512

Poszukujemy zaraz 30—40 qm. używanych, dobrze utrzymanych

płytek (kafli) do wyłożenia ścian.

Oferty z ceną kierować do **Mleczarni Spółdzielczej w Środzie.** zg 20 513

Uwaga! **NOWOŚĆ!** Uwaga!

Dnia 21 b. m. o godz. 10,30 nastąpi

OTWARCIE Wielkiego Domu Towarowego pod firmą

TARG AMERYKAŃSKI Poznań, St. Rynek 10.

Ważne dla wszystkich — Tysiące artykułów za bezcen

Moc niespodzianek

Na gwiazdkę bogaty wybór zabawek i gier zg 20 516

Wstąp — przekonaj się — F-a Chrześcijańska

TRETORN

ng 6[illegible]

....mrożona czekolada Goplany jest wyśmienita, i niedroga, ponieważ ceny tabliczek 30, 50 i 100 groszy są rewelacyjnie niskie, a smaki pomarańczowy, rumowy i kawowy są bajeczne ....

Pg 5 610-45.90

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

Oferty wydajemy tylko za przedłożeniem dowodu

Zdarzają się liczne wypadki, że inserenci zgłaszają się do ekspedycji naszej po odbiór ofert bez dowodu upoważniającego do ich podejmowania. Oświadczamy wobec tego że w interesie samych inserentów oraz dla zasady szyfrowanych ogłoszeń **wydajemy oferty** oraz **udzielamy o nich życzonych informacyj tylko za przedłożeniem otrzymanego przy nadaniu ogłoszenia dowodu,** upoważniającego do podejmowania ofert.

Przestrzegamy przed zagubieniem tego dowodu, gdyż reklamacyj nie uwzględniamy.

Administracja

1. SPRZEDAŻE

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 5427-33.97

300
centnarów kapusty sprzeda Majętność Chwalibogowo 1 pod Września. zdg 88 208

Piekarnię
trzypokojowy mieszkanie, centr. Poznania 5 000 sprzedam. Stary Rynek 20. restauracja. zdg 88 883

Domek
parterowy sklepik altana fotograficzna sprzedam lub wydzierżawię. Ignacy Maciejewski — Strzelno Szeroka 6. zdg 87 834

Dom
w Śremie dwa pokoje i kuchnia, morgą ogrodu chlew szopy sprzedam lub wydzierżawię Czesław Szubert Śrem. zdg 88 237

Wysprzedaż całkowita Ceny likwidacyjne
starożytne i okazyjne Meble srebra porcelanę obrazy żyrandole broń starożytna wiele innych Antykwarnia Antoniego Pióro Al. Marcinkowskiego 28 Pg 5 465-45 44

Kolonjalkę
mieszkaniem towarem maglem. centrum Poznania powodu objęcia posady sprzedam Piechocka. Żydowska 8 I piętro. zdg 88 951

Okazyjnie
podarki gwiazdkowe „Lamus", Strzelecka 1. Pg 5 712-57.387

Pianola
pozytewki, wazony umywalnie gotowalnie łóżka metalowe lampy najtaniej Dom Komisowy, Wronlecka 6/8 Pg 5412-43.45

Futra
najnowsze modele, blamy, lisy oraz różne skórki kupuje się najtaniej w magazynie futer St. Piotrowski. Poznań. Szkolna 9 dg 2002

Cukierenkę
skład pieczywa korzystnie sprzedam Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 88 737

Gospodarstwo
70 mórg pszennej ziemi zabudowania dobre dachówka kryte, inwentarz żywy martwy kompletny 20 000 zł wpłaty 10 000 reszta hipoteka sprzeda Gustaw Wolf Jastrzębska Nowe, powiat Nowyttomyśl stacja Jastrzębsko ng 6 603

2
garderoby dębowe sprzedam korzystnie Janiszewska Wielka 15, mieszkanie 10. zdg 88 739

Futro
okazyjnie, silowe, prezalnia firanek, stół na kozłach stojak do garderoby Kantaka 2 m. 5. zdg 88 767

Skład rzeźnicki
przy ruchliwej ulicy z warsztatem i urządzeniem korzystnie sprzedam zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 88 824

Naprawy gramofonów
wykonuje najtaniej szybko i fachowo. Kastor, Św Marcin 55. dg 2 204

Zakład fryzjerski
6 obsług dobrem miejscu z mieszkaniem korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 816

Domek
chlew nowy ogrodem sprzedam cena 2 600 Szymański Krosna, Mosina. zdg 88 810

Sklep wojskowy
(kantyna) korzystnie wraz z towarem i urządzeniem na sprzedaż. Oferty pod zdg 88 818 Kurjer Poznański.

Dom
1-piętrowy masywny, duży ogród owocowo-warzywny położony nad wodą w Koronowie sprzedam okazyjnie na dogodnych warunkach spłaty Westfalewski. Bydgoszcz Parkowa 1 telefon 606. ng 6 610

Futro
damskie źrebaki 85 figura średnia Wielkie Garbary 1 mieszkanie 8. zdg 88 840

Pianino
krzyżowe znanej marki tanio do nabycia św Marcin 5 mieszkanie 18. zdg 88 836

Pianino
sprzedam Wierzbięcice 6 mieszkanie 6. zdg 88 834

Willa
dziesięciopokojowa Poznaniu — 35 000 — wielki wybór kamienic. Mroczkowski. Żydowska 1, wchód Kramarska. rg 4372

Kolonjalka
dobra tania mieszkanie magiel. śródmieście Wskaże Kurjer Poznański zdg 88 405/6

Meble najtaniej A. Baranowski
Poznań Podgórna 13 Pg 5426-23.59

Dom
7 ubikacyj składem chlewem, ogrodem gotówka sprzedam — Zgłoszenia Pawlak Jarocin Cyświca ng 6406

Rower
balonowy i zwykły jak nowe — Ostrobramska 37 Górczyn. zdg 88 824

Szafy
antyk, regulator, kwadransowy, gotowalka lampa, Matejki 60 — 7. zdg 88 880

Torby szkolne 1.95
teki śniadanki, parasole Czysz. Szkolna 11 — naprzeciw Szpitala Miejskiego. Własna pracownia
Pg 5 741-47.5

Skład
kolonjalny mieszkaniem zaprowadzony sprzeda Marszałka Focha 30, mieszkanie 17. zdg 88 958

Kanapa
4 fotele stół do salonu, biurko damskie. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 954

Kto pragnie korzystnie kupić
Porcelanę — Serwisy — Szkło — Kieliszki — Alpakę — Nakrycia — Prezenty — Wyprawy — niech korzysta z sprzedaży w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24 (tylko podwórze). zdg 88 945

Składnicę węgla
sprzedam Adres Kurjer Poznański zdg 88 938

Restaurację
kawiarnie konses salka mieszkaniem korzystnie sprzedam zaraz Oferty Kurjer Pozn zdg 87 235

Parcela
pod willę ca 1000 m kw przy ul. Solackiej korzystnie do sprzedania za gotówkę. Zgłoszenia „Par" pod 47.19. Pg 5747-47.19

Futra
męskie okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. Pg 5201-57.204

Restaurację
ładnie urządzoną i dobrze zaprowadzoną, wydaje obiadów 150, z powodu nieporozumień rodzinnych zaraz sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 88 859

Wiolonczellę
sprzedam okazyjnie Kanałowa 8/9 Mylk. zdg 88 848

Skład
węgla w Gnieźnie w dobrym miejscu, dobrze zaprowadzony korzystnie na sprzedaż. Agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 169. ng 6620

Jadalnię
dębową w dobrym stanie korzystnie sprzedam Mazowiecka 2 zdg 88 934

Motor
A. E. G 1 konny stały tanio. Skibicki, Małe Garbary 3. zdg 88 608

Sztucer
Bractwa Kurkowego sprzedam. Adres Kurjer Pozn zdg 88 902

Umywalki
dwukurkowe syfonami konsolkami. Kościelna 30. zdg 88 602

Piece
szamotowe dobry stan Kościelna 30. zdg 88 601

Kiosk
1 500 zł. Adres Kurjer Poznański zdg 88 904

Piec
westfalka jak nowa okazyjnie Dom Komisowy, Woźna 16. Pg 5 742-57.381

5. KUPNA

Młyn
rurowy (Rohrmühle) w używanym lecz dobrym stanie kupię zaraz Zgłoszenia pod „Młyn". Biuro ogłoszeń Stattera Kraków ng 6 582

Brylanty
klejnoty, dzieła sztuki kupi przejezdny Oferty do „Par". Aleje Marcinkowskiego 11 pod 46.93. Pg 5 696-46.93

Rower
męski lub damski kupię. Fraas Nast., Wielka 14. Pg 5 706-46.100

Teszyng
6 m/m mało używany jedno lub wielustrzałowy kupię Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdg 88 769

Poszukuję
Chaping używany w dobrym stanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 762

Kiosk
kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 88 781

Foksteriera
małej rasy, czystego do roku starego kupię okazyjnie Zgłoszenia Oredownik dg 2223

Lokomobili
do zapędu miocarn 6—8 atm w bardzo dobrym stanie, możliwie fabrykat angielski poszukuje celem kupna Oferty szczegółowe z podaniem ceny oraz rocznikiem budowy kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 88 893

Kupię
stolik do kawy z taburetami — sześcio- lub ośmiokątny ewentl. okrągły niski Oferty Kurjer Poznański pod zdg 88 879

Kupię
fortepian 500 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 88 876

Składu
kolonjalnego lub próżnego taniego szukam. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 88 862

Beczki - kadzie
ca 800 ltr. kupię Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 852

Kupię
maszynę Singera, dobra, okrągłe czółenko. Pośrednicy ślusarze, wykluczeni Skrytą 10 m. 2. zdg 88 850

Motory
elektryczne, prąd stały 1—1½ k. m. kupi Stencel Gniezno. ng 6619

Parcele
kupię spiesznie Oferty Kurjer Poznański zdg 88 925

Koło pasowe
średnicy 760 m/m szerokości 155 m/m wiercenia 85 m/m, albo w rozmiarach przybliżonych używane zdatne do użytku, kupię. Oferty do „Par" pod nr. 47.1. Pg 5 743-47.1

6. KAMIENICE

Zamieniam
idealną polowę kamienicy w centrum Poznania dochód miesięcznie 450 zł z wielkiem podwórzem na dom w Poznaniu z dopłatą 12—15 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 87 988

Kamienicę
sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 87 605

Kamienica
dochód 19.600 wpłaty 120 000 — Małecki. Rybaki 20a. zdg 88 798

Kamienica
trzypiętrowa. 47 000. wpłaty 30 000. Małecki. Rybaki 20a. zdg 88 799

Kamienicę
kupię podaniem warunków Oferty Kurjer Poznański zdg 88 797

Willa
dwie morgi ogrodu. 14 000 Bloch. Poznań. Długa 5. zdg 88 871

7. PIENIĄDZ

Pokój
duży dam za pożyczkę 600 zł. — Oferty Kurjer Pozn zdg 87 618

Futra karakułowe
w wielkim wyborze oraz źrebęce, piżmowce popielice, sealowe skóry każdego rodzaju wydry, blamy poleca tanio Łajewski. Gwarna 20. dg 2210

1 000 zł
na nowo-budujący dom spiesznie, dam wysoki procent Oferty Kurjer Poznański zdg 88 738

5 000
mam szukam posady magazynierą lub podobnej Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 765

Pożyczkę
konwers. sprzedam najwięcej dającemu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 878

8. DO WYNAJĘCIA

300
wolnych mieszkań składów stróżostw. ubikacja, piekarnie. Pośrednicy bezpłatnie Związek gospodarzy Wierzbięcice 27. zdg 88 660/1

Dwupokojowe
tanio przy Wileńskiej narożnik Komandorji pracownikom fabrycznym okolica Śródki Informacje Górna Wilda 45. m. . dg 2227

Pokój
kuchnia. Woźna 10 Dawid. zdg 88 861

5 pokoi
z przynależnościami willi ogrodem tanio wydzierżawię od 1 12. ośm minut od centrum Poznania, wolne od podatków wprost od gospodarza Oferty Kurjer Poznański zdg 88 232

Pięciopokojowe
1 grudnia do wynajęcia Niegolewskich 7 Górecka. zdg 88 073

5
dzierżawa miesięczna Kochanowskiego 17 zdg 88 754

2 pokoje
i kuchnia wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia Chociszewskiego 45. zdg 88 740

Dwa
pokoje kuchnia, ogród owocowy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 742

2
pokoi kuchnia wprost gospodarza Czynsz 6 miesięczny zgóry. Zgłoszenia „Par" 57.334 Pg 5664-57 334

4
pokoje kuchnia IV piętro zaraz do wynajęcia Wodna 8. zdg 88 785

Trzypokojowe
przynależnościami zgodą gospodarza, zwrot remontu Mostowa 5 mieszkanie 5. zdg 88 838

Dwupokojowe
kuchnia. Wielkopolska 10. IV godz. 9—16 zdg 88 875

Mieszkanie
3 pokojowe słoneczne od 1. 12 do wynajęcia Aleja Małopolska 9. rg 4 374

Mieszkanie
dwupokojowe miesięcznie 60.—, czynsz rok zgóry. Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 923 Na odpowiedź znaczek.

9 SZUKA MIESZK.

Małżeństwo
z jednem dzieckiem poszukuje pokoju próżnego cena 15 zł ewentualne stróżostwo za mieszkanie jednopokojowe Oferty Kurjer Poznański zdg 87 786/7

Urzędniczka
poszukuje 2 pokoi kuchni wprost od gospodarza Oferty Kurjer Poznański zdg 88 206

Solidny płatnik
poszukuje 3—4 pokoje, komfortowe, słoneczne, I piętro w pobliżu śródmieścia, dzierżawa rok zgóry wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 733

Urzędniczka
etatowa szuka 2-pokojowego — kuchnia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 887 64

Pokoju
od gospodarza za dzierżawę poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 88 835

4 — 5
pokojowego, komfortowego, niekoniecznie, centralne poszukuje punktualny płatnik na poważnem stanowisku. Szczegółowe oferty z ceną Kurjer Pozn. zdg 88 900

Nauczyciel
poszukuje 3—4 pokojowego 2 osoby. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 872

Pokoju
lub 2 kuchnia poszukuje. Agenci wykluczeni. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 867

Pokoju
od gospodarza poszukuje. Rok zgóry Poznańska 53. m. 11. zdg 88 865

10. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
jednopokojowe z kuchnią na jeden pokój śródmieście najchętniej okolica Bożego Ciała Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 88 312

Zamienię
dwupokojowe słoneczne, elektryczność przy ul. Półwiejskiej III ptr. czynsz 36 zł na mniejsze parter lub suterena. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 563

Zamienię
skład 2 pokoje kuchnia w centrum za dopłatą na 2 lub 1 pokój kuchnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 817

11. POKOJE UMEBL.

Mickiewicza
3. m. 6 komfortowy zdg 88 566

Pocztowa
16 mieszkanie 9. zdg 88 752

Czysty
ogrzewany elektryczność łazienka Śniadeckich 28 mieszkanie 3. zd 88 235

Pokój
umeblowany elektryczność, — centralne ogrzewanie łazienka — Słowackiego 21 m 5. zdg 88 820

Pokój
solidnemu panu od 1 12 Matejki 7 — 9. zdg 88 832

Pokój
używaniem kuchni Łąkowa 8 — 5. zdg 88 822

Przyjezdnym
pokoje niekrępujące Ratajczaka 11 a mieszkanie 25 zdg 88 793

Skarbowa
8 — 16 zdg 88 786

Ratajczaka
11 a. mieszkanie 22 dwuosobowy. zdg 88 772

Pokój
dla skromnych panienek, także uczennic. Św Marcin 66/67. m. 41 zdg 88 806

Tanio
jedno - dwuosobowy, elektryczność Różana 12 Sobkowiak zdg 88 833

Ratajczaka
13—5 dwuosobowy. zdg 88897

Małeckiego
35. mieszkanie 2. zdg 88 896

Pokój
zaraz. Wojciecha 21 m. 24. zdg 88 886

Niekrępujący
3 Maja 5 mieszk 13. zdg 88 965

Pokój
Grobla 19 — 8. zdg 88 963

Stałemu
solidnemu pokój wszelkiemi wygodami. Aleje Marcinkowskiego 11 mieszkanie 20 zdg 88 964

Łąkowa
4 a II., prawo panom, zdg 88 962

Romana
Szymańskiego 9 m 9 zdg 88 960

Pokój
frontowy dwuosoobwy Grudnia 5 — 8. zdg 88 959

2 — 1
panów elegancki pokój 27 Grudnia 4. mieszkanie 6. zdg 88 950

Pokój
Wielkie Garbary 6 m. 5. zdg 88 856

Parterowy
duży, mały, umeblowane, Wierzbięcice 13 — 3 zdg 88 855

Pokój
Grobla 30 m. 18. narożnik Wielkie Garbary. rg 4338

Frontowy
Dąbrowskiego 54 — 4. zdg 88 919

Frontowy
umeblowany, elektryczność Matejki 54 — 11 zdg 88 918

Jasna
12. mieszk. 3 panu zdg 88 917

Pokój
używaniem kuchni małżeństwu, panom Grobla 27 a mieskanie 6. zdg 88 314

12. SZUKA POKOJU

Poszukuję
2 pokoi umeblowanych, okolica gimnazjum Mickiewicza Oferty piśmienne Potworowskiego 4 a — m 6. zdg 87 352

Inteligentna
pokoiku czystego taniego pościela piecem, małą używalnością kuchni samotnej najwyżej II., 20 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 182

Próżnego
śródmieściu profesorka gimnazjalna Oferty cena Kurjer Poznański zdg 88 241

Studentka
śródmieściu przy kulturalnej rodzinie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 753

Jednoosobowego
pokoju umeblowanego zacisznego, ciepłego z elektr za 20—25 zł śródmieściu poszukuje starszy mężczyzna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 890

2 pokoje
z wygodami potrzebne solidnym. Oferty Kurjer Pozn zdg 88 744

Pokoiku
śródmieściu Oferty Kurjer Poznański zdg 88 749

Pokoju
czystego ciepłego niekrępującego, wejście elektryczność okolica Placu Wolności przy solidnej rodzinie poszukuje pan Oferty cena Kurjer Poznański zdg 88 757

Krawcowa
pokoju w śródmieściu za 20 zł. — Oferty Kurjer Poznański zdg 88 828

Pokoju
czystego w śródmieściu poszuje urzędniczka Oferty Kurjer Poznański zdg 88 957

Próżnego
lub częściowo umeblowanego poszukuje krawcowa centrum. — Oferty Kurjer Poznański zdg 88 864

Pokoju
od 1. 12. szukam śródmieście dobrze urządzony, ciepły, elektryczność, łazienka ewtl. fortepian. — Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 6618

Poszukuje
próżnego pokoju małżeństwo — Oferty Kurjer Pozn zdg 88 927

13. LOKALE

2 pokoje
frontowe przy św Marcinie na biura oddam zaraz lub 1. 1. 34. Oferty Kurjer Poznański zdg 87 707

Sprzedam
korzystnie za gotówkę lub wydzierżawię nieruchomość składająca się z restauracji, salki kręgielni 2 torowej domu mieszkalnego oraz dużego ogrodu w Wągrowcu Cena 24 000 zł lub dzierżawa zł 3 000 za 2 lata zgóry. Zgłoszenia Wojnecki Poznań, Wielkie Garbary 34 tel. 14-38. zdg 88 129

Ubikacji
na składzik pieczywa lub owoców poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 88 868

4 i 3
ubikacje na biura Pocztowa 30, F-a „Rolma". zdg 88 955

Ubikacje
frontowe wolne Wskaże Kurjer Poznański zdg 88 931

14. DZIERŻAWY

Wydzierżawię
1 300 mórg ziemi uraczanej. — Paluch. Poznań Kantaka 8/9. zdg 88 7888/0

Plac
stajnie, ubikacje nadające się na warsztat wydzierżawię. Nowak. Sielska 36. zdg 88 826

15. LETNISKA I UZDROWISKA

Sanatorjum „Sanato" Iwonicz
Podkarpacie Dra Aleksiewicza. Choroby stawów, kości, gruczołów (reumatyzm gruźlica). Kąpiele na miejscu. Staranne leczenie. Ceny znacznie zniżone. Prospekty za znaczkiem 30 gr. ng 6301

16. OSOBISTE

Kilka pań
dobrze tańczących do kursów akademickich przyjmę. Średziński. Strzelecka 3 zdg 88 846

Kit
Miljarder amerykański. zdg 88 956

Obelgę
rzucona na Jadwigę Kubowiczównę odwołuję. Józef Przylucki. Grobla 9. zdg 88 863

21. ZGUBY

Wilk
czarny do odebrania. Jeżycka 25, mieszkanie 14. zdg 88 905

22. ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań, centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo drugi dom od placu Świętokrzyskiego. zdg 83 441/2/3

Maturzysta sierota
w ostatniej nędzy graniczącej z rozpaczą prosi i błaga litościwych ludzi o przyjście mu z pomocą, bodaj kilku groszy, czy też w starym ubraniu bieliźnie czy butcikach. Zgóry Bóg zapłać. Łaskawe zgłoszenia przyjmuje — Wiśniowski Antoni, p. Pomorzany zd 88 778/9

Futra męskie wykonuję fachowo i starannie Franciszek Drabętowicz
Plac Wolności 13 Pg 57.389

Szyję
suknie od 4 złotych. Staszica 25. zdg 88 771

Na Gwiazdkę
przyjmuje jeszcze zamówienia na swetry i bluzki ręcznej pracy oraz wszelkie wyroby igliczkowe. pończochy wełniane i t d Plac Nowomiejski 1 a mieszkanie 1. parter. zdg 88 729

Szukam
dawcy krwi. Zgłoszenia Laboratorjum Sanat SS Elżbietanek. ul. Łąkowa 1/2 zdrg 88 751

Bilansista
poszukuje posady ustawia bilanse zakłada i reguluje księgowość podatki i udziela lekcji buchalterji. Oferty Derfert Zielona 6. zdg 88 006

Gwiazdka
portrety fotografje powiększenia Bracia Pecherscy Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny znacznie zniżone. zdg 87 689

„Ninon"
wykonuje i modernizuje kapelusze damskie tanio Aleje Marcinkowskiego 5 zdg 88 181

TEATRY

Poznań, poniedziałek, 20. 11.

TEATR POLSKI: Dziś — „On i jego sobowtór".

TEATR WIELKI (Opera): Wtorek, 21. 11. „Palestrant".

Środa, 22. 11. „Bal maskowy" gośc. występ Ireny Cywińskiej i Józefa Wolińskiego.

TEATR WIEKI KONCERTY SYMFONICZNE: — Czwartek, 23 11. Koncert Symfoniczny dyr. Tadeusz Mazurkiewicz, solistka Irena Dubiska.

TEATR NOWY: Dziś — „Gotówka"
Wtorek, 21. „Gotówka" po raz ostatni.
Środa, 22. „III piętro drzwi 17" po raz ostatni.

KINA APOLLO METROPOLIS
NASZE KINA PROGRAMY
NAJTAŃSZE NAJLEPSZE
ng 5 418/9

KINA

Poznań, poniedziałek, 20. 11.

APOLLO: „Ostatnia Carowa"
COLOSSEUM: „Byłem Ci wierny".
CORSO: „Księżna Masza oraz Księżniczka na urlopie.
METROPOLIS: „Ostatnia Carowa".
ORZEŁ: „Czterech uciekinierów" i „Teraz albo nigdy.
ODEON: Byłem Ci wierny.
PROMIEŃ: „Wyspa zatopionych okrętów" i „Zbrukana Lilja"
RENAISSANCE: „Na podniebnym szlaku".
ROXY: „Quik".
SFINKS: „Blaski i cienie miłości".
SŁOŃCE: „Świat bez mężczyzn"
TĘCZA-Łazarz: „Flip i Flap w Legji".
TĘCZA-Wilda: „Pałac na kółkach".
WILSONA: „Serce na rozdrożu".

Bydgoszcz, wtorek. 21. 11.

ADRIA: „Pocałunek przed lustrem". Od piątku kino to zniża bilety (od 50 gr).
APOLLO: „Królowa szybkości", „Madera, ogród wiecznie kwitnący" i „To o czem myślimy".
„BAŁTYK": „Pat i Patachon w Luna - Parku" oraz polski film „Kropka nad i".
KRISTAL: „King-Kong" i najnowszy tygodnik Pata.
„MARYSIEŃKA": „Wszystko dla dziewczyny" oraz Flip i Flap w komedji „Ich dole i niedole".
„REWJA": „Pod fałszywą flagą". na scenie rewja
SŁOŃCE: „Niebieski motyl" z Marleną Dietrich i Janningsem. „Psy jako sportowcy" oraz na scenie rewja „Pchaj się, pchaj".

Oddam
chłopczyka 10 miesięcznego na własne Oferty Kurjer Poznański zdg 88 841

Dla Panów
Koszule wierzchnie sportowe. frakowe z zefiru. marquisetty jedw popeliny Koszule nocne dzienne i robocze. Trykoty. skarpetki krawatki poleca po cenach najniższych Fabryka Bielizny Dom Płócień J Schubert Wrocławska 3. Pierwszorzędn Dział miarowy Zamówienia wykonuje w 3 godzinach. Pg 54.23-33.36

Krawcowa
szyje wszelką bieliznę dziennie 1.50. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 790

23. OŻENKI

Kojarzę
dyskretnie małżeństwa Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 225

Rządca
administrator lat 27. Wielkopolanin, syn ziemianina szuka odpowiedniej partji celem usamodzielnienia się Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 766

Kawaler
agronom z lepszej rodziny. solidny. przystojny, poszukuje towarzyszki życia. Panny, którym zależy aby majątek lub gospodarstwo złożyć w dobre i pewne ręce. oraz mieć miłe pożycie małżeńskie. zechca łaskawie przesłać zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdg 88 892 Rzecz traktuje serjo i zapewnia się ścisła dyskrecje. Anonimy do kosza.

24. NAUKA

Kursy kroju
szycia, robót ręcznych. warunki bardzo korzystne. Marji Magdaleny 1 m. 7. dg 2028/9

Kursy
marszaństwa rozpoczynam. Aleje Marcinkowskiego 5 mieszkanie 14 zdg 88 180

Korepetycyj
zakres gimnazjum oraz konwersacji polskiej i niemieckiej dobrze i tanio udzielam. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 336

Kursy
strojarstwa rozpoczynam. Aleje Marcinkowskiego 5 mieszkanie 14. zdg 88 180

Korepetytorki
francuskiego Rynek Jeżycki 3. mieszkanie 8. zdg 88 912

25. MUZYKA

Uczennica
konserwatorjum udzielą lekcyj początkującym Plac Działowy 5 mieszkanie 10. zdg 88 743

Pianista
dancingowy, acordeon wolny — Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 913

26. ROZRYWKA

Św. Mikołaj
dodatek kolorowy upiększa nowy program „Byłem Ci wierny" z Ronaldem Colmanem w kinach Odeon i Colosseum. Pg 5 714-46.105

Kino „Corso"
Księżna Masza oraz Księżniczka na urlopie. zdg 88 811

Kino „Orzeł"
Czterech Uciekinierów Tom Mix. Teraz albo Nigdy Glen Tryon. zdg 88 937

Kino „Sfinks"
wielki dramat pokusy i zdrady „Blaski i cienie miłości". zdgr 88 926

Kino Renaissance
Wielki lotniczy film p. t. „Na podniebnym szlaku" Pg 5 745-47.18

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

7 000 zł
kaucji. Lepsza pani szuka stanowiska we większych przedsiębiorstwach. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 334

Posługi
poszukuje przed południem z gotowaniem ewentl bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 932

Uczciwa
wiejska służąca umie prać prasować. cośkolwiek gotować poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 88 929

Osoba
inteligentna poszukuje posady do samodzielnego prowadzenia domu samotnej osoby lub księdza Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 87 975

2 000 zł
kaucji na stanowisko bufetowego wzgl inne złoży kupiec. Oferty uprasza Kurjer Poznański zdg 88 155

Pielęgniarka
niemowląt dzieci z wiadomościami wyżywienia niemowląt szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 596.

Ogrodnik-pszczelarz
żonaty. 26 lat. 11 lat praktyki. zna wszelkie prace w zakres ogrodnictwa wchodzące. szuka posady zaraz lub później. Oferty uprasza Stanisław Paprocki. Tarkowo. p. Nowawieś Wielka. pow. Inowrocław. zdg 88 418

Książkowy-kasjer
magazynier szuka posady kaucja 4 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 651

Gorzelnik
kasjer lat 31. dzielny swem zawodzie. również obeznany prowadzeniu elektrowni. 16-letnia praktyka. posiadający dobre referencje i polecenia. poszukuje natychmiast posady. Fabianowski, Rydzyna. powiat leszczyński. ng 6 590

Szukam
posady inkasenta woźnego stróża woźnicy lub innej pracy za złożeniem kaucji 500—1 000 zł. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 88 477

Inteligentna
biegła książkowa. zaufana. pilna. język polski. niemiecki maszynistka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 637

Pomocnik
handlowy branży kolonjalnej i delikatesów z dobremi świadectwami i kursem książkowości szuka posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdrg 88 741

Posługaczka
czysta i uczciwa z dobrem świadectwem szuka posługi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 746

Kucharka - gospodyni
samodzielna szuka posady w restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 747

Posługaczka
z dobre mgotowaniem i praniem. Oferty Kurjer Pozn zdg 88 748

Robotnik
poszukuje stałej posady z kaucją 200 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 758

Praczka
poszukuje prania 3.— dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 800

Krawcowa
poszukuje szycia poza domem. szyje dobrze także bieliznę. — Oferty Kurjer Poznański zdg 88 825

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego zaraz lub od 1 Oferty Kurjer Poznański zdg 88 821

Krawcowa
bieliźniarka gorseciarka poszukuje posady. Długa 3 mieszk. 18. zdg 88 802

Służąca
lat 36. z długoletniemi świadectwami szuka posady do wszystkiego do starszych państw — Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 803

Gospodyni - kucharka
samodzielna z praktyką w majątkach poszukuje posady od grudnia lub stycznia Oferty Kurjer Poznański zdg 88 807

Posługi
poszukuje poleceniem. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 88 809

Ogrodnik
ukończona szkoła długoletnia praktyka krajowa. zagraniczna (Francja) żonaty bez dzieci szuka pracy samodzielnej zaraz lub później. Miejscowość obojętna. Mulczyński. Aleksander Gostyń. Starostwo zdg 88 773

Piekarz
młody szuka posady zaraz do dalszego kształcenia za małem wynagrodzeniem. Zgłoszenia u pp. Andrzejewskich Gen Chłapowskiego 30 m 32. zdg 88 777

Gospodyni
samodzielna zna dobrą kuchnię poszukuje posady mieście lub na wsi. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 845

Kucharka
do wszystkiego poszukuję posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 839. Miejscowość obojętna

Emeryt
(policyjny) z kaucją do 2 000. szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 341/2

Drogerzysta (uczeń)
5 lat praktyki chlubne świadectwa. poszukuje posady Wymagania skromne. Zgłoszenia: Orodownik. Łódź. Piotrkowska 92 ng 6 596

Posługi
poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 88 842

Czeladnik
obuwniczy dobrej rodziny. szuka pracy za minimalnem wynagrodzeniem Zgłoszeni A B. Wronki — Zamość 27 ng 6 595

Praczka
czysta uczciwa szuka prania. — Kościelna 10 m. 2. zdg 88 920

Dziewczyna
uczciwa spokojna szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 916

Praczka
czysto pierze 3 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 914

Urzędnik
gospodarczy. kawaler. 16 lat praktyki wzorowych majątkach. znający dokładnie hodowle inwentarza obory zarodowej prowadzenie ksiąg gospodarskich i solectwa posiada dobre świadectwa i referencje poszukuje posady od 1 I. 34 lub zaraz — Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 88 911

Szukam
prania w domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 909

Sierota
do biura sprzątania czyszczenia parkietów szuka pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 88 903

Poszukuję
posługi za pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 899

Zegarmistrz
młodszy pomocnik. własne narzędzia. poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 891

Dziewczyna
samodzielna z dobrem gotowaniem czysta. uczciwa. poszukuje posady od 1. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 881

Samodzielna
gosposia. dobrze polecona poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 866

Posługaczka
poszukuje posługi za stancję od 1 Oferty Kurjer Pozn. rg 4 875

Dziewczyna
uczciwa mniejszą kaucją jako nakładaczka lub w fabryce poszukuje pracy. Łaskawe oferty pod zdg 88 866 Kurjer Poznański

Poszukuję
posady samodzielnem gotowaniem bez prania za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 961

Szofer - stangret
żonaty z kilkoletnią praktyką obejmie posadę z portjerstwem ewentualnie Oferty Kurjer Poznański zdg 88 953

Osobę
która mi zabrała piątek 17. plac Sapieżyński torebkę proszę o zwrot zawartości. równocześnie unieważniam zniżkę kolejową. Marta Rumińska Zieloną 3 mieszkanie 20 zdg 88 952

Gosposia
wiek średni zna gospodarstwo domowe gotowanie szycie poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn zdg 88 949

Krawcowa
rutynowana szuka szycia na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 948

Poszukuję
pracy za utrzymanie Oferty Kurjer Poznański zdg 88 941

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego polecenia Oferty Kurjer Poznański zdg 88 940

Sierota
skromna uczciwa cośkolwiek z gotowaniem szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 88 935

Gosposia inteligentna oszczędna gospodarna
sympatyczna. lat 24 godna zaufania. pracowita samodzielna. — praktyka. znając wszechstronne. wzorowe gospodarstwo domowe. gotując bardzo smacznie. wypieka także do samotnej osoby — Chętnie wyjazd Oferty Kurjer Poznański zdg 88 851

Ogrodnik
lat 36 20 lat praktyki szuka posady zaraz lub później Łaskawe zgłoszenia Kurkiewicz. Szamotuły. Ratuszowa 2 zdg 88 321

Posługę
z praniem poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 88 287

Gosposia
gospodarna bardzo dobrze polecona. uczciwa pracowita dobrem gotowaniem. praniem do wszelkiej pracy poszukuje posady do samotnego pana lub do bezdzietnego małżeństwa od 1. 12 lub później Oferty Kurjer Pozn zdg 88 288

Kucharka
uczciwa znająca dobra kuchnia poszukuje posady na mniejszy majątek lub za pokojową. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 88 222

Urzędniczka
z kilkoletnią praktyką poszukuje posady na majątku Nowe (Pomorze) ul Gdańska Mechlinówna. zdg 87 986

Krawcowa
dzielna poza dom poszukuje posady 2 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 88 248

Do dzieci
z 5 letnią praktyką bardzo dobra z powodu wyjazdu poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 88 429

Poszukuję
zajęcia jako uczennica fryzjerska. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 391

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz lub pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zdg 88 387

Żelaźniak
doświadczony kupiec zastąpi szefa lat 34 jako kawaler za pomocnika handlowego przyjmie posadę skromne wynagrodzenie język polski i niemiecki Poznańskie. Pomorze lub Górny Śląsk. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 84 235

Krawcowa
dobrym krojem. suknie kostjumy płaszcze kuśnierka szuka pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 88 210

Dziewczyna
młodszą uczciwą poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 88 186

Przyjmę
posługę z praniem zaraz lub 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 179

Inteligentna
panienka ze wsi lat 24 z roczną szkołą gospodarstwa domowego szyciem. muzykalna (fortepian) poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 87 924

Szwaczka
szuka posady w dom do reperacji bielizny i przeróbek Oferty Kurjera Pozn. zdg 88 295

Krawcowa
domowa szuka pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 298

Krawcowa
szuka pracy po domach. Oferty Kurjer Pozn. zdg 88 317

Gosposia
samodzielna inteligentna nawskroś sumienną poszukuje posady od 1. 12 Oferty Kurjer Poznański zdg 88 327

Projekty
budowl kierownictwa itp. wykonuje starszy fachowiec Oferty Kurjer Poznański zdg 88 328

Mistrz
ceglarski. dzielny swem zawodzie dobre świadectwa szuka posady. Agentura Kurjera Poznańskiego. Leszno ng 6550

Magister chemji
lat 33 posiadający wszechstronną praktykę analityczną oraz znajomość języków: niemieckiego i angielskiego przyjmie odpowiednie stanowisko. warunki skromne Oferty Kurjer Poznański zdg 88 294

28. WOLNE MIEJSCA

Nauczycielkę dyplomowaną
poszukuje się na wieś do 2 dziewczynek 11 lat. franc. niemiecki. muzyka. Odpisy świadectw warunki Kurjer Poznański zdg 88 274

Kilka kartoniarek
przyjmie Fabryka Opakowań Józefa Goździejewskiego. Wielka 20 ng 6 602

Od 1 stycznia 1934
potrzebny pod ogólną dyspozycję urzędnik gospodarczy kawaler, nie niżej 30 lat. wolny od wojskowości na folwark 700 mórg. Poszukuje się człowieka skromnego. uczciwego. znającego swój zawód wszechstronnie i posiadającego znajomości w prowadzeniu książek gospodarczych i spraw związanych z solectwem. — Zgłoszenia z podaniem referencyj i odpisem świadectw. których się nie zwraca. do Kurjera Poznańskiego pod nr. zdg 88 423

Poszukuję
do wdowca dzielnej ekspedjentki do piekarni gotówka do większego miasta ożenek niewykluczony. Marcelego Mottego 2 mieszkanie 23 Łazarz. zg 88 787

Potrzebna
młodą przychodnia z gotowaniem przychodzić od 4—6 Wierzbięcice 58 — 2 zdg 88 780

Pomocnik piekarski
rozumiejący piekarstwo oraz uczeń rok nauki. mogą się zgłosić. Oferty Oredownik ng 6 606

Fryzjerskiego
pomocnika. pierwszorzędnego — z Wildy — poszukuje Śmiechowski. Górna Wilda 15. zdg 88 885

Przedsiębiorstwo
poważne poszukuje 4 energicznych inteligentnych wymownych dobrze reprezentujących się panów. Odda wyłączne zastępstwo bardzo poważnego bezkonkurencyjnego artykułu na województwa Poznańskie. Pomorskie Gdańsk. Warunki wzięcia umowy (pensja. porwizja). Zgłoszenia wtorek i dni następne. godzina 10—13 15—17. Św Marcin 59.m. 4. zdg 88 861

Fryzjerka
dzielna siła na stałe posadę. — Szkolna 7. St Janikowski. zdg 88 898

Dzielny
pomocnik fryzjerski. mesko-damski potrzebny. Zgłoszenia pisemne podaniem pensji. Niedzielski. Czarnków Wieleńska. ng 6617

Francuzki
lub bony z językiem francuskiem poszukuje się do dwóch przedszkolnych chłopców Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 88 750

1 grudnia
przyjmę młoda służąca. dobra oszczędna kucharkę do wszelkich prac domowych. Pisemne zgłoszenia życiorysem referencjami osób tylko poważnych i fotografją która się zwraca do Kujera Poznańskiego zdg 88 884

Ekspedjentka
dzielna do rzeźnictwa zaraz potrzebna Kościelna 40 zdg 88 915

Służącej
z dobrymi świadectwami do wszystkiego poszukuje Mecwoldowska. Nowa 2. zdg 88 859

Pani
biegła do sprzedaży po domach zabawek. wysoki zysk. Kaucja 20 złotych. Adres Kurjer Pozn. zdg 88 857

Kucharka
dobra na ślub potrzebna. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 88 853

Pokojowa
dobre polecenia która była przy dzieciach. potrzebna Mickiewicza 27. m 1. zdg 88 849

Potrzebny rządca
kawaler do majątku 450 mórg w województwie łódzkiem Proszę się zgłosić z kopjami świadectw i podaniem skromnych warunków Szubin. apteka. Posada od zaraz. dg 2224

Kelnera
kierownika z gwarancją Oferty Kurjer Poznański zdg 88 906

Humor zagraniczny

— Czy pani kocha swego syna?
— Niezmiernie.
— To dlaczego go pani ciągle tłucze?
— A kogoż będę tłukła jak nie tego, którego kocham? Przecież obcy bić się nie pozwoli.

(Matin — Paryż). S. F.

Przedpłata na miesiąc grudzień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20. w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40. pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą. przeszkód w zakładzie. strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do godz. 11. większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149.